

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ BİLİM DALI

**AİLENİN EĞİTİM VE GELİR DÜZEYİNİN ÖĞRENCİNİN DERSE OLAN
TUTUMUNA VE BAŞARISINA ETKİSİ**
(Yüksek Lisans Tezi)

Hazırlayan: Özcan TÜRKOĞLU

İSTANBUL, 2008

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ BİLİM DALI

**AİLENİN EĞİTİM VE GELİR DÜZEYİNİN ÖĞRENCİNİN DERSE OLAN
TUTUMUNA VE BAŞARISINA ETKİSİ**
(Yüksek Lisans Tezi)

Tezi Hazırlayan: **Özcan TÜRKOĞLU**
Öğrenci No: 050712193

Danışman: **Prof. Dr. Recep SEYMEN**

İSTANBUL, 2008

YEMİN METNİ

Sunduğum Yüksek Lisans Tezimi, Akademik Etik İlkelerine bağlı kalarak, hiç kimseden akademik ilkelere aykırı bir yardım almaksızın bizzat kendimin hazırladığına and içerim.

24.01.2008

Özcan TÜRKÖĞLU

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
TEZLİ YÜKSEK LİSANS SINAV TUTANAĞI

24.01.08

Enstitümüz *İşletme Yönetimi* Anabilim dalı *Eğitim Yönetimi ve Denetimi* Bilim dalı yüksek lisans öğrencilerinden **050712193** numaralı **Özcan Türkoğlu'na** "Beykent Üniversitesi Lisansüstü Eğitim - Öğretim ve Sınav Yönetmeliği"nin ilgili maddesine göre hazırlayarak, Enstitümüze teslim ettiği "**AİLENİN EĞİTİM VE GELİR DÜZEYİNİN ÖĞRENCİNİN DERSE OLAN TUTUMUNA VE BAŞARISINA ETKİSİ**" tezini, Yönetim Kurulumuzun 28.12.2007 tarih ve 2007/67 sayılı toplantısında seçilen ve Taksim Kampüsünde toplanan biz jüri üyeleri huzurunda, ilgili yönetmeliğin (c) bendi gereğince (k.9) dakika süre ile aday tarafından savunulmuş ve sonuçta adayın tezi hakkında ~~oybirliği/oyçokluğu~~ ile **Kabul** kararı verilmiştir.

İşbu tutanak, 4 nüsha olarak hazırlanmış ve Enstitü Müdürlüğü'ne sunulmak üzere tarafımızdan düzenlenmiştir.

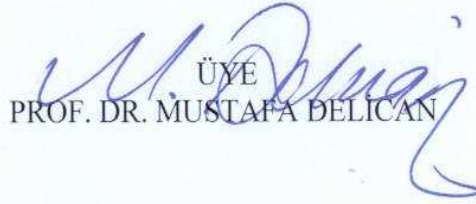
DANIŞMAN
PROF. DR. RECEP SEYMEN

ÜYE
PROF. DR. MEHMET FİKRET GEZGİN

ÜYE
PROF. DR. MUSTAFA DELİCAN

AİLENİN EĞİTİM VE GELİR DÜZEYİNİN ÇOCUĞUN DERSE OLAN TUTUMUNA VE BAŞARISINA ETKİSİ

ÖZCAN TÜRKOĞLU

Özet

Bu Tez Çalışmasında; Ailenin eğitim ve gelir düzeyinin çocuğun derse olan tutumuna ve başarısına etkisi ele alınmaktadır. Bu çalışma iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde; eğitim, okul, öğretmen, öğretim, aile, okul başarısı ve okul başarısını etkileyen etkenlerin tanımları üzerinde durulmuştur. İkinci bölümde ise; yapılan anket çalışmaları ve elde edilen bulgular üzerinde durulmuştur. Araştırmamız İstanbul ili Bahçelievler ilçesinde bulunan on farklı resmi ilköğretim okulunda okuyan 406 tane 5.sınıf öğrencisine uygulanmıştır. Elde edilen bulgular sonucu, ailenin eğitim ve gelir seviyesinin yüksek olması çocuğun derse olan tutumunu ve başarısını olumlu yönde etkilemektedir.

Anahtar Kelimeler: Aile, Eğitim Düzeyi, Gelir Düzeyi, Okul Başarısı, Okul Başarısızlığı

**THE EFFECTS OF THE FAMILY'S EDUCATION AND INCOME LEVEL
ON THE CHILD'S SUCCESS AND ATTITUDE TOWARD THE LESSON**

ÖZCAN TÜRKOĞLU

Abstract

On the study of this dissertation, the effect of family's education and income level on the child's success and attitudes toward the lesson is handled. This study consists of two parts. On the first part, education, school, teacher, instruction, family, school success and the factors which affects the school success were mentioned. On the second part, the survey that was done and the findings that were obtained were focused on. Our inquiry was applied on 406 students who are the 5.grade studying at 10 different Primary schools in the district of Bahçelievler in İstanbul. We can conclude on the basis of the consequences of the derived findings that the high quality of family's education and income level affects the child's success and attitudes positively.

Key words: Family, Education Level, Income Level, School Success, Unsuccessfulness at School

İÇİNDEKİLER

Yemin Metni	
Jüri Sayfası	
Türkçe Özet ve Anahtar Kelimeler	
İngilizce Özet ve Anahtar Kelimeler(Abtract)	
Tablolar Listesi	III
Kısaltmalar	V

GİRİŞ	1
-------	---

I.BÖLÜM

EĞİTİM, BAŞARI, OKUL BAŞARISI VE BAŞARISIZLIĞI, AİLENİN EĞİTİM VE GELİR DÜZEYİNİN ÖĞRENCİNİN TUTUM VE BAŞARISINA ETKİSİ

KURAMSAL ÇERÇEVE

1. EĞİTİM VE BAŞARI	5
1.1. Eğitim	5
1.2. Eğitimin Önemi	8
1.3. Okul ve Eğitim	12
1.4. Öğretim	14
1.5. Öğretmen	15
1.6. Başarı	18
1.6.1. Okul ve Başarı	20
1.6.2. Okul Başarısızlığı	26
1.6.3. Başarıda Anne-Babanın Rolü	29
2.OKUL BAŞARISIZLIĞI	34
2.1. Aile Kavramı	36
2.2. Ailenin Eğitim Düzeyinin Öğrencinin Derse Olan tutumuna Olan Etkileri	40
2.3. Ailenin Gelir Düzeyinin Öğrencinin derse Olan Tutumuna Etkileri	43
2.4. Toplumun Aile ve Öğrenci Üzerindeki Etkisi	49

II. BÖLÜM

AİLENİN EĞİTİM VE GELİR DÜZEYİ İLE ÖĞRENCİLERİN DERSE OLAN TUTUM VE BAŞARISI ARASINDAKİ İLİŞKİLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

1. ARAŞTIRMANIN AMACI, ÖNEMİ, PROBLEM VE HİPOTEZLER

1.1. Araştırmanın Amacı	53
1.2. Araştırmanın Önemi	53
1.3. Problem	53
1.4. Hipotezler	54

2. ARAŞTIRMANIN METODU

2.1. Araştırmanın Varsayımları	55
2.2. Araştırmanın Sınırlılıkları	55
2.3. Evren ve Örneklem	56
2.4. Veriler ve Toplanması	56
2.5. Verilerin Çözümü ve Yorumlanması	56

3. BULGULAR VE YORUM

3.1. Ailelerin Gelir Düzeyinin Öğrencilerin Derse Olan Tutumuna ve Başarılarına Etkileri Arasındaki İlişki	58
3.1.1. Ailenin Gelir Düzeyinin Öğrenci Başarı Davranışlarına Etkisi	58
3.1.2. Ailenin Gelir Düzeyinin Öğrencinin Başarı Özelliklerine Etkisi	61
3.1.3. Ailenin Gelir Düzeyinin Öğrencinin Yıllık Başarı Notuna Etkisi	64
3.2. Ailelerin Eğitim Düzeyinin Öğrencilerin Derse Olan Tutumlarına ve Başarılarına Etkileri	65
3.2.1. Annenin Eğitim Düzeyinin Öğrenci Başarı Davranışlarına Etkisi	66
3.2.2. Annenin Eğitim Düzeyinin Öğrencinin Başarı Özelliklerine Etkisi	70

3.2.3. Annenin Eğitim Düzeyinin Öğrencinin Yılsonu Başarı Notuna Etkisi	72
3.2.4. Babanın Eğitim Düzeyinin Öğrencilerin Başarı Davranışlarına Etkisi	74
3.2.5. Babanın Eğitim Düzeyinin Öğrencilerin Başarı Özelliklerine Etkisi	77
3.2.6. Babanın Eğitim Düzeyinin Öğrencilerin Yılsonu Başarı Notuna Etkisi	80
SONUÇ	83
KAYNAKÇA	87
ÖZGEÇMİŞ	
EKLER	

TABLULAR LİSTESİ

Tablo No.		Sayfa
1.	Araştırma Alanının Cinsiyet Dağılımı	57
2.	Ailenin Gelir Düzeyinin Öğrenci Başarı Davranışlarına Etkilerine İlişkin Bulgular	59
3.	Ailenin Gelir Düzeyinin Öğrenci Başarısı Özelliklerine Etkilerine İlişkin Bulgular	62
4.	Ailenin Gelir Düzeyinin Öğrencinin Yılsonu Başarı Notuna Etkilerine İlişkin Bulgular	64
5.	Annenin Eğitim Düzeyinin Öğrencilerin Başarı Davranışlarına Etkilerine İlişkin Bulgular	66
6.	Annenin Eğitim Düzeyinin Öğrencilerin Başarı Özelliklerine Etkilerine İlişkin Bulgular	70
7.	Annenin Eğitim Düzeyinin Öğrencilerin Yılsonu Başarı Notuna Etkilerine İlişkin Bulgular	73
8.	Babanın Eğitim Düzeyinin Öğrencilerin Başarı Davranışlarına Etkilerine İlişkin Bulgular	74
9.	Babanın Eğitim Düzeyinin Öğrencilerin Başarı Özelliklerine Etkilerine İlişkin Bulgular	78
10.	Babanın Eğitim Düzeyinin Öğrencilerin Yılsonu Başarı Notuna Etkilerine İlişkin Bulgular	81

KISALTMALAR LİSTESİ

a.g.e : Adı Geçen Eser

a.g.k : Adı Geçen Kitap

a.g.s : Adı Geçen Seminer

AOP : Ağırlıklı Ortalama Puanı

Böl. : Bölüm

Bkz. : Bakınız

DN. : Ders Notu

DS. : Ders Sayısı

HDS. : Haftalık Ders Sayısı

Kn : Konu

KD. : Katılım Değeri

KS. : Katılım Sayısı

KPSS : Kamu Personeli Seçme Sınavı

MEB : Milli Eğitim Bakanlığı

Syf. : Sayfa

Tab. : Tablo

TÜSSİDE : Türkiye Sanayi Sevk ve İdare Enstitüsü

Vb : Ve Benzeri

VCD : Video Compact Disk

YTL. : Yeni Türk Lirası

GİRİŞ

Birey; ekonomik, sosyal, politik ve kültürel ilişkilerin oluşturduğu yapının zorunlu bir ögesi olup bu yapının dışında uzun süre kalması düşünülemez. Toplum yaşamında oluşan bu ilişkiler içinde birey, özellikle ve kaçınılmaz bir biçimde eğitimle çevrelenmiştir. Bu çevrelenmede toplum yaşamının devamlı ve düzenli olabilmesi, sosyal yaşantı ve beraberliğin kesiksiz sürdürülebilmesi, toplumdaki ilişkileri düzenleyen ortak davranış kalıplarının belirlenmesi ve toplum bireylerinin bu ortak kalıplara uyum göstermeleriyle olanaklıdır. Kuşkusuz, bu uyum toplumda bir yapılaşma, örgütlenme ve kurumsallaşmaya yol açmaktadır.

Sosyal bir varlık olarak insanın toplum içinde oluşturduğu ilişkiler ağı yaşadığı ortamın bir işlevi olduğundan ekonomik, sosyal ve kültürel çevre büyüyüp genişledikçe toplumsal yapılaşma, örgütlenme güçlenir ve yaygınlaşır. Modern eğitim sistemlerin en önemli aktörlerinden biri olan okullar da bu toplumsal yapılaşma ve örgütlenmenin meşru adı olmaktadır. Nitekim geleneğin zenginliğini kuşaktan kuşağa aktarmakta en önemli araç öteden beri okul olmuştur. Bu gerçek, çağımızda eskisinden daha da belirgindir. Çünkü ekonomi alanının gelişmesiyle, gelenek ve eğitimden sorumlu olan aile bir hayli zayıflamıştır. Bu yüzden de insan topluluğunun devamı ve sağlığı eskisinden daha çok okula bağlı kalmaktadır.

Çağlar boyunca eğitim süreci, toplumsal yapı açısından şekillendirilerek, bireyin topluma kazandırılmasını hedef alan, genel anlamda onda meydana gelmesi istenen değişikliklerin hal, hareket ve tavırlarına da yansımaları isteyen bir yönelimle biçimlenmiştir, nitekim günümüzde de eğitimle, bireyleri toplumun ihtiyaçları doğrultusunda yetiştirmek hedeflenmektedir.

Bunun içindir ki; bilgi çağına uygun bilgi toplumlarının özelliği dikkate alınarak öğrencilerin yetiştirilmesi gerekmektedir. 21.Yüzyıla insan ve bilgi gibi iki önemli olguyla birlikte girilmiştir. Bu aşamada eğitim sisteminin var oluş nedeni,

topluma bilgiyi yaratmada gerekli araçları sunarak insanların bilgiye ulaşmalarında yardımcı olmaktadır.

Kalkınmanın ve uygar toplum olmanın temeli, nitelikli insan gücüne sahip olmakla başlar. Nitelikli insan gücü de ancak yapılacak iyi bir eğitim sonucunda kazanılacak özelliktir. İyi bir eğitimin yolu da planlı bir süreci gerektirir. Aksi takdirde eğitim alanındaki çalışmalarda yapılacak plansızlık, dikkatsizlik yıllarca eğitim sistemi içerisinde bulunan öğrenci ve eğitim kadrosunu olumsuz etkileyerek, telafisi mümkün olmayan yanlışlıklar içerisine sürükleyebilir. Bu nedenle eğitim alanında yapılan faaliyetlerin bilimsel temellere dayandırılması gereklidir ki ülkemizin kalkınmasının sağlanması, gelişmiş ülkelerle boy ölçüşecek düzeye gelmesi, çağdaş medeniyet seviyesine erişmesi ancak ve ancak eğitim yoluyla mümkün olabilir. Bunu önderimiz Atatürk 1922 yılında: “Milli eğitim işlerinde ne pahasına olursa olsun tam bir başarıya ulaşmak gerekir. Bir milletin hakiki kurtuluşu ancak bu yolla olur.” diyerek belirtmiştir.

Toplumlarda, özellikle demokratik ülkelerde topluma hizmet için kurulmuş müesseselerden biri, hatta birincisi, eğitim müessesesidir. Eğitim, temelde bir yönlendirme ve yetiştirme çalışması ve bilimi olduğundan hayattaki her insanı, her toplumu ve her alanı ilgilendirmektedir. Kalkınmada ve çağdaş uygarlık düzeyine ulaşmada toplumsal ve bireysel refahın artırılmasında eğitimin gerekliliği ve önemi tartışmasız kabul görmektedir. Yaşadığı toplumla uyumlu, çalıştığı grupla işbirliği yapabilen, iletişim kurma zorluğu olmayan, üretici, araştırmacı, öğrenme yollarını bulabilen bireyler eğitimle yetiştirilmektedir.

Eğitim, toplumun genç ve gizil güçlü üyelerine toplumsal davranış örneklerinin ve kültürel değerlerin aktarılmasıdır. Bu yolla toplum temel bir toplumsal uyuma ulaşır ve yaşamın geleneksel biçiminin korunması sağlanır. Toplumun amaç ve ideallerinin genel olarak bilinmesi ve benimsenmiş olması tüm yurttaşlar için gereklidir ve buna özgürlükle bağdaşabilir bir yöntem izlenerek eğitim yoluyla ulaşılması zorunludur.

Burada unutulmaması gereken bir başka noktada eğitim ve öğretimin gelişiminde ana ögenin öğretmenler olduğudur.

Eğitim ve öğretimde temel yapı taşı olan öğretmenlerimizin, eğitimcilik görevlerini isteyerek ve severek yerine getirmeleri, bir toplumun geleceği olan çocukları yetiştirmede ve onlara karşı davranış ve tutumlarında önemli rol oynamaktadır. Öğretmenlerin de işlerinden duydukları tatmin düzeyi yükseldikçe, eğitim hizmetinin sürmesi ve gelişmesi için daha verimli çalışacaklardır.

Eğitim tüm dünyada kalkınmanın ön şartlarından biridir. Eğitim çağındaki öğrencilerin büyük kısmını oluşturan okul öncesi ve ilköğretim çağındaki çocukların yetiştirilmesinde öğretmenlerimize büyük sorumluluklar düşmektedir. Ancak öğretmenlerimizin bu sorumluluğunun yanında eğitim çağındaki öğrencilerinin başarılarını ve yetiştirilmelerini etkileyen bir başka önemli unsur da şüphesiz ki onların ailelerinin eğitim düzeyleri ve gelir düzeyleridir. Çünkü şüphesiz gelir düzeyindeki farklılıklar, günümüz dünyasındaki hemen hemen her toplumda (kapalı toplumlar haricinde) bireylerin yaşantısını etkileyen en önemli faktördür. Bu gelir düzeyindeki farklılıklar bireylerin sosyal ve duygusal yaşantılarını etkilemekte, toplumsal rollerinde belirleyici unsur olmaktadır.

Son yıllarda Türk toplumunun gerek aile yaşantısının gerekse hayata bakış açısının değişmesi, yaşantısını hızlı bir süreçte değişime uğratmıştır. Globalleşen dünyadan, Türk toplumu da nasibini almış ve bu değişim toplumun yapı taşlarında farklılıklar yaşanmasına neden olmuştur. Bunun getirisi ise toplumun refah anlayışının ve değerlerinin değişmesinden oluşmaktadır.

Ancak bizler, bunun etkilerini son yıllarda daha bir fazla hissederek olduk. Sistem içerisinde paranın daha fazla değerlenmesi ve paranın kişiler ve zümreler elinde odaklaşması, toplumu derinden etkilemiş bir başka değişle gelir dağılımı üzerinde uçurumlara yol açmıştır. Buna paralel olarak da bireyin sosyalleşmesinde önemli bir işleve sahip olan kurumlarının başında gelen aile ve eğitim kurumları olarak da okullar

bundan nasibini almıştır. Gelir düzeyindeki farklılıklar, bireylerin gerek eğitim yaşantısının kalitesine, gerekse sosyal hayatının sınırlanmasına kadar varmaktadır. Bu da aynı eğitim ortamı içerisinde yetişen çocukların bireyselliklerini arttırmakta, birbirinden uç denilebilecek farklılıklara yol açmaktadır. Bu durum, okul çağından tutun da aradaki eğitimi yaşantısını kapsamaları ile birlikte iş hayatına kadar devam etmektedir. Nitekim öğrenme-öğretme sürecine ilişkin olarak okul başarısını artıran faktörler üzerinde yapılan araştırmalar, öğrencinin okul başarısı üzerinde ailenin eğitim ve gelir düzeyinin önemli bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Bu çalışmanın çıkış noktası da; ailenin eğitim ve gelir düzeyinin öğrencinin başarısı üzerindeki etkiyi, bu konuda yapılan araştırma ve inceleme bulgularının ışığında ele almaktır.

Çalışma iki bölümden oluşmaktadır, birinci bölümde ailenin eğitim ve gelir düzeyinin öğrencinin başarısına ve derse olan tutumuna etkisi irdelenmektedir, bu bölümde öncelikli olarak eğitim ve öğretimin genel tanımları, eğitimin önemi, öğretmenlik mesleğinin tanımı, başarı ve okul başarısı gibi kavramlar üzerinde durulmakta, devamında da okul başarısını etkileyen faktörler ve bir alt başlığı olan ailenin eğitim ve gelir düzeyinin öğrencinin başarısına ve derse olan tutumuna etkileri incelenmektedir. İkinci bölümde ise ailenin eğitim ve gelir düzeyinin öğrencinin başarısı üzerindeki etkisini ele alan bir anket çalışması ve bu anket sonucundan çıkan verilerin analizi değerlendirilmektedir. Sonuç kısmında ise teorik çalışmalarda ve uygulama araştırmasında elde edilen veriler bir bütün olarak değerlendirilmiştir.

BÖLÜM I

EĞİTİM, BAŞARI, OKUL BAŞARISI VE BAŞARISIZLIĞI, AİLENİN EĞİTİM VE GELİR DÜZEYİNİN ÖĞRENCİNİN TUTUM VE BAŞARISINA ETKİSİ

KURAMSAL ÇERÇEVE

1. EĞİTİM VE BAŞARI

1.1. Eğitim

Eğitim aslında, kişinin yaşama etkin biçimde uyumunu sağlayan bir etkinliktir. Bu, dünya kurulduğundan beri şu ya da bu biçimde süregelmiştir. Ailede anne- babanın, okulda öğretmenin, toplumda yöneticilerin asıl ödevi, çocuğun günlük yaşama daha iyi uyum yapabilmesi için uygun ortamı sağlamaktır. Bu bakımdan; ‘‘Eğitim, dünyada, yaşama uyum sağlayacak insan yetiştirme bilim ve sanatı olarak düşünülebilir.’’¹ İnsanlar, her ne kadar bir mesleğe sahip olsalar da çocuk yetiştirme sorumluluğunu üzerlerinde taşımaları dolayısıyla ayrıca, eğitim bilim ve sanatını öğrenmek zorundadırlar.

Kişi; yaşama, uyum sağlamaya çalışırken davranışlarını durmadan değiştirir. ‘‘Bu, en yalın canlı varlık olan amipte bile görülür. Küçük su hayvancıklarının yaşadığı, durgun su içine dökülen bir parça asit karşısında, sudaki amipler, önce aside yaklaşır, sonra da kendi varlıklarını koruyabilmek için hemen uzaklaşırlar. Aynı asit, bir mermer parçası üzerinde böyle bir etki yapmaz. Aynı ağaçtan biri düzlüğe, diğeri de sık ağaçlı bir çukura dikilecek olursa, çukur yerde olanların, yaşayabilmek, yani kendi varlığını sürdürebilmek için daha fazla büyüme göstererek çevresine uyum sağladığı görülür. En yalın canlı varlık olan amipte ve hatta bitkilerde bile yaşama uyumda görülen bu tür davranışlar, karmaşık bir varlık olan insanlarda daha çok ve belirgindir.’’² İnsanlarda, öncelikle ailesinden başlayarak sonra ki yıllarda okul hayatında almış olduğu eğitim sayesinde yaşama daha uyumlu bireyler olurlar.

¹ Özoğlu, S., Ç., Eğitim ve Rehberlik, Ankara, 1977, s.7.

² Kepçeoğlu, M., Eğitimde Psikolojik Hizmetlerin Rolü ve Önemi, Ankara, 1986, s.31-32.

Dünyaya gelen herkes, yetişkin oluncaya, hatta ölünceye kadar birçok davranış sorunlarıyla karşılaşır. Bu sorunlar karşısında, herkesin farklı çevrelerde vermiş olduğu tepkiler, yahut davranışlar ayırıcıdır. Örneğin, yere tükürmenin yanlış bir davranış olduğu herkesçe bilinmesine rağmen yaşanan bu olay karşısında tepkiler aynı olmuyor kimi aileler yanlış olan bu davranışı düzeltmeye çalışırken kimi aileler ise bu davranış şeklini yanlış olarak görmüyorlar. “Yanlış olan davranışlara ortak tepki verilmezse toplumda olumlu ve kalıcı davranışların oluşmasını beklemek tamamen hayal ürünü olur. Bu ayrı davranışların, istenen yönde, etkili bir biçimde bilimin bulgularına uygun olması gerekir. Çünkü, bu tür davranışlar, kişinin yaşama başarılı ve etkin uyumunu sağlar. Böyle davranışlar, kişide, ölünceye kadar etkisini gösterecek sağlam bilgi, beceri, alışkanlık, ilgi, ülkü ve değer takdir duyguları gibi öğrenme konularının iyice benimsenmesi, yani özümsemesiyle oluşur.”³ Yani, toplum içerisinde ortak değerlerimizin olması gerekir.

Aile ve okul ortamında verilen soyut bilgiler yaşamda ne denli uygulanıp, davranışa dönüşürse verilen eğitim amacına ulaşmış sayılır. “Eğitim, bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme sürecidir.”⁴ Eğitim sürecinde amaç, davranışlarda istendik değişmeler oluşturmaktır.

İnsanların eğitilmesi bir birey olarak kendisiyle sınırlı değildir, bu birey ileride yapacağı evlilik sonucu sahip olacağı çocuklarını da eğiteceği için bilgi ve birikimlerini çocuklarına aktaracağı için almış olduğu eğitim çok önemlidir. “Eğitim, ferdin sosyalleştirilmesi; kişisel yetenek ve gelişimini sağlayan sosyal süreç; insanların geçerli saydığı bilgi ve görgüleri gelecek nesle aktararak yarını oluşturduğu süreçtir.”⁵ Kişi ne denli doğruları öğrenip yaşamında tatbik ederse çevresine de o denli katkıda bulunacaktır.

³ Kepçeoğlu, M., Psikolojik Danışma ve Rehberlik, Ankara, 1992, s.49.

⁴ Başaran, İ., E., Eğitime Giriş, Ankara: 1989, s.17.

⁵ Binbaşıoğlu, C., Eğitim Psikolojisi, Ankara, 1978, s.12.

Eğitimle asıl yapılmak istenen, bireyin davranışında olumlu değişiklikler meydana getirmektir. Davranış değişikliğinin bireyin kendi yaşantısı yoluyla, planlı olması gerekmektedir. “Böylece eğitimin niteliğini oluşturan dört durum ortaya çıkmaktadır:

- Eğitim, eğitilen kişide istenilen davranışı oluşturma sürecidir.
- İnsan bir davranışı ancak yaşayarak kazanabilmektedir.
- Eğitilen kişide oluşturulacak davranış önceden saptanan eğitim amaçlarına uygun olmalıdır.
- İnsanda davranışın oluşabilmesi, planlanmış bir eğitim sürecinden geçmesine bağlıdır.’’⁶

Zaman ve mekan açısından sınırlanması mümkün olmadığı gibi toplumun en geniş ve çok yönlü faaliyet alanlarından birisi olarak karşımıza çıkan eğitim; bilim ve teknolojinin hakim olduğu çağımızda insanın mükemmelleştirilmesi, kültürlenmesi, gelişmesi, doğaya ve çevreye karşı etken duruma gelmesinde en etkili unsurlardan birisidir.

Eğitimin çok tanımları yapılmıştır. Hemen her ders, eğitimi kendi açısından tanımlamaya çalışır. Bu, doğaldır. Dikkatle incelenirse, bunların hepsinde de ortak olan yönler vardır. Kimisi biraz daha kısa, kimisi de biraz daha ayrıntılıdır. Sonra, her tanımın kendi çalışma alanına yönelen bir yanı da vardır. “Carter V. Good’un “Eğitim Sözlüğü” adlı kitabında ise eğitim için şu tanımlar yapılmıştır.

⁶ Sabuncuoğlu, Z., “İşletmelerde Personel Eğitimi” seminerinde sunulan bildiri, TÜSSİDE, Gebze, 1988, s.2.

- Kişinin geliştirdiği yetenekler ve tutumlar ile içinde yaşadığı toplumdaki olumlu değerler ve diğer davranış biçimleri yoluyla kişide oluşan süreçlerin (birbirleriyle ilgili bir dizi değişikliklerin) tümüdür.
- Seçilen ve denetim altında tutulan bir çevrede (özellikle “okul” gibi) kişinin etki altında bulunduğu toplumsal süreç. Kişiler böylece en uygun (optimum) bireysel gelişme ve toplumsal güce, yahut yeterliğe (iktidara) erişebilirler.’’⁷

Genel nitelikte yapılan bu tanımlarda, kişinin kalıtım dışında kazandığı yetenekler ile tutumlar (vaziyet, alışkanlıklar) toplumdaki olumlu değerler (değer yargıları) üzerinde özellikle durulmakta ve diğer davranış biçimleri, adı altında başka çevresel etkenlere de yer verilmektedir. İkinci tanım, daha özel bir nitelik taşıyor ve eğitimi denetim altında tutulan bir çevrenin, kişi üzerinde yaptığı bir etki olarak görüyor. Bu tanımın son kısmı, söz konusu etkinin açıklamasını yapmaktadır. Bu da kişinin en uygun bireysel gelişme ve toplumsal yeterliliğe ya da güce erişmesidir.

1.2. Eğitimin Önemi

Çağdaş anlayışa göre eğitim yanlışların yakalanmasıyla "değil,"doğruların yakalanmasıyla gerçekleşmektedir. Çünkü öğrencilerin yanlış yapma korkusuyla konuşmamalarının öğrenmeyi zorlaştırdığı anlaşılmaktadır. Gece yatmadan önce yapılan kısa bir tekrar uyku sırasında salgılanan bir takım hormonal maddeler sayesinde yeni öğrenilmiş olan bu bilgileri hafızaya yerleştirme konusunda etkilidir.

Eğitim öğretim ortamı olan okulların öğrenciler tarafından sevilmesini en çok sınıf öğretmeni sağlar. “Öğretmenin öğrencileri ile iyi ilişkiler kurması ve ders anlatırken beden dilini iyi bir şekilde kullanması öğrencileri tarafından sevilmesine ve dersinin zevkle izlenmesine neden olur. Öğrencilere yapılacak anında geri bildirimler öğrenmelerini olumlu yönde etkilemektedir.”⁸ Öğrencilerin aile ortamından sonra katıldıkları okul ortamını zevkli kılmak, cazip hale getirmek sınıf öğretmenlerinin kendilerini öğrencilerine sevdirmeleri ile mümkündür. Öğretmenlerimiz öğrencileriyle

⁷ Carter, W., G., Dictionary of Education, N.Y. 1973, s. 202.

⁸ Erdem, İ., Birey ve Eğitim, İstanbul, 1994, s. 62.

yeterince diyalog kurmazlarsa, beden dillerini kullanmazlarsa, espirili davranmazlarsa ve de sert olurlarsa sınıf içerisinde sağlıklı eğitimin olması mümkün değildir. O sınıftan sağlıklı bireylerin de yetişmesi mümkün değildir.

“Yaşadığımız bu çağda ferdin toplum içerisindeki sosyal statüsünü belirleyen gördüğü ve yaptığı eğitimidir. Günümüzde fertlerin sosyal mobilite (hareketlilik) yoluyla toplum içinde bir tabakadan diğer bir tabakaya yükselmelerini de eğitim sağlamaktadır.”⁹ Dünyamızdan soydan gelen sosyal statüler, yerini eğitimle sağlanan sosyal statülere bırakmıştır. Her ne kadar aileden elde edilen sosyal ve ekonomik miraslar statüye yardımcı olsa da doğuştan var olan statüler önemlerini büyük ölçüde yitirmiş bunun yerine fertlerin sosyal statüleri aldıkları eğitime paralel olmuştur. Bunun sonucu olarak da kişinin toplumdaki statüsünün belirleyicisi yapmış olduğu eğitim olmaktadır.

Birçok kişi elde ettiği imkan ve başarıyı eğitime borçludur. Eğitim yoluyla insanın sahip olacağı meslek çok kere kişiyi ruhsal açıdan doyurur ve maddi olarak rahatlatır. Bu durumun sağlayacağı imkanlar kişinin hayattan daha fazla zevk almasını mümkün kılar. Çevresiyle uyumlu ve barışıktır, etrafına pozitif enerji verir.

İyi bir eğitim hayat standardını yükseltir. Yüksek öğretim hayattaki çeşitli olaylar arasındaki gerçekleri, bağlantıları ve ilkeleri görmek ve anlamak becerisini kazandırır. İyi bir eğitim aynı zamanda kişide yeni ilgi alanlarının gelişmesine yardım ederek hayatı daha zevkli ve ilginç kılar. Eğitimi anlamlı kılan uzun süreli olması değil, kişiyi hayatta karşılaşılabilecek her türlü sorunun üstesinden gelebilecek hızlı düşünme ve karar verme yetisi kazandırmaktır.

“Eğitim, yetişkin nesiller tarafından, sosyal hayata henüz hazır olmayanlara tatbik edilen bir tesirdir.”¹⁰ Bu tanımda görüldüğü gibi eğitimin gayesi; çocuğu sosyal

⁹ Erkal, M.E., İktisadi Kalkınmanın Kültür Temelleri, Ankara, 1990, s.69.

¹⁰ Bilgiseven, A. K., İktisat Sosyolojisi Açısından Eğitim Yolu ile Kalkınmanın Esasları, İstanbul, 1982, s. 24.

hayata hazırlamak ve bu şekilde sosyal hayatın sürekliliğini sağlamaktır. Sosyal hayatın sürekli olabilmesi için eğitim aracılığıyla nesiller sosyalleştirilmelidir.

Eğitim insanın bilerek düşünce üretmesine ve yaratıcılığa yönelmesine imkan verir. İnsanın kafasındaki kalıpları kırmasına ve dünyaya daha esnek ve geniş açıdan bakmasına imkan verir. Yaşama ve yaşanan olaylara tek taraflı bakmaz, değerlendirmelerinde daha serin kanlı olur.

Eğitim olmaksızın insan bildikleriyle sınırlı kalır, dünyanın zenginliğini ve çeşitliliğini mutlaka kendi kafasındaki kalıplara oturtmak için çaba harcar. Buna yüzeysellik denir. Yüzeyselliği aşmak ancak eğitimle, okumakla ve okuduğunu özümlemekle mümkün olur. Bilgi farklılık yaratan farktır.

Yeni yetişen çocukların, hem kendilerine hem de topluma yararlı bir şekilde gelişmelerini sağlamak için, toplumun sarfettiği planlı ve bilinçli bir gayrettir. Modern anlayışa göre ise eğitim, bireyin bedensel, duygusal, zihinsel ve sosyal yeteneklerinin, kendisi ve mensup olduğu toplum için, en uygun şekilde geliştirilmesidir. Daha eğitimli bireylerden oluşacak toplumunda temelleri sağlam olacaktır.¹¹

Eğitim hayatın inceliklerini görmeyi sağlar. Hayatın zevki çeşitliliğindedir. Ayrıca yüksek öğretim görmenin önemli avantajlarından biri de kişiye farklı ilgilere, becerilere, görüş ve inançlara sahip insanlarla bir araya gelme imkanı vermesidir. Böylece insanın kendi ufkunu genişletmesi, yeni sentez ve yorumlara gitmesi mümkün olur. Böylesine farklı insanlarla bir araya gelmek, kişiye aynı zamanda dünyanın sonsuz çeşitliliğini algılama fırsatı verir. Eğitim yoluyla insan, bireysel farklılıkları anlamayı, hoş görmeyi ve bundan yeni sentezler yaparak, tadına varmayı öğrenir.

Eğitim hayatı kontrol etmeyi kolaylaştırır. Yüksek öğretime başlamak kişiye daha büyük bir güven ve sorumluluk kazandırır. Kişiye bağımsız düşünme becerisini geliştirmek için yardımcı olur. Genç birey problemleri kendisinin de çözebileceği

¹¹ Tan, H., Psikolojik Danışma ve Rehberlik, İstanbul, 1989, s. 50.

konusunda güven kazanır. Böylece daha evvel yapılmış ve söylenmiş olanlara sadece karşı çıkmak veya onları körü körüne kabullenmek yerine, genç birey kendi çözümlerini geliştirme şansına sahip olur.

Bütün bunlarla birlikte eğitimi yapmakla kişinin amacı; zihinsel açıdan zevk verecek ve ekonomik açıdan imkan sağlayacak bir işe girmek, aylık gelirini ve toplumsal statüsünü yükseltecek yeni bir hayata geçmek, iyi eğitilmiş bir insan olmak, yeni şeyler öğrenmek, zihinsel açıdan beslenmek, kendine güvenini artırmak, ufuklarını genişletmek v.b olmalıdır. Amaçsızlık, sadece anne ve baba istediği için okumuş olmak, arkadaşlar gidiyor diye üniversiteye gitmek istemek kişinin yanlış amaçlar peşinde olduğunu gösterir.

“Eğitim, bağımsız bir ilim olmaktan ziyade psikoloji ve sosyolojiden oluşan bir sentez ilimidir. Psikoloji, sosyoloji ve eğitimin konuları o kadar iç içedir ki, bunlar bir ilim grubu sayılabilir. Psikoloji insan ruhunu, sosyoloji insan toplumunu inceler; eğitim ise bir toplumun üyesi olan insanın bilgilenmesine yardım eder.”¹² Eğitim direk insana endeksli olduğundan insanı konu alan tüm alanları içine alır.

Amaçlar her ne ise, onları açıkça belirlemiş olmak gerekir. Onlara ulaşmak için zamana, sabra ve gayrete ihtiyaç vardır. Parlak gelecek vaat eden meslekler değişiyor. Yüksek teknolojinin uygulandığı mesleklerde ücretler daha yüksek, hizmet sektörünün eğitim gerektirmeyen dallarında ise düşüktür. Ayrıca bu grup işler basit, tekrara dayalı, dolayısıyla insanı geliştirmeyen türden ve sıkıcıdır.

Eğitim başarısı, hayat ve iş başarısını tam olarak temsil etmese de, bir yönetici eleman seçerken seçime, eğitim hayatındaki notları yüksek olanların başvurularını bir yana ayırarak başlar ve sözlü görüşmeye bunları çağırır. “Çalışmaya başladıktan sonra kişinin kurum içindeki statüsü ve gelişimi kendi performansına bağlıdır. Ancak işe kabulde iyi notlar ve parlak bir eğitim geçmişi, temel belirleyicidir.”¹³ Kurumlar kendilerine personel alırken, belli şartlara sahip elemanları tercih ederler. Bu devlet

¹² Elmacıoğlu, T., Başarıda Aile Faktörü, İstanbul, 1998, s. 108.

¹³ Sabuncuoğlu, a.g.s, s.3.

kurumları içinde geçerlidir. MEB öğretmen alacağı zaman daha önceden yapmış olduğu KPSS sınavında alacağı branşa göre en yüksek puandan başlayarak ihtiyacı olan sayıya gelinceye kadar ki öğretmen adayını alır. Öğretmen adayı olabilmek için KPSS sınavında yüksek puan almak gerekir.

Eğitim döneminde olan gençlerin, hayatlarının bütününe gerçekten anlamlı yaşayabilmeleri için öğrenmenin, bilgilenmenin ve bunların sonucu ulaşılabilecek olan donanımın, hayatında ne iş yaparsa yapsın, onu sevmesini ve ondan zevk almasını sağlayacak olan esas faktör olduğuna inanmaları gerekir.

Düşünme ufkunu genişletmek için iyi bir eğitim, okumak ve daha çok bilmek bugüne kadar keşfedilmiş tek yoldur. Topluma katkıda bulunabilmek için de bireyin kendisinin yetiştirmesi gerekir. Çağımızda bilgi en büyük güç olmuştur. Bilgi ise ancak eğitimle kazanılır.

1.3. Okul ve Eğitim

Okullar, kar amaçlı kuruluşlar değildir. Fakat eğitim harcamaları öğrencinin istikbaldeki verimliliği açısından birer yatırım sayılır. Okullar, eğitim hizmeti üretiminde ihtisaslaşmış müesseselerdir. Okullarda malzeme öğrencidir, belli bir eğitimden sonra ise, ürün öğrencidir. Okullardan mezun olan öğrencilere nedenli eğitim olanakları sağlanırsa toplumun temelini oluşturacak olan ürünlerde o denli kaliteli olacaktır.¹⁴

Okul, eğitimin belli bir grubun, belli yer zamanda, bilinmezlik durumunda, zeka, moral, teknik bilgi ve beceri bakımından kasıtlı ve planlı olarak yeni davranışlar kazanmasını sağlayacak şekilde düzenlendiği kurumdur. Okul, yönetim, öğretim, öğrenciler ve ilgili başka görevlilerin içinde gerekli okul çalışmalarını sürdürdükleri yapı, çerçeve ya da düzene denir. Okul, eğitim sistemi içinde temel sayılabilecek bir kurumdur. Okul, bulunduğu yerin, çevrenin içinde yer alan bir eğitim sistemidir.

¹⁴ Bilgiseven, a.g.e., s. 66.

Okulun temel görevi, yeni davranışlar edinmede yüksek bir verime ulaşmanın kaçınılmaz olduğu günümüz toplumlarında, kişinin bu davranışları kazanması rastlantılara bırakılamaz. Kişilere, bu yeni görevlerin uzman kişilerle ve verimli bir şekilde kazandırılması gerekir. Bu görevi yerine getirme yükümlülüğü ise bir toplumsal kurum olarak okula verilmiştir. Okul, belli bir program uyarınca kazandırılmakta olan bir davranış değiştirme kuruluşudur. Öğretim programları okulların davranış değiştirme amacı ile göstereceği çabaların bir planı, öğretmenler ise usta birer uygulayıcılarıdır.

“Okullar, toplumun ihtiyaç ve isteklerine uygun olarak, iyi vatandaşlar yetiştirmek için fertlerdeki başarı güdüsünü harekete geçirmeye ve kabiliyetlerinin geliştirilmesine çalışan bir kurumdur.”¹⁵ Okulların diğer bir görevi ise, öğrencilerini kabiliyetleri doğrultusunda gerekli kurumlara yönlendirmektir.

Zamanımızda ekonominin ihtiyaç duyduğu, eğitilmiş insan gücünü yetiştirme bakımından okullara düşen görev ve sorumluluklar her geçen gün daha da artmaktadır. Sanayileşme, eğitime ekonomik açıdan daha çok önem verilmesini zorunlu hale getirmiştir. İşe girmede aranan şartların gittikçe daha özel ve farklılık gerektirecek bilgi ve becerilere dayanması, okulun görevlerinin çeşitlenerek artmasına neden olmuştur.

Bilginin artması ve çeşitlenmesi, toplumların kalkınma çabalarını ya da kalkınmışlık durumunu koruyabilmek için, üyelerini mesleki açıdan değişen ve gelişen teknolojiye ayak uyduracak şekilde yetişmeleri ve bu yeniliklere uyum sağlayabilecek hale getirilmesi zorunlu haline gelmiştir. Bu da eğitimin okuldaki gibi planlı, kasıtlı ve programlı bir biçimde gerçekleştirilmesini gerektirmektedir.

Dünyanın en iyi eğitimcilerinden sayılan J. Dewey okul hakkında şunları söylemektedir: Okul adını verdiğimiz toplumsal örgütün ilkesi, yalınlaştırılmış bir

¹⁵ Elmacioğlu, a.g.e., s. 124

çevre oluşturmaktır. Okul, çocukların ilgi duyacağı yeterli, özgün yetenekleri ve özellikleri seçer; ilk kavranan ve algılananları daha sonra elde edilecek karmaşık bilgiler için gittikçe gelişen bir nedenler sistemi haline sokar. Okulun ikinci işi, okulun çevresi içinde gerekli zihin alışkanlıklarını bozan ve istenmeyen dirençli etkileri ayıklamaktır. Okulun amacı istenmeyenleri söküp atmak, sosyal çevreye olumsuz etki yapan şeyleri yok etmektir. Okulun üçüncü görevi sosyal çevredeki çeşitli öğeleri dengeleyerek bireyi içinde bulunduğu toplumsal grubun gereksiz sınırlamalarından kurtarıp daha geniş bir çevre içerisinde gelişmesine olanaklar sağlamaktır.¹⁶

Eğitim sistemini diğer sistemlerden farklı olarak temel sistem diye adlandırılabilen bir sisteme sahiptir. Bu da okuldur. Okul eğitim sisteminin tüm özelliklerini taşımaktadır. Okul çevresinde insan, malzeme, bilgi türünde değişik girdiler alır, bunları eğitim süreci ile işleyerek çevresine çıktılar halinde sunar. Bu süreç içerisinde çevreyle etkileşimde bulunur, etkilenir ve etkiler. Eğitim sürecinin etkili olabilmesi için okulda kontrol-denetim ile etkili olarak kullanılması gereken dönüt-düzeltilme mekanizması yer alır.

Okullarda verilen eğitimin kalitesini arttırmak için yeni müfredat programları hazırlatıldı. Amaç; kaliteli eğitim vererek toplumun kültür seviyesini arttırmak, yarınlarmın beyin gücü olacak çocuklarımızı hayata en iyi şekilde hazırlamaktır. Okullarda sağlıklı bir eğitim ve öğretim ortamının oluşması için mali kaynakların yeterli seviyede olması gerekmektedir. Bu açıdan da okulların sorunsuz olmaları sağlanmalıdır.

1.4.Öğretim

Öğretim, belli bir amaç ve planla uygun bir ortam içinde kişinin davranışlarını değiştirme sürecidir. Bilinçli eğitimin gerçekleşmesi, bilinçle yapılacak bir etkinlik, yani öğretimle olur. Öğretim, genellikle bir öğreticiyi, yani öğretmeni, anne, babayı ya

¹⁶ Dewey, J., Demokrasi ve Eğitim (Çev. M. S.Otoran), İstanbul, 1996, s. 25-26

da bunların yerine geçecek herhangi bir kimse ya da aracı gerekli kılar. Gerek eğitimde, gerekse öğretimde önemli yer tutan, yalnızca bu saydıklarımız gibi dış çevre değil, eğitim ve öğretim olay ya da olgusuna konu olan “çocuk” ya da öğrencinin kendisidir. Bunu bilmedikçe yani çocuğa yapılacak etkinin biçim ve derecesi hakkında bilgi sahibi olmadıkça istediğimiz uygun sonucu alamayız. ‘‘Eğitim Psikolojisi eğitimciler, özellikle öğretmen adayına bu yetkiyi kazandıracak bilgi ve beceriyi, kısaca eğitim bilim ve sanatının psikolojik temellerini öğretmektedir.’’¹⁷ Yetiştireceğimiz öğrenci guruplarının psikolojik evrelerini iyi bilmemiz gerekir aksi takdirde telafisi olmayan büyük hatalar yapılabilir. Farkında olmadan öğrencilerimizi kırabiliriz.

Bilimin, özellikle psikolojinin gelişmediği zamanlarda, bu iş, geleneğe dayanılarak yapılıyordu. Bunun bir sonucu olarak, çocuğa yapılacak etkinin biçim ve derecesi, hemen hemen rastlantıya bırakılmıştı. Bundan da kimi zaman iyi kimi zaman da kötü sonuç alınıyordu. Psikolojinin gelişmesi, bu konularda, eğitimciler için kolaylıklar sağlamıştır.

1.5.Öğretmen

Günümüzde okul, eğitim ve öğretim faaliyetlerinin organize bir şekilde yürütülmesi amacıyla yapılandırılmış bir alt sistemdir. Daha çok örgün eğitimi yani planlı ve programlı bir eğitimi temsil eder ve toplumda eğitim denildiği zaman ilk akla gelen bu tür eğitimidir.

İlk eğitim, öğretim yuvası çocuklar için ailedir. Ailede verilen eğitim ne denli yapıcı olursa okulda ki işler daha da kolaylaşır. Okullara farklı aile modellerinden çocuklar gelmektedir, okullarda ki kurallar geneli muhatap alacağından davranışlar aynı doğrultuda değişecektir. ‘‘Okul; aile eğitiminin yanlışlarını düzeltici, eksiklerini tamamlayan, doğruları ise geliştiren bir kurumdur, çocuğun gelişiminde aileden sonra en etkili kurumdur. Ayrıca öğrenciye teknik eğitim de vererek ülkenin ihtiyaç duyduğu alanlarda ihtiyaç duyulan sayıda ve seviyede uzman elemanlar yetiştirmekle de

¹⁷ Binbaşıoğlu, a.g.k., s.37.

görevlidir.’’¹⁸ Okulların bu işlevselliğini sürdürebilmeleri için gerekli donanımın tamamlanması gereklidir. Okulların en büyük donanımı da öğretmenlerdir.

Okullar çok katlı beton bloklar olarak algılamak yanlıştır, okulu okul yapan, işlevsellik kazandıran en büyük değer öğretmenlerdir. Okulun bu görevlerini tam anlamıyla yerine getirmesi, özellikle öğretmen ve yöneticilerin çabalarına bağlıdır. Karşılıklı olarak demokratik olan vatandaşları gelecekteki görev ve sorumluluklara hazırlayan bir eğitim sayesinde demokrasiyi korumak ve geliştirmek mümkün olacaktır. Milli Eğitim’ in amaçlarından biri olan “insanları seven, hoşgörülü, demokratik ilkeleri benimsemiş vatandaşları yetiştirmek” ancak bu tür insani değerlerin yönettiği davranışlara sahip yönetici ve öğretmenlerle gerçekleşir.¹⁹

Öğretmenlik özveri isteyen bir meslektir, iyi bir öğretmenin öğrencilerini sevmesi ve öğrencilerinin kendisini sevmesini becerebilmesi gerekir. Ayrıca kendi sahasında yeterli bilgi düzeyine sahip olmalı ve bilgisini öğrencilerine aktarabilmelidir. Öğretmenin çocuk üzerinde olumlu etkiler yapabilmesi için çocuğun anne ve babası ile olumlu ilişkiler içerisinde ve her şeyden öte uyum içerisinde bulunması gerekir. Çocuğun okulda aldığı eğitim, evde aldığı eğitimi tamamlamalıdır. Anne ve babalar öğretmenlerle sık sık görüşerek öğretmenin önerilerine kulak asmaları çocuğun okul başarısı açısından büyük önem taşımaktadır.²⁰

Öğreten, eğiten olmak için belli eğitimler almak gereklidir. “Öğretme – öğrenme işinin insanlık tarihi ile başladığını kabul edersek, öğretmenlik mesleğinin de dünyanın en eski mesleklerinden biri olduğu söylenebilir. Öğretmenlik çok uzun yıllar boyunca din adamlarının veya filozofların kendi temel uğraşlarının yanı sıra sürdürdükleri ikincil bir görev olmuştur. İnsanlığın bazı dönemlerinde de eğitim görmüş kölelerin kullanıldığı bu görev günümüzde genç kuşağın eğitim ve öğretimi, özellikle bu meslek için belirli birikime ve hazırlığa sahip kişilerce yapılmaktadır.’’²¹ Öğretmenlik

¹⁸ Balcı, A., Etkili Okul, Ankara, 1993, s.53.

¹⁹ Yıldız, R., Eğitim, Okul ve Yönetim, İstanbul, 1991, s.68.

²⁰ Demiral, Ö., Çocuğun Eğitimi, İstanbul, 1995, s. 44.

²¹ Özden, Y., Öğrenme ve Öğretme, Ankara, 1998, s.13-14.

bir gönül işidir, severek yaparsan mutlu olursun; yarınların temelini attığının bilincinde olan kişiler yapmış oldukları işten büyük zevk alırlar.

Toplumsal dokunun bir parçası olan, çoğu zaman bir öğretim donanımı olarak çalışan, bir bilgi kaynağı olarak görev yapan öğretmen, öğretim sisteminin bileşenlerinden birisidir. “Öğretmen, eğitimin kilit adamı, yaratıcı, yaşatıcı, hayata geçiren, uygulayıcı gücüdür.”²² Öğretmensiz bir eğitim, öğretim düşünülemez; teknoloji ne kadar gelişirse gelişsin şartlar ne kadar iyileşirse iyileşsin her zaman eğitim ve öğretimin gerçekleşmesi için öğretmenlere ihtiyaç vardır.

Öğretmen yalnız bilgi ve beceri kazandırmakla kalmaz, bireyin belirli konularda tutum kazanmasına da sebep olup, öğrencinin bilgiyi tarafsız yorumlamasına ve kendini gerçekleştirme sürecinde kullanmasına da yardımcı olur.

Yarınlarımızı yetiştiren öğretmenlerimizin sürekli sorumluluklarının bilincinde olup davranışlarını kontrol altında tutmaları gerekir. “Öğretmenin kişiliğinden, tavır ve hareketlerine kadar pek çok özelliği ile öğrenciler üzerinde olumlu veya olumsuz etkiler bırakabilmesi, daha da dikkatli davranmasını zorunlu kılmaktadır. Elbette her davranışı, her tutumu aynı etki düzeyine sahip değildir. Fakat bazıları vardır ki etkileri hayat boyu devam edebilmektedir.”²³ Unutmayalım ki; öğretmenlerin yapacağı yanlış öğretiler birkaç kuşağı etkileyecektir.

Öğretmenlik; kutsal olan bir meslektir. Öğreten, terbiye eden olmak çokta kolay bir iş değildir. Çocuklar ilk eğitimlerini ailesinden alırlar. Okula başladıkları zaman da öğretmenlerini pür dikkat dinlerler. Öğretmenin ağzından çıkan her şey onlar için çok önemlidir. Çocukları bir öğretmen olarak hep oyun hamuruna benzetmişimdir. Şekillenmeye hazırırlar bura da önemli olan bir noktada onları şekillendirerek yarınlarımızın temeli olan öğretmenlerimizin kendilerini çok iyi yetiştirmiş, bilgi takip eden, kendini sürekli güncelleyen olması çok önemlidir. Kendini iyi yetiştirmeyen, kendi sorunları içinde boğuşan bir öğretmenin yarınlarımıza nasıl şekil vereceğini iyi

²² Açıkalın, Y., Çağdaş Eğitimde Öğretmenin Rolü, İstanbul, 1991, s.28.

²³ http://www.golhisar.netem.k12.tr/okul_basarisi.htm(28.08.2007)

düşünmek gerekir. Yarınlarımızı yetiştirecek olan öğretmenlerimizin gerekli formasyonu alması, refah düzeyinin de iyileştirilmesi gerekir. Böylece yarınlarımızı güvence altına alabiliriz.

1.6. Başarı

Başarı göreceli bir kavramdır. Kişiden kişiye değiştiği gibi farklı zaman ve mekanlarda da farklı anlamlar yüklenebilmektedir. Şimdi başarı kavramına farklı yaklaşımları inceleyelim:

Koç başarının istenilen sonuçlara ulaşma yönünde gösterilen ilerleme, biçiminde tanımladığını belirterek böylelikle bir okuldaki ya da dersteki öğrenci başarısının o öğrencinin bulunduğu okul, sınıf ve derse göre öngörölmüş sonuçlara ulaşma yönünde göstermiş olduğu ilerleme biçiminde görölebileceğini söyler. Başarı kavramından da okulda okutulan derslerde geliştirilen ve öğretmenlerce takdir edilen test puanlarıyla ya da her ikisi ile belirlenen beceriler yahut da kazanılan bilgilerin ifadesi olan akademik başarının kast edildiğini belirtir.²⁴

Başarı tanımları kişiden kişiye değişiklik arz eder. “Başarı, birey için anlamlı olan amaçların yapılmış olan günlük programlarla adım adım gerçekleştirmesidir. Kişisel amaçlar belirlemeden başarılı olmak mümkün değildir.”²⁵ Başarılı bir hayat uyumlu ve doyumlu yaşanan bir hayattır. Geçmişte tek bir yol vardı: “çalışmak, çalışmak, çalışmak...” oysa çağdaş başarı kavramında çalışmak yerini planlı, programlı ve sistemli çalışmaya bırakmıştır. Planlı ve programlı bir çalışmada amaçlar belirlenmiş ve zaman belirli bir plan içinde düzenlenmiştir. Programlı çalışmada kişi her şeye yer ayırabilmekte ne zaman ne yapacağını bilmektedir. Başarılı olmanın sırrı ise amaçlar önceden belirlenmeli, kişi bu amaca ulaşacağına inanmalı ve bu amaç doğrultusunda programlı bir şekilde çalışmalıdır. Plan yapıp amacına zaman ayırmayan kişi amaç

²⁴ Koç, N., Liselerde Öğrencilerin Akademik Başarılarının Değerlendirilmesi Uygulamalarının Geçerliliğine İlişkin Bir araştırma, Y.L.T, Ankara, 1981, s.7.

²⁵ [http://www.koniks.com/topicc.asp?TOPIC_ID=690\(16.12.2007\)](http://www.koniks.com/topicc.asp?TOPIC_ID=690(16.12.2007))

sahibi değil hayal sahibidir. Unutmamak gerekir ki, başarılı insan, belirlediği amaçlarına belirli zaman dilimi içerisinde ulaşmış olan kişidir.

“Başarı bir işte, bir girişimde elde edilen iyi, olumlu ve sevindirici, bir süreçtir. Örneğin, sınav başarısı kısa bir süreci, yaşam başarısı uzun bir süreci ifade eder.”²⁶Başarı tanımları farklı olsa da, bu yolda emin adımlarla ilerlemenin ve hedefe ulaşmanın yolu aynıdır. Kişi, kendisinin olumlu ve olumsuz yanlarını ortaya çıkartarak hayata olan bakışını net bir şekilde tanımladıktan sonra, beklentilerini düşünmeli ve kendisi için uygun olan başarı tanımını yapmalıdır.

Ailelerin başarı beklentileri birbirinden çok farklıdır. “Başarı, yeni yeni yürümeye çalışan çocuğun yarımsız attığı ilk adımdır, heceleyen çocuğun düzgün okumaya başlamasıdır. Bunları gerçekleştiren bir çocuğun yüz ifadesini hatırlıyor musunuz? Çocuk çaba göstermiş ve karşılığını almıştır. Karşılık yalnızca not ya da puan değildir. Ancak; biz toplum olarak başarıyı en yüksek not, yüksek puan, sınıf birinciliği vs. algılıyoruz. Bu algımızı da çocuklarımıza beklenti olarak yansıtıyoruz.”²⁷

Başarılı olmak, insanın kazanmak istediği konuda, alanda sistemli bir çaba harcaması ve belirli kişilik özelliklerini kendinde toplayabilmesidir. Öğrencinin başarılı olabilmesi için, derslerini iyi dinlemesi, planlı çalışması gerekmektedir.²⁸

Her anne-baba çocuğunun başarılı olması için elinden geleni yapar ve iyi bir eğitimin çocuğunu başarılı kılacağını umar. Başarı “ yaşamdaki amacını bilmek, potansiyelinin son noktasına ulaşmak ve başkalarına yararlı tohumlar ekmektir.”²⁹ Bu umudun altında başarının kısa vadede meslek ve iş başarısının, daha uzun vadede yaşam başarısının temelini oluşturacağı inancı yatar. Oysa okul başarısı meslek başarısını garanti etmez.

²⁶ Yıldırım, A., Kişisel Gelişim Eğitimi, İstanbul, 2004, s. 45.

²⁷ [http://blog.milliyet.com.tr/Blog.aspx?BlogNo=62781\(16.12.2007\)](http://blog.milliyet.com.tr/Blog.aspx?BlogNo=62781(16.12.2007))

²⁸ Kasatura, İ., Okul Başarısından Hayat Başarısına, İstanbul, 1991, s. 2.

²⁹ [http://egitim.milliyet.com.tr/haber.aspx?HaberNo=4720\(27.11.2007\)](http://egitim.milliyet.com.tr/haber.aspx?HaberNo=4720(27.11.2007))

Başarı, basit hâliyle istenilen bir sonucu elde etmektir. Kimi kişilerin, genel veya belli değer yargılarına göre "yanlış, kötü, zararlı" kabul edilen amaçlara ulaşma yolunda gösterdiği bir takım gayret ve girişimlerin istenen sonla sonuçlanması da o kişilerce başarı olarak değerlendirilse de, gerçek anlamda başarıdan söz edebilmek için "doğru, iyi, yararlı" sonuçlara ulaşılmış olması gerekir. Pozitif bilim dallarında, elde edilen, ulaşılan sonuçlar; deneysel, matematiksel olarak da doğrulandığı, onaylandığı takdirde başarı olarak nitelenebilir. Bu türden bilimsel sınamalı başarılar, bir başka bilimsel çürütme ya da revizyona kadar geçerliliklerini, diğer bir ifadeyle başarı özelliklerini korurlar.

“Başarı, bir engelin üstesinden gelmektir ve buna kafalarımızdaki başaramayabileceğimiz düşüncesi dahildir. Başarı ‘yapamam’ fikrini, ‘yapabilirim’ düşüncesine çevirmektir.”³⁰ Öğrencinin başarılı olması için en büyük engeli sınavlardır. Yapılan sınavlardan öğrenci ne kadar yüksek puan alırsa öğrenci o denli başarılı sayılır.

1.6.1. Okul ve Başarı

Okul başarısı; öğrencinin bulunduğu sınıf ve derse göre belirlenmiş sonuçlara ulaşmada göstermiş olduğu ilerlemedir. Başarısı, akademik bir üstünlüğün göstergesi olarak kabul edilir. Öğrencinin aldığı yüksek notlar okul başarısını, düşük notlar ise okul başarısızlığını gösterir. Öğrencinin okul başarısı aldığı yüksek notlara göre değerlendirmemeli aynı zamanda psikolojik ve sosyal durumu da göz önünde bulundurulmalıdır.

Okulda başarılı olmanın ön koşulu okul-aile dayanışmasını olmasıdır. “Eğitim açısından destekleyici yaklaşım içerisinde olan ailelerin çocuklarında, okul başarısının daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.”³¹ Bu da anne ve babanın eğitim seviyesiyle direkt bağlantıdır.

³⁰ Holt, J., Çocuklar Neden Başarısız Olur?, (Çev. G. Koca), İstanbul, 1998, s. 37.

³¹ Çelenk, S., İlköğretim-Online2, Ankara, 2003, s.28.

Anne ve babalar başarının daha çok ders çalışmakla elde edileceğine inanırlar. Aileler okulda başarı gösteremeyen çocukları ders çalışmamakla suçlarlar. Bazı veliler ise bu konuda daha çok öğretmeni eleştirirler, öğretmenin yeterli ders anlatmadığından şikayet ederler. Eğitim ve gelir düzeyi yetersiz aileler, çocuklarının başarısızlık nedenlerini daha çok çocuklarının kabiliyetsiz olduğuna bağlarlar.³²

Okul başarısını sadece zekaya da bağlamak son derede yanlıştır. Başarılı olmak için çok çalışmak değil, etkili çalışmak gereklidir. Etkili çalışmak ise, zamanı, belirlenmiş amaçlar ve saptanmış öncelikler doğrultusunda programlı olarak kullanmaktır: Başarılı olmak için amacın açık ve net bir tanımının yapılmış olması ve bu amaca yönelik yıllık, aylık ve haftalık programların yapılması temel şarttır.³³

Başarı kavramı tanımlanırken çoğu bilim adamı, istenilen, saptanan, belirtilen hedeflere ulaşmayı temel almaktadır. Bu nedenle, farklı toplumlarda ve farklı toplumsal koşullarda, başarı kavramına yüklenecek anlam değişecektir. Bir toplumda başarı sayılan ve istenen bir davranış, başka bir toplumda ya da çağda bir anlam ifade etmeyecektir. Başarı toplumun sahip olduğu değerlerle de ilişkilidir.³⁴

Anne-babalar çocuklarının başarılı olmasını isterken gerçekten ne istediklerini çok iyi bilmek zorundadırlar. Çünkü anne-babanın başarı anlayışı, onların çocukla etkileşimine yirmi dört saat boyunca yön verir, anne-babanın çocukla kurduğu bu temel ilişki, onun özünü, karakterini, yaşama bakış tarzını biçimlendirir.

Okulda yapılan çalışmalar evde yapılacak tekrarlarla pekişecektir, bu da anne ve babaların yardım ve destekleriyle olacaktır. “Okulda yapılan evde anne-babalar tarafından da desteklenmediği sürece okul eğitiminde başarıya ulaşmak olası değildir. Okul ve aile iki farklı toplumsal kurumdur ve farklı beklentiler etrafında şekillenmişlerdir. Bu iki farklı kurumun çocukların eğitimi konusunda çıkar birliğine

³² Yıldız, N., Çocukların Okul Başarısında Aile ve Çevresel Faktörlerin Rolü : Orta İkinci Sınıf Öğrencileri ile İlgili Bir Araştırma, Y.L.T., İstanbul, 1999, s. 7.

³³ Baltaş, A., Üstün Başarı, İstanbul, 1997, s. 31.

³⁴ Tatlıcan, Ü., Orta Öğretimde Başarı Sosyo-Ekonomik Durum İlişkisi, Y.L.T., İzmir, 1990, s.14

getirilmesi gereklidir. Sorun özellikle okul eğitiminin başlangıcı olan ilköğretim birinci sınıflar için çok daha önemlidir; çünkü en temel çalışma ve öğrenme becerileri bu yılda oluşmaktadır.”³⁵ Okulda başarılı olmanın ön koşulu sorunların belirlenip dayanışma içerisinde çözülmesidir.

Bilindiği üzere, çocukların okul yaşantısı, onların hayatlarındaki önemli dönemleri kapsamaktadır. 6 – 14 yaş arasını kapsayan bu dönemde, çocuklar temel kültür ve beceri bilgilerini öğrenmenin yanı sıra, artık günlerinin büyük bir kısmını evlerinden dışarıda, okulda geçirdikleri için hayatı daha yakından tanıma fırsatı bulmaktadırlar.

Ailenin genel olarak hayata ve okula karşı izlediği tutum, ailedeki bireylerin kendi aralarındaki konuşma biçimi, kullandıkları dil, aile içi ilişkilerin niteliği vb. faktörlerle öğrencinin okul başarısı arasında yakın ilişki vardır. Çocuğun doğuştan itibaren okula başlayıncaya kadar çevresinden aldığı tesirler okuldaki başarısının derecesini tayin edecek şekilde bütün varlığını etkilemektedir: Evin zihinsel, kültürel ve ekonomik seviyesi ile duygusal havası anne-babanın çocuğa yaklaşımı çocukta beş yaşlarına kadar derin izler bırakmaktadır. Hatta annenin çocuk üzerine etkileri doğum öncesi devreyi de içine almaktadır.³⁶

Üst gelir düzeyi ve alt gelir düzeyleri olan çocukların buluşması kaçınılmazdır. Kaçınılmazdır; çünkü her üst gelir grubundaki aile, çocuğunu kolej gibi paralı okullara göndermemektedir. Bu halde, aynı sınıf ortamında farklı ekonomik düzey çocukları bir araya getirmektedir.

Farklı kültürler bir arada buluşmakta ve okulun asli görevi olan kültür aktarımı gerçekleşmektedir. Eğitim; bireylerin yaşantısında var olan çelişkileri ve düzensizlikleri en aza indirmek için var olan bir süreçten ibarettir. Buradan şunu anlıyoruz ki; eğitim sürecinin var olabilmesi için ancak ve ancak ortada belli başlı bir takım tezatların olması

³⁵ [http://www.ilkogretim-online.org.tr\(10.12.2007\)](http://www.ilkogretim-online.org.tr(10.12.2007))

³⁶ Şemin, R., Okul Başarısızlığı, İstanbul, 1975, s. 2.

gerekmektedir. Bu tezatlıklar sosyal, kültürel ya da yukarıda anlatılanlar üzerine ekonomik olabilir.

Başarı birçok öğenin etkileşimiyle ortaya çıkar. Bu öğeler; yetenek, uygun eğitim ortamı ve güdülenmedir. Gerçek başarı, insanın kendi kendisini sürekli geliştirmesidir. Kendini yenileme gereksinimini duymak başarının anahtarıdır. Normal bir zekaya sahip öğrencinin derslerine karşı öğrenme, ilgi, merak ve isteği; uygun çalışma ortamı ve verimli çalışma alışkanlıklarının bulunması; başarı için çevresinden yakınlık ve destek görmesi ve sağlıklı bir bedensel yapıya sahip olması gibi özellikler, onun öğrenmesini kolaylaştırıp başarısını artırırken; tersi durumlar da öğrenmesini güçleştirmektedir.³⁷

“Aile ile okul başarısı arasındaki bağlantıyı çok etkileyen bir başka faktör de ailelerin, çocukların ders çalışmasına, ev ödevlerini hazırlamasına yardım edip etmemeleri, sorularına cevap verip vermemeleridir. Burada eğitim ve kültür düzeyi düşük işçi ailelerinin çocuklarına hemen hiç yardım edememeleri ile anne-babası memur, öğretmen ve öğretim üyesi olanların çocuklarının okul çalışmalarına yardım etmeleri, okul başarıları bakımından çocuklar arasında büyük farklar yaratmaktadır.”³⁸

Okullar açıldığında her dönem olduğu gibi kayıt parası adı altında velilerden maddi yardım toplanır ve bu maddi yardımı yapabilen ailelerin çocukları iyi öğretmenlerin sınıflarına alındıklarını, maddi yardımı yapamayan ailelerin çocukları ise şayet kayıtları alındıysa ayrı bir grup olarak sınıflandırıldıklarını basında çıkan haberlerden bilebilmekteyiz. Bu hem eğitimin parasız olduğu ilkesine, hem bireysel farklılıklara saygı duyulmasına ters düşmekte, hem de devletin bile kendi yetiştirdiği ve görev verdiği memuruna iyi / kötü şeklinde sınıflamasına yol açmaktadır. Hatta İstanbul’da, bir ilköğretim okulunda, okul müdürünün kayıt parası alamadığı öğrencileri ayrı bir sınıfta toplaması bunun açık bir göstergesiydi. Bu konuda öğrencilere yapılması gereken en önemli şey, onlara zenginlik kadar yoksulluğunda kabullenebilir olması gerektiğini öğretmektir.

³⁷ Uluğ, F., Okulda Başarı, İstanbul, 1997, s. 5.

³⁸ Vural, B., Okul Başarısında Ailenin Rolü ve Önemi, İstanbul, 2004, s. 139.

Bu birbirlerine olan tavırları ile oynadıkları oyunlarına birbirlerini katmaları ile, grup ödevleri verilerek birbirlerine alışmaları sağlanabilir, derslikte yan yana oturmaları ile farklı olmadıkları anlatılabilir. Beraber ödevler verilerek birbirleri ile kaynaşmaları sağlanabilir, düzenlenecek olan veli toplantıları ile ailelere de bu konuda duyarlılık kazandırılabilir.

Eğitim düzeyi ve gelir durumu yetersiz aile çocuklarının başarısızlığı maddi imkânsızlıklarından kaynaklanmaktadır. Sınırlı öğrenim imkanları, parasal sıkıntıları, işsizlik ve geçim kaygısı gibi sorunlar içinde çırpınan anne ve babalar sürekli bir gerilim içinde olduklarından çocuklarına gereken ilgi ve sevgiyi gösterememektedirler. Maddi imkanlardan kaynaklanan huzursuzluk aile içinde sürtüşmelere yol açabilmektedir. Sürekli gerginlik ve çatışma, okuyan çocuğun yalnız okul başarısını değil aynı zamanda kişilik gelişimini de olumsuz yönde etkilemektedir. Bir okulda öğrencilere zeka testleri uygulanmış ve aynı zeka düzeyindeki öğrenciler başarılı ve daha az başarılı öğrencilerin ailelerinin daha dengeli ve uyumlu olduğu, düşük başarı gösteren öğrenci ailelerinde ise uyumsuzluk ve ruhsal sorunların daha büyük olduğu saptanmıştır.³⁹

Okul çağı çocukların kişilik kazanmaya başladıkları dönemdir. Bu dönemde edindikleri tutumlar ile ilerideki yaşantılarında eylemlerde bulunurlar. Ekonomik nedenlerden ötürü ayrımcılığı öğrenmeleri, onlara olumsuz bir özellik kazandıracaktır. Öğretmenin yapması gereken, öncelikle kendisini bu tür düşüncelerden ve eylemlerden arındırmak olmalıdır ki; o da öğrencilerine örnek olsun. Çocukluktan erinliğe geçen bireylerin model alma davranışı sergilediklerini sık sık görüyoruz. Zamanının büyük kısmını okulda geçiren bireyler, yoğun olarak öğretmenlerini örnek almaktadırlar. Öğretmenin davranışlarına göre hareket etmekte ve bunu sindirmektedirler. Örneğin; öğretmen sınıfta üst gelir grubuna ait bireylere sürekli söz verip sürekli onları önemserse, sınıf ortamında bulunan tüm bireyler üst gelir grubuna ait olan bireylerin daha şanslı olduğunu düşünecek, bu da alt gelir grubuna ait bireylerin olumsuz tutumlar kazanmasına neden olacaktır. Bunların en başında ise değişimi çok zor olan içe kapanıklık yer almaktadır.

³⁹ Yörükoğlu, A., Eğitimde Başarı, Yaşadıkça Eğitim Dergisi, Mayıs/Haziran 1994, sy. 33, s.8.

Öğrencinin okulda başarılı olabilmesi için zeka ve yeteneklerinin yanında okul ve aile faktörünün de önemli olduğu vurgulanmaktadır. Öğrencinin başarısının anne ve babanın tutum ve davranışına bağlı olduğunu belirten araştırmacılar ev yaşamının değişik yönleri ve özellikleri, anne-baba ve çocuk arasındaki ilişkilerin, çocuğun çalışma ve öğrenme konusunda aktif isteğini etkileyerek okuldaki ilerlemeyi sağladığı veya buna engel olduğunu belirtmektedirler. Ayrıca bunun anne-babanın çocuktaki başarıya verdiği önemle ilgili olduğunu ve bu tür güçlendirmelerin sosyo-kültürel açıdan yüksek gelir grubundaki ailelerde, düşük olanlardan daha fazla olduğunu da ifade etmektedirler.

Düşük gelir düzeyine mensup olan ailelerin çocukları birtakım kişisel sınırlılıklar göstermektedirler. Ev çevrelerindeki yetersiz imkânlarından dolayı başarıları düşük düzeylerde kalmaktadır. Başarısızlık deyince genellikle "zekaca geri olma" hali akla gelir. Fakat yapıları araştırmalar bu iki faktör arasında sadece 40 ile 50 arasında bir korelasyonun varlığını göstermektedir. Bu bulgu başarısızlığı etkileyen başka faktörlerin varlığını işaretler. Bu faktörler çok çeşitlidir. Düşük gelir düzeyindeki çocukların başarısızlığı adeta bir birikim halinde kendini gösterir. Bu çocukların algıları, dikkat ve motivasyonları ortalama olarak ilköğretim son sınıfa geldiklerinde, okuma, aritmetik ve diğer konularda 3 yıllık bir gerilik gösterirler.⁴⁰

Ailenin gelir düzeyi ve öğrencinin okul başarısı arasındaki ilişkiye benzer bir ilişki de ailenin eğitim durumu ile öğrencinin okul başarısı arasında vardır. Anne ve babanın eğitim düzeyi yükseldikçe öğrencinin okul başarısının aynı oranda arttığı gözlenmektedir. Ve yine yapılan bir çok araştırmaya göre başarılı öğrencilerin anne-babalarının öğrenim düzeyinin başarısız öğrencilerin anne-babalarının öğrenim düzeyinden daha fazla olduğu görülmektedir.

Okul başarısı, öğrencilerin devam ettiği okul, sınıf ve derslerine göre belirlenen sonuçlara ulaşıp ulaşılmadığını gösteren verilerle ölçülüyor. Aileler tarafından başarı

⁴⁰ Sheldon, M., Landsman, T., An Investigation of Nondirective Group Therapy with Students in Academic Difficulty, (Çev. G. Yazgan), Ankara, 1964, s. 14.

belirtisi olarak çocuğun sadece ders notları ölçü alınmamalı; bilgi ve beceri, ilgi, saygı, ahlaki güzellikleri gibi kişisel özellikleri ve davranışlarındaki gelişimler de dikkate alınmalıdır.

1.6.2.Okul Başarısızlığı

Okul başarısına etki eden birçok durum vardır. Okul başarısızlığı çocukların normal sosyal ve psikolojik durumunu etkiler. Bu durumda aile ile ilişkilerinde bozulması söz konusu olabilir.

Okulda başarısız olan öğrenciler için ilk akla gelen neden, zekalarının yeterli olup olmadığıdır. Zeka düzeyinin temel bir etmen olduğu açıktır. Ancak bireyin kalıtım yoluyla sahip olduğu zihin gizilgücünün gelişimi, içinde bulunduğu çevresel faktörlere de bağlıdır.Okul başarısına en büyük etken çocuğun zeka kapasitesidir. Bu durum çocuğun okuduğunu, anlatılanı ve aktarılan bilgileri kolay kavramasına ve akılda tutmasını kolaylaştırır. Zekanın belli bir seviyeye gelmesini daha çok doğumsal özellikler ve çevre şartları belirler. Belli bir zeka kapasitesi olmasına rağmen ders başarısızlığı olan çocuklarda aşağıdaki nedenleri aramak yerinde olur.⁴¹

Okul başarısızlığının en büyük nedeni, çocukların belli bir sorumluluk içerisinde kendilerini hissedip, okul sonrası gerekli ders çalışma saatlerini düzenlememeleri ile kendini gösteren durumdur. Bu durumda öğretmen ve aileye çok büyük bir iş düşmekte uygun ve dengeli yaklaşımlar ile çocukların bu yöndeki eksikliklerini işbirliği içinde kapatmaları gerekir. Yanlış tutumlar çocukların bu sıkıntısını pekiştirir. Bu durumda öğretmen aile işbirliğinin olumlu etkisi büyüktür.

Okulda başarısızlık veya okulda düşük başarı terimi, kapasite ile başarı arasındaki uygunsuzluğa işaret eder ve öğrenci, zihinsel gücünün sağlayabileceğinden daha düşük notlar aldığı anda, kullanılmaktadır. Böyle bir tanımda sınırlı zekayı yansıtan

⁴¹ Oktay. A., Okul Olgunluğu, İstanbul, 1983, s.24

düşük notlar bu kavram dışında bırakılmaktadır. A.B.D.'nde yapılmış çalışmalarda, okulda başarısızlık gösterenlerin oranı, okul çocuklarının % 25'i olarak tahmin edilmektedir. Öte yandan psikiyatri kliniklerine baş vuran ergenlerin % 30-50'sinde sebep, okuldaki öğrenme problemleri olmaktadır.⁴²

Eğitimde fırsat eşitliği önemli bir konudur. Çocuğun gittiği okulun genel durumu, öğretmenin özellikleri, sınıfın özellikleri, verilen eğitimin kalitesi, bu eğitime ek olarak sağlanan imkanlar çocukların ders başarısını direkt olarak etkiler. Bütün bu noktalarda belirgin problem olmamasına rağmen çocukta görülen ders başarısızlığında özel öğrenme güçlüğü durumunu hesaba katmak yerinde olur. Bu durumun tespiti ve eğitim ile tedavisi önemlidir.

Okul başarısına etki eden diğer nedenlerden biriside öğrencide olabilecek depresyon, madde bağımlılığı, uyum bozuklukları, aile ile ilgili problemler, psiko-sosyal stres etkenleri, anksiyete bozuklukları gibi psikiyatrik durumlarda da ders başarısızlıklarına neden olabilir. Bu durumlar ders başarısızlığının yanında ek belirtiler ile kendini gösterir. Bu negatif etkenin ortadan kaldırılması ile ders başarısızlığında düzelme belirgin olarak görülür.

Okul başarısızlığı olan öğrencilerin yaşlıları ile kıyaslanmadan ve özgüvenleri zedelenmeden, ders başarısı için yönlendirilmeleri önemlidir. Çocukların bu türlü sıkıntıları varken anne babanın aşırı ilgisiz ve aşırı kontrol durumları, çocukların bu durumlarının devam etmesine neden olur. Önemli olan anne babaların çocuklarına vakit ayırarak, onların durumlarından haberdar olmaları ve bu türlü problemler, tamamen çocuğun yaşamında pekişmeden gerekli önlemler alınmalıdır.

İlkay Kasatura'nın yaptığı bir çalışmanın sonuçlarına göre; başarısız öğrencilerin çoğunluğu, kendilerinin okul başarısızlığından birinci derecede ailelerini sorumlu tutmuşlardır. Ailelerini sorumlu tutmalarının sebebi olarak da, öğrencilerin kendilerini

⁴² Yavuzer, H., Ana-Baba ve Çocuk, İstanbul, 1996, s. 197.

aile içerisinde huzurlu hissetmediklerini belirtmişlerdir. Aynı araştırma da anne-babalar, çocuklarının okul başarısızlığının birinci sebebi olarak yeteri kadar çalışmayışlarını, ikincisi aileden kaynaklanan sebepleri, üçüncüsü ise okuldan kaynaklanan nedenleri göstermişlerdir.⁴³

Çocukların okul ile ilgili problemleri önem arz etmektedir. Okul ile ilgili sorunlar ciddi sonuçlar doğurabilir. Bu sonuçların ele alınmasında vakit kaybedilmemelidir. “Belli bir yaştan sonra çocukların psiko-sosyal gelişiminde okulun etkisi çok büyüktür. Okul da olan herhangi bir problem çocuğun genel olarak ruh sağlığına ve psiko-sosyal gelişimine direk etki eder.”⁴⁴ Öğrencinin okulda karşılaşmış olduğu sorunlar daha fazla büyümeden sıcağı sıcağına çözülsün öğrencinin verimi daha da artacaktır.

Öğrencilerin zeka kapasiteleri, kişilik yapıları, ailenin sosyo-ekonomik ve sosyokültürel durumu, okulun kalitatif ve kantitatif özellikleri, öğretmenlerin tutumu, okuldaki arkadaşlarının özellikleri vb etkenler çocuğun okul ile ilgili konumunu belli eder. Ve bu etkenlerden herhangi biri ile ilgili sorun çocuğun okul sorunu olarak karşımıza çıkar.

Okul sorunlarının zamanında tespiti ve tedavisi çocuğun işlevsellik kaybını ve öğrenme performansındaki zararı en aza indirir. Belli bir zeka seviyesine rağmen ders başarısındaki ilerleyen düşme okul sorunlarının en temel göstergesidir. Çocuğun okula gitmek istememesi okul ile ilgili değişik bahaneler söylemesi, bedensel yakınmalar ile aileye yakınması, ders çalışmak istememesi, son zamanlarda okul arkadaşlarından uzaklaşması, sabah okula gitmek için kalkmakta zorlanması, okula gitmemek için sıradan bahaneler sunması, okul ile ilgili bazı sorunların olduğunun göstergesidir.

⁴³ Kasatura, a.g.e., s. 124.

⁴⁴ <http://pdrhizmetleri.sitemynet.com/a12.html> (21.05.2007)

Bu durum bazı psikiyatrik rahatsızlıklardan da kaynaklanıyor olabilir. Ayrıntılı psikiyatrik muayene ile bu tür bir ayırıcı tanı yapılmalıdır. Zaman geçirmeden soruna müdahale edilmelidir. Aileden, okuldan veya çocuğun kendinden kaynaklanan problem çözülmeye çalışılmalıdır. Çocuğun bu sorunların üstesinden tek başına gelmesi zordur. Burada ailenin iyi gözlemci olması çocuklarını desteklemesi çok önemlidir. Ailenin eğitim düzeyinin yüksek olması, çocukta oluşan başarısızlık sebeplerinin araştırılıp çözüme kavuşturulması için çok önemli faktördür.

1.6.3. Başarıda Anne-Babanın Rolü

Ana-babanın, çocuğun çalışmasına yardım etmesi, eğer özgür bir şekilde gerçekleşiyorsa, çocuğa destek oluyorsa ve çocuk bundan hoşnutsa yarar sağlar. Fakat çocuk böyle bir yardıma alıştıysa devamını isteyebilir, aynı zamanda kendini yönetebilme konusunda eksikliğini hissederek isyan edebilir.⁴⁵

Anne-babanın eğitim düzeyi ile öğrencinin okul başarısı arasında çok yakın bir ilişki vardır. Tahsilli anne ve babaların, çocuklarındaki başarı güdüsünü harekete geçirmede daha usta oldukları görülmektedir. Nitekim yapılan araştırmalar başarılı öğrencilerin anne ve babalarının öğrenim düzeylerinin; başarısız öğrencilerin anne ve babalarının öğrenim düzeylerine göre daha yüksek olduğunu göstermektedir.⁴⁶

Ana-baba, çocuklarını eğitirken öncelikle gelişim evrelerini bilmeli ve çocuklarının içinde bulunduğu gelişim dönemini tanımalıdır. Başka bir deyişle, çocuklarını tanıyarak işe başlamalıdır. Çünkü çocuğun öğrenmeye dönük tutumunu belirlemede ailenin tutumu ve değerleri son derece önemlidir. Anne-babadan birinin veya her ikisinin, okula ve öğrenmeye karşı olumsuz tutumu, çocuğunda okula karşı negatif duygular geliştirmesine yol açmaktadır.

Çocuk okula başladığı zaman deneyim ve bilgisinin genişletilmesi için destekleyici koşulların sağlanması büyük önem taşır. Bilgi veren, çocuğu düşünmeye

⁴⁵ Yavuzer, a.g.e., s. 196.

⁴⁶ Elmacioğlu, a.g.e., s. 134.

teşvik eden, onunla tartışan, sorularına açıklayıcı cevaplar veren ailelerin çocukları dilsel ve zihinsel gelişimlerini azami seviyeye çıkarma imkanı bulurlar. Arkadaşları arasında her zaman bir adım önde olurlar.⁴⁷

Başarılı öğrencilerin anne-babalarının çocuklarını, özel bir kişilik yapısına sahip olmaları, kendi kararlarını vermeleri ve bir yetişkin gibi davranmaları şeklinde yönlendirdikleri belirlenmiştir. Başarısız öğrencilerin anne-babaları ise çocuklarını kişisel hakkını korumak ve var olan yeteneklerini geliştirmek üzere yönlendirmektedir.

“Çocuğun, okul başarısını etkileyen bir başka konu ise okul ödevlerine karşı ailenin yaklaşımıdır. Okula başladığı andan itibaren öğrenciye ödev yapma ve ders çalışma alışkanlığı kazandırılmaya çalışılır. Aile bu konuda üzerine düşeni yapmalı ancak öğrenciye yardım edeceğim deyip de ödevlerini kendileri yapma yanlısında bulunmamaları gerekir.”⁴⁸

Başarılı çocukların annelerinin başarısız çocukların annelerinden daha fazla kontrol edici oldukları görülmektedir. Bu kontrol, gücün otoriter bir şekilde kullanılmasından çok kontrol şeklindeki otoritenin oluşmasıdır. Bu anneler daha sosyal, sınırlamadan kontrol edici, akıl yürütücü ve yerine göre ödüllendirici bir yapıya sahiptirler.

Orta ve üst gelir düzeyindeki aileler okulu yaşama mesleki olduğu kadar psikolojik ve sosyal olarak da hazırlanmanın bir yolu olarak görürler. Çocuklarının okul aktiviteleriyle yakından ilgilenirler, onlarla öğrenmenin önemini tartışır ve okul başarılarından dolayı ödüllendirirler. Düşük gelir düzeyindeki aileler ise çocuklarını genellikle yasal zorunluluktan dolayı ve iyi para getiren bir meslek sahibi olmaları için okula kaydettirirler. Ne okul başarısızlıklarını onlarla tartışır ne de daha başarılı olmaları konusunda onlara yardımcı olabilirler.

⁴⁷ Ekşi. A., Çocuk, Genç, Ana-Babalar, İstanbul, 1990, s.18.

⁴⁸ Vural, a.g.e., s. 141.

Anne babası boşanmış veya mutsuz bir evliliği olan ailelerden gelen çocukların, mutlu bir evliliği olan aile çocuklarına oranla daha düşük başarı gösterdikleri görülmektedir.

Çocuğun eğitim yaşamında büyük öneme sahip olan ilkökul yaşantısının başarılı ya da tam tersi oluşunda aile ortamını rolü büyüktür. Çocukların ev çevresindeki farklı sosyalleşme deneyimlerinden dolayı akademik kariyerleri eşit ilerlemez. Ailenin avantaj ya da dezavantajları çocuğun gelişimiyle etkileşim içindedir. Ana-babanın gelir düzeyi, çocuğun yeteneğini, ilgilerini ve okula uyumunu etkileyen en önemli faktördür. Öğrencinin akademik kariyerinin başlangıcındaki avantajı onu akranları yanında daha üst bir yere koyar ve bu durumu sürdürme konusunda güçlü bir motivasyon sağlar.⁴⁹

Çocuklar çeşitli nedenlerden dolayı okula devam edemeyebilir. Okula devam edemediği sürede aile, çocuğun eksikliğini telafi etmeye çalışır. Fakat öğrenci okula geri döndüğünde arkadaşlarından geri kalmış olabilir. Uygulanan metotta farklılık olmuş olabilir. Ailelerin öğretmenlerinin de uyarılarına rağmen bu geri kalmayı görmezden gelip, öğrencilerinin sınıfı geçmesini istemeleri durumunda ileride telafi olmayacak başarısızlıkların yaşanması mümkündür.⁵⁰

Aileleri tarafından yüksek düzeyde kabul gören ve desteklenen öğrenciler, kabul görmeyen, sürekli eleştirilen ve yeteri kadar desteklenmeyen öğrencilere oranla daha yüksek başarı motivasyonuna sahiptirler.

Peki anne-baba çocuğun başarılı olmasında nasıl daha etkin bir rol oynayabilir? Öncelikli olarak; Anne-baba, çocuklarının kendi modelleri olmadığı gibi, kardeşlerinden ve arkadaşlarından farklı, bağımsız, kendine özgü zeka ve kişilik özellikleri olan bir birey olduğu gerçeğinden hareket etmelidirler.

⁴⁹ Oktay, a.g.e, s.2.

⁵⁰ Yavuzer, a.g.e., s. 204.

Anne ve babanın çocuklarına, “uygun olan davranışı” ya da neyin doğru neyin yanlış olduğunu öğretebilmeleri için, gerek kendi aralarında gerekse çocuklarına yönelttikleri davranışlarında dengeli, tutarlı ve kararlı olmaları gerekir.

Ailenin eğitim düzeyi yükseldikçe çocuğa kendini ifade etmesi konusunda sağlanan imkanlar artmakta ve sosyal ilişkilerinde başarılı, girişken, yaratıcılık yeteneğini geliştirebilen ve fikirlerinin ifade edebilme becerisine sahip çocuklar yetişmektedir. Anne-babanın güvenli bir çocuğa sahip olabilmeleri için, önce kendilerine, sonra birbirlerine, ardından da çocuklarına güvenmeleri gerekir.⁵¹

Anne-baba çocuğundan yaşı ve yeteneklerine uygun isteklerde bulunmalı, çocuğu hayal kırıklığına uğratacak, yaşının üstünde beklentiler içine girmemelidirler. Çocuğun ilgi ve yeteneği onun yönlendirilmesinde esas alınmalı, ana-babanın tutkuları dikkate alınmamalıdır. Burada önemli olan çocuğun neyi istediğini bilmektir. Çocuğun isteğine saygı gösterip, çocuklarına gereken desteği vermektir. Severek yapılan çalışmaların daha başarılı olacağını unutmamak gerekir.

Aileler genelde çocuklarını komşunun çocuğuyla ya da kardeşleri ile kıyaslarlar, nasıl ki beş parmağın beşide birbirinden farklı özelliklere sahipse her çocuğunda farklı yeteneklerinin olabileceğini unutmamak gerekir. “Anne-baba öncelikle çocuğunu bağımsız bir birey olarak kabul eden, ona sevgi ile yaklaşan ve olumlu ilişki kurmaya çalışan kişiler olmalıdırlar. Bilinmelidir ki, sevgi temeline dayanan eğitim, sağlam ve başarılı eğitimidir.”⁵² Şartlar ne olursa olsun ailenin çocuğuna olan sevgisi aynı olmalıdır.

Anne-baba, soyut düzeyde uyarı yerine, somut düzeyde eylemi temel almalıdır. Anne-baba öyle bir ortam hazırlamalıdır ki, çocuk sanki her zaman anne ve babası yanındaymış gibi kendini güvenli ve hiç yanında değilmiş gibi özgür hissetsin. Böyle bir aile ortamı çocuğun kendine özgü anlayış ve düşüncesini ifade etme olanağı sağlar.

⁵¹ Üçcan, F., Türkiye’de Çocuğun Durumu, Ankara, 1989, s.6.

⁵² <http://www.tayyareci.com/cocuklar/anne-%20baba-cocuk.htm> (29.05.2007)

Varlıklı ve eğitimli aile ortamında yetişen çocuklar daha rahat bir gelişme evresi geçirirken, gelir düzeyi düşük aile ortamından gelen çocuklar daha olumsuz kişilik gelişimi gösterebilirler. Anne ve babanın otoritesi altında yetişen çocuklar ailenin gelir şartlarına bağlı olarak büyürler. Gelir düzeyi yüksek çevrelerde çocukların düşüncelerine değer veriliyorsa, önemseniyorsa çocuk büyükler gibi düşünmeye başlar, geleneksel davranışlardan kurtularak özgür düşünmeyi öğrenir. Hindistan’da yapılan bir araştırma da, ortaokula devam eden 432 öğrencinin okul başarısı incelenmiştir. Gelir düzeyi yüksek olan öğrencilerin ders notları ortalamaları, orta ve düşük gelir gruplarına göre daha yüksek bulunmuştur.⁵³

Anne- baba, çocuğunun kişiliğine saygı duyan, benlik saygısı üstün kişiler olmalıdır ki, çocuklarının benlik saygısı da üstün olabilsin. Anne-babalar kendi kendini yönetebilen bireyler yetiştirmek için gerekli psiko-sosyal ortamı hazırlamalıdır. Bunun için de aşırı koruyucu yaklaşımdan kaçınarak çocuğun kendi kendini yöneten bir birey olmasına fırsat verilmelidirler. Çocuklarında özgüvenin oluşmasına yardımcı olmalıdırlar.

Çocuk yetiştirmek emek ister. “İdeal anne-babayı tanıtmak zor olmakla beraber başarılı anne-babalar, çocuğun ihtiyaçlarını sezen, onlara uygun yanıtlar veren, aşırı hoşgörülü veya katı olmayıp, çocuğa karşı esnek bir yaklaşım içinde olan ,davranışlarında belirli bir kararlılık ve devamlılık sağlayan, karşı çıkmadan önce her zaman çocuğunun isteklerini dinleyen anne-babalardır.”⁵⁴ Hiçbir zaman olayları tek taraflı değerlendirmemeli, geneli dinleyerek en son fikirlerini aileler söylemelidir.

Yine başarılı anne-babalar, çocuğunun kendi kendisini denetlemesini ya da iç denetim demek olan ahlak gelişimine ortam hazırlayan, çocuktaki sorumluluk duygusunu geliştiren, olayların sonuçlarıyla onları baş başa bırakan, onlara hak ve özgürlüklerinin sınırını öğreten, çocuklarına korku silahını çevirmeksizin, kendi kendilerini disipline eden ve düşüncelerini özgürce anlatabilen birer birey olarak yetişmelerine imkan hazırlayan kimselerdir.

⁵³ Can, G., Akademik Başarısızlık ve Önlenmesi, Eskişehir, 1992, s. 10.

⁵⁴ <http://www.2de1.net/anne.ve.cocuk/992-anne-baba-cocuk.iliskisi.html> (09.06.2007)

Kısacası, anne-baba, çocuğa sevgi veren, girişim yeteneğini ve özgüvenini kazanabilmesi için onu destekleyen kişiler olmalıdırlar. Çocuğa yeterli düzeyde desteğin sağlandığı bu ortamda anne-babanın sağladığı disiplin ve eğitimin nitelikleri olumludur. Çocuğun istemi hiçbir zaman engellenmez. Aşırı davranışları anlayışla karşılanır ve yumuşak bir biçimde düzeltilir. Böyle bir esnek ortamda çocuk, cesaretli ve topluma uyumlu bir insan olarak yetişir. Yaşamını yapıcı çabalar üstüne kurmayı öğrenir. Ailenin eğitim düzeyin yüksek olması; çocuklarına karşı sergileyecekleri tutum ve davranışların da olumlu ve yapıcı etkisi olacaktır. Aileleri tarafından desteklenen çocukların da kendilerine olan özgüvenleri artacaktır. Böylece başarılı olma olasılıkları daha da artacaktır.

2. OKUL BAŞARISIZLIĞI

Okul başarısızlığı, çocuğun var olan potansiyelini tam olarak kullanamayarak ders ve diğer faaliyetlerde yeteneğinin altında başarı göstermesi ve belli bir süre başarısızlığı telafi edememesi olarak tanımlanabilir.

Anne baba olarak değer verdiğimiz çocuklarımızın başarılı olmalarını ve bu konuda çocuklarımıza sürekli telkinde bulunur, öğütler veririz. Bu telkinlerimiz sonucu çocuklarımızın başarıya ulaşmasını bekleriz. Fakat çocuğumuzun başarısı bizim beklentimizin çok aşağısında olabilir. Başarısızlığın sebepleri vardır.

Çocukların okul başarısını etkileyen temel faktörler vardır.

- Bireysel Sebepler; çocuğun bilişsel, fiziksel ve duygusal olarak yetersiz olmasıdır. Çocuğun yaşını doldurmadan okula kayıt ettirilmesi bu konuya iyi bir örnektir. Çocuğun yaşına göre gelişimini tamamlamadan başladığı okul hayatında başarılı olma ihtimali düşüktür. Çocuk diğer arkadaşlarından, gelişim yönünden bedeni olarak ufak kalmasını sıkıntısını ve ezikliğini yaşamasının yanında, sınıfta sunulan bilgileri kavrama yönünden de diğer arkadaşlarından zayıf olma olgusuyla

karşılaşacaktır. Çocuk dersleri anlayamamanın ezikliğini de yaşarken artık anlayamadığı dersler karşı ön yargılı davranacaktır. Dersleri anlayamadığı için zamanla kendine olan güvenini kaybedecek, bu güvensizlik durumu onu başarısızlığa doğru götürecektir. Görme ve işitme gibi fiziksel rahatsızlıklar ve bulaşıcı hastalıklar çocukların okul başarılarını etkileyen bireysel sebepler olarak sayılabilir.

- Aileye Bağlı Sebepler; anne babanın çocuktan kendi kabiliyeti üzerinde başarı bekleme ve bu konuda çocuğa baskı kurması. “Bu beklenti çocukta aşırı kaygıya sebep olur ve aşırı kaygıda çocuğun ders başarısını etkiler.”⁵⁵ Anne baba arasındaki iletişim eksikliği, geçimsizlik, çocuklarını başkalarıyla kıyaslamaları, ilgisizlik, sosyal aktivitelere yönlendirmeme, çocuklarıyla olan diyaloglarının emir cümleleri üzerine kurmaları “ders çalış”, gelir düzeyinin düşük olması, eğitim seviyelerinin düşük olması gibi sebepler çocuğun başarısız olmasına neden olur.
- Okulla İlgili Sebepler; okulun fiziksel olarak yetersiz olması, hijyenik olmaması, sınıfların kalabalık olması, ders araç gereçlerinin eksik olması, aşırı disiplinli olması, özgür düşüncelerin söylenme imkanının verilmemesi, öğretmenlerin yetersiz olması gibi nedenlerden ötürüde çocuklarda başarısızlık oluşacaktır.
- Okul başarısızlığının oluşmasında ki sebeplerin birçoğu; aileden ve okuldan kaynaklanan sebepler özellikle, eğitim ve gelir düzeyi yüksek olan aileler tarafından aşılabilir. Bireysel sebeplere gelince imkanları ölçüsünde tedavi ettirilebilir.

⁵⁵ Nar, E., Anne, Baba ve Öğretmenim Beni Anlayın, İstanbul, 2005, s. 25.

Bazı anne ve babalar, çocuklarının başarısızlıklarıyla karşılaştıklarında, bilmeden de olsa psikolojik yönden etkilenip kötü davranışlar içine girebilmektedirler. Örneğin çocuğunun düşük notlarıyla karşılaşan anne-baba umutsuzluğa kapılır, gururları kırılır. Çocuklarının sandıkları kadar yetenekli olmadığını düşünürler. Elllerinde olmadan çocuğa başka türlü davranmaya başlar, iyi ve olumlu yanlarını öne çıkarmaya çalışacaklarına, zayıf yanlarını vurgular dururlar. Ancak aşağılık duygusunu arttırmaya yarayan bu değişimi çocuk da sezer. Gittikçe anne-babadan uzaklaşmaya başlar, çağrıldığında seslerini duymayacağı bir yerlere gider. Bu gibi yanlış davranışlar anne-baba-çocuk iletişimi zedeler, çocuğu duygusal yönden ezer, olumlu kişilik gelişimini engeller.

Sonuç olarak, başarıyı etkileyen bir çok faktörü inceledik ve bunların başarı üzerindeki etkilerini aktarmaya çalıştık. Başarı önemlidir, fakat her şey demek değildir. “Önemli olan, kişinin kendini aşmaya ve yenilemeye çalışma arzusunun var olmasıdır.”⁵⁶ Sadece okul başarısı değil hayat başarısı da önemlidir. Çocuklarımızı topluma uyumlu, hayata hazır, kendine güvenen, sağlıklı kişilik özellikleri olan bireyler olarak yetiştirmeyi amaçlamalıyız.

2.1. Aile Kavramı

“Aile, nüfusu yenileme, milli kültürü taşıma, çocukları sosyalleştirme, ekonomik, biyolojik ve psikolojik tatmin fonksiyonlarının yerine getirdiği bir müessesedir.”⁵⁷ Çok önemli fonksiyonları olan aile, adeta cemiyetin hücresidir. Bir organizma, ancak hücreleri sağlıklı olduğu zaman ayakta durabilir. O halde ancak, aile yapısı sağlam olan cemiyetler sürekli yaşayabilirler.

İnsan topluma ilişkileri hayat mücadelesiyle başlar. İnsanoğlu öncelikle hayatini devam ettirmek için gerekli olanakları (yiyecek, giyecek, barınak gibi) yaratmak üzere çalışır ve çevresindekileri de amaçlarını gerçekleştirmek için çalıştırır.

⁵⁶http://www.golhisarmetem.k12.tr/okul_basarisi.htm(27.08.2007)

⁵⁷ Erkal, a.g.e., s. 76.

İnsan hayatini korumak için çaba gösterirken bu çabasını; geleneksel, ahlaki, dinî ve estetik bir takım unsurlar çerçevesinde gerçekleştirir. İnsan böylece varlığını koruma çabasına çevresindeki toplumsal unsurların etkisini de katmak durumundadır.

Kişinin çevresiyle ilk teması doğumla katılmış olduğu aile grubu içinde başlar. Sosyolojik literatürde çocukla aile üyeleri arasında başlayan bu etkileşim sürecine sosyalleşme denir. “Sosyalleşme süreciyle kişinin içgüdüleri; toplumdaki hakim değer yargıları ve davranış kalıpları için eyerleştirilir. Böylece insanlığın hayat yürütümü hayvani seviyeden kurtarılır.”⁵⁸ İnsanları, diğer canlılardan ayıran en büyük özelliğinin akıl ve aklın yolunun bir olduğunu unutmamak gerekir.

Kişinin sosyalleşmesi konusunda bu kadar önemli görevlere sahip olan aile kurumu başlı başına bir inceleme konusudur. Aile hakkında yapılmış her tanım onu değişik bir kategori için değerlendirmiştir. Örnek olarak verilecek tanımlardan her biri aileyi sosyal hayatın ana şekillerinden biri olarak kabul etmekle beraber onu sosyal bir grup, sosyal bir birlik, sosyal bir örgüt, bir topluluk, sosyal bir kurum ve hatta sosyal bir yapı şekli olarak ayrı kalıplar içinde değerlendirmektedir.

“Kişinin sosyal ilişkilere girdiği ilk çevre ailesidir. Aile, fertlerin sosyalleşmesinde ilk sosyal muhittir. Aynı zamanda toplumun sosyo-kültürel değerlerini taşıyan bir yapıdır. Aile, cemiyetin kültürünü korumakta, yaşatmakta ve geleceğe intikal ettirmektedir.”⁵⁹

Bazılarına göre ise aile, anne-baba, çocuklar ve tarafların kan akrabalarından meydana gelmiş ekonomik ve toplumsal bir birliktir. Özellikle bu tanım modern toplumlardaki ailelerin yetişkin üyeleri bakımından ele alınınca geçerliliği artmaktadır. “Çünkü bu birlik kadın ve erkeğin açıkça belirttikleri amaçlarını gerçekleştirmek üzere

⁵⁸ Dikecigil, B. - Çiğdem, A., Aile Yazıları 1, İstanbul, 1999, s. 27.

⁵⁹ Türinay, N., Aile Haftası Münasabetsiyle Düzenlenen Toplantıda Açılış Konuşması, İstanbul, Ağustos 1990, s. 21.

bir araya gelmemelerinden oluşmaktadır. Ancak eşler çocuk sahibi oldukları andan itibaren aile sadece birlik olmaktan çıkıp daha kapsamlı bir anlam kazanır. Çocuk için aile onu daha büyük bir çaptaki topluluklara hazırlayan küçük bir topluluk modeli olmaktadır.”⁶⁰ Çocuk ilk eğitimini ailesinden alacağından, anne ve babaya bu husus da büyük sorumluluklar düşmektedir.

Çevremizde çok farklı aile modelleriyle karşılaşmaktayız. “Aile çevremizde dünyaya bakışımızı oluşturan aile içinde yaşadığımız deneyimleri kazandıran evlilik, kan ya da evlat edinme bağlarıyla tek bir hane halkı oluşturan karı-koca, anne-baba, çocuklar ve kardeşler olarak her biri kendi toplumsal konumu içinde birbirlerini karşılıklı etkileyen, ortak bir kültür oluşturan, paylaşan ve sürdüren bireyler grubudur.”⁶¹ Aynı aile ortamında yetişen bireylerin davranışları, hayata bakışları benzerlik arz etmektedir çünkü, bir arada yaşayarak öğrenirler.

Aile tarih içerisinde toplumların nesiller arası bağı kuran gelenek göreneklere ve topluluk olma şuurunu yeni nesillere aktaran toplumun en küçük birimidir. Anayasamızın 41. maddesine göre “Türk toplumunun temeli ailedir.”⁶²

Aile genel anlamda bir çatı altında oturan, ana-baba, çocuklardan oluşan topluluktur. “Aile; aynı yerde yaşayan ve aynı kanı taşıyan veya aralarında yakınlık bulunan, temel varlık özellikleri olan bir topluluktur.”⁶³ Zaman içerisinde aile bireyleri işleri gereği farklı yerlere göç etseler de aile içerisinde yaşanan olumsuzluklar ve sıkıntılar onları hemen bir araya gelmelerini sağlar.

Aile toplumun aynasıdır. “Ailedeki sosyal bağlar, ekonomik durum, kültür düzeyi, yargı değerleri toplumun küçük modeli olarak yansıtır. Aile, içinde bulunduğu toplumun bir parçası olduğundan, o toplumun bütün özelliklerini taşır. Toplumun değer yargılarını, gelenek ve göreneklerini beğenilerini, inançlarını, önyargılarını, gelecekle

⁶⁰ Gökçe, B., “Aile ve Aile Tipleri Üzerine Bir İnceleme” Hacettepe Sosyal ve Beşeri Dergisi, Cilt: 8, Sayı: 1,2 (Mart-Ekim 1976), s. 46, 47.

⁶¹ Hedgös, P., Kişiliğimizi Tanımanın Yolları, (Çev.B. Büyükkal), İstanbul, 1997, s.147.

⁶² Erkal, M., E., Sosyoloji (Toplumbilim), İstanbul, 1999, s.100.

⁶³ Arkın, R.,G., Aile, Öğretmen Ansiklopedisi ve Pedagoji Sözlüğü, Cilt I, İstanbul, 1999, s.7.

ilgileri umutlarını kısaca o toplumun kültürünü yansıtır.”⁶⁴ Toplumun temel taşı olan aile içinde barındığı toplumun düzenine uyum sağlayacaktır.

Aile eğitim açısından büyük önem taşımaktadır. Çünkü aile çocuğun okula gelmeden önceki eğitildiği, ailenin kültürel özellikleriyle, bireysel farklılıklara göre şekillendiği sosyal bir eğitim yuvasıdır. “ Onun için aile; çocukların beslenip bakıldığı ve eğitildiği bir ortamdır.”⁶⁵ Çocuğun şahsiyet oluşum taşları aile ortamında atılır. Bu şekillenme süreci bireyin farklılıkları ile birlikte, çevre etken ile oluşumu sürdürür. Çocuk ailenin temel yargılarını alıp, öğretmene okula bu çerçeveden bakmaktadır. Bu açıdan eğitime ya olumlu ya da olumsuz pencereden bakarak okula adım atmaktadır. Bu açı noktasında aile birliklerine yeni fonksiyon alanları oluşturarak okula yeni başlayan öğrenci ve veli ana babaları eğitilmelidir. Uzmanlar çocuğun gelişim evreleri hakkında ve okul psikolojisini anlatmalıdır. Bu işbirliği şüphesiz eğitimde verimliliği artıracaktır.

Aile ileride yaşayacağı, bireyler arası örgütler arası ilişkileri aile içerisinde ilk örneklerini belki de ilk tecrübelerini kazandığı yerdir. Çünkü ailede, birlikte yaşamın eşler arasında, daha sonra da onlarla çocukları arasında doğurduğu sıcaklık, sevgi, saygı ve dostlukla sağlanan duygusal ve ruhsal güven duygusunu öğrenir. Bu duygularını ilerideki sosyal süreç üzerinde geliştirir ve şekillendirir. Okul başarısızlığın nedenleri arasında sosyo-kültürel farklar, psikolojik faktörler, uyumsuz aile içi faktörler etkili olmaktadır. Düşük motivasyon başarı için yeterli etmen olmamaktadır.

Ailenin yukarıda birçok tanımı yapıldı. Şekil olarak aile, anne-baba ve çocuklarından oluşan bir topluluk olarak tanımlanıyor. Ancak; aileyi aile yapan aralarında ki, kalıtsal bağ değildir sadece; duygusal iletişim, yardımlaşma ve fedakarlık da çok önemlidir. Aile içi iletişim nedenli güçlü olursa aile de o ölçüde başarılı olur.

⁶⁴ Yörükoğlu, A., Çocuk Ruh Sağlığı, 19. Baskı, İstanbul, 1994, s.125.

⁶⁵ Yörükoğlu, a.g.e, s.125.

2.2. Ailenin Eğitim Düzeyinin Öğrencinin Derse Olan Tutumuna Etkileri

Türkiye'nin birinci beş yıllık kalkınma planında belirtildiği gibi, şunu söylemek gerekir. "Eğitim; istenilen bir yaşama düzeyine ulaşmak çabası olan kalkınmanın en etkili araçlarından biridir."⁶⁶ Kalkınmış toplumların almış oldukları eğitim üst düzeydedir. İlk eğitim ailede olacağından öncelikle aile büyüklerinin kendilerini en iyi şekilde yetiştirmeleri gerekmektedir.

Eğitimin; sosyal hayatta ki yeri, sosyal hareketlilik, fırsat eşitliği, sosyal refah, tabakalaşma piramidine olan etkisi, karşılıklı etkileşimi konu almaktadır. "Aile toplum nüfusunu yenileme, milli kültürü taşıma, çocukları sosyalleştirme, ekonomik, biyolojik ve psikolojik fonksiyonlarının yerine getirildiği bir toplumsal kurumdur."⁶⁷ İlk eğitim öğretim ailede başlar. Çocuğun gelişim düzeyi ile birlikte aile ilk öğretmendir. İlk dil bilgisi, ilk hayat rehberi ve ilk koruyucudur. Aile çocuğun ilk eğitimcisidir. Bu nokta nazara alındığında ailenin ne kadar önemli olduğu aşikardır.

Çocuklara ilk öğretmen olacak anne baba kendileri en iyi şekilde yetiştirmelidirler. "Marshall'a göre, çocukların bilgi ve kabiliyetlerinin gelişmesinde her şeyden fazla ailenin ve özellikle kadının etkisi büyüktür."⁶⁸ Çocuklara verilen eğitimde özellikle annelere büyük sorumluluklar düşmektedir. Anne, babaya göre çocuklarla daha fazla ilgilendiğinden, zaman geçirdiğinden çocukların eğitimi hususunda daha fazla etkiye sahiptirler. Ailenin özellikle dil konusunda önemle durmalıdır.

Eğitimin temel amacı hayata uyumlu bireyler hazırlamaktır. "Eğitim; fiziksel uyarımlar sonucu beyinde istendik biyo-kimyasal değişiklikler oluşturma süreci, olarak tanımlanır."⁶⁹ O zaman ailede istendik davranışlar önem kazanmaktadır. Bireysel farklılıklar hariç aile kendi beyninde tasarladığı kişiliğe göre çocuğunu yetiştirmeye başlayacaktır. Bu kişilik, ailenin sosyal, ekonomik, kültürel ve eğitim düzeyine göre

⁶⁶ Serin, N., Eğitim Ekonomisi, Ankara, 1972, s.7.

⁶⁷ Erkal, a.g.e, s.100.

⁶⁸ Serin, a .g.e, s.15.

⁶⁹ Sönmez, V., Sosyal Bilgiler Öğretimi ve Öğretmen Klavuzu, Ankara, 1997, s.13.

şekillenmeye başlayacaktır. Çocuğun fizyolojik gelişimi buna bağlı olarak psikolojik gelişimi hakkında bilgisi olduğu kadar faydalı olacaktır. Çocukların sağlıklı bir şekilde eğitilmelerinde sağlıklı bir ailenin, sağlıklı bir çevrenin şart olduğu kabul edilmektedir. Böyle bir durumda eğitimciler çocuğun okuldaki başarısını artıracak, iyi ve başarılı vatandaş olmasını sağlayacak yollar bulmaya ve geliştirmeye çalışmaktadır.

Eğitimde; kaliteye giden yolda ilerlemek istiyorsak ilk olarak işe aileden başlanmalıdır. Nasıl ki anayasamızın 41. maddesinde; Aile, Türk toplumunun temeli ise, eğitimin temeli de ailedir. “Nitekim yapılan araştırmalar sonucu, ailenin % 40, çevrenin % 40, okulun da % 20 oranında öğrencinin başarısına etki ettiği belirlenmiştir.”⁷⁰ Öğrencinin başarılı olması için, yapılan bu araştırmada da açıkça anlaşılmıştır ki ailenin ve ailenin iletişim içerisinde olduğu çevrenin ne denli etkili olduğu ortaya çıkmıştır.

Ailede eğitim; (0-6) yaş dönemini kapsamaktadır. Ancak, 6 yaştan sonra ailenin sorumluluğu bitmemektedir. Bu dönem içerisinde, çocuk düzeninde birinci dereceden etkili olan ailedir. Çocuk iyi kötü kavramının temelini ailenin göreceli anlayışına göre şekillendirecektir. “Çocuğun çok önemli olan zihinsel, duygusal, toplumsal ve ahlaki yönleri de bu dönem içerisinde oluşacaktır.”⁷¹ Çocuğun bu yönleri; ailede anne, baba ve bireylerin davranışlarından değişik şekilde etkilenir. Temellerin atılacağı bu dönemi en iyi şekilde geçiren çocuk hayata daha hızlı bir şekilde uyum sağlayacaktır.

Öncelikle okul öncesi dönemde çocuğun ailedeki deneyimleri, yaşamını etkilemektedir. Annenin çocuğa göstereceği sevgi, çocuğun toplum ilişkilerinde saygı ile yaklaşımının temelini oluşturacaktır. A. Huxley “Bana iyi bir anne verin size daha iyi bir dünya kurayım” demiştir.⁷² Dünyanın sorunsuz bir şekilde yaşanır olmasını iyi annelerin yetiştireceği çocuklarla mümkün olacağını belirtmiştir. Eğitimli annelerin neleri yapabileceği ortadadır. Kendini iyi yetiştirmiş anneler;

- Çocuğun bağımsız düşünme, bağımsız hareket etmesinde,

⁷⁰ Dikmen, S., Sınıf Öğretmen Rehberi, Ankara, 1990, s.24.

⁷¹ Binbaşıoğlu, C., Ailede ve Okulda Eğitim Sorunları, Ankara, 2000, s.45.

⁷² Binbaşıoğlu, a.g.k, s.46.

- Çocuğun adetli ve dengeli hareket etmesinde,
- Çocuğun kendi kendine karar vermesinde etkili olacaktır.

Çocuğunu ilk yıllardaki psikolojik gelişimi üzerindeki etkisi, örnek alış yoluyla olacaktır. Anneden alınan bu örneklem çocuğun bireysel farklılığıyla birlikte şekillenecektir. Anne Türk toplumunda sevgi ve şefkatin simgesidir. Bu haliyle çocuğun toplumsal barış için nedenli önemli olduğu ortaya çıkar. Annenin kişisel ilişkilerde göstereceği, çocuğun yerine koyarak hareket etmesi, sevgi ve onun kişiliğine saygı ile birlikte ileride kişi kurum, kişi bireysel ilişkilerinde anlayış ve huzurun temelini atmış olacaktır. Bu sevgi annenin çocuğunu bağrına basması, çocukta aynı zamanda “güven duygusunun” oluşmasına yardım edecektir ki, çocuğun sosyalleşmesinde en önemli etkenlerden biridir. “Baba ise Türk toplumunda ailenin manevi şahsiyetini temsil ettiğinden, ailede en büyük “güven” kaynağı olarak kabul edilir.”⁷³ Anne baba çocuğuna karşı bir arkadaş gibi davranmalıdır. Çocuk eğitiminde aşırı koruma ve hiç korumama kadar tehlikelidir. Anne, baba bu konuda dikkatli olmaları gerekmektedir.

Anne ve babanın eğitim düzeyinin yüksek olması çocuklarını eğitimi ile daha bilinçli ve daha fazla ilgilenmelerine sebep olur. Çünkü eğitim yolu ile sosyal mobiliteye uğramış bireyler eğitimin önemini farkındadır. Dolayısıyla çocuklarının da böyle bir eğitimi almaları için ilgilenirler. Anne babanın eğitim düzeyi yükseldikçe, çocuklarını sorunlarını daha akılcı ve gerçekçi bakabileceklerini, uygun çözüm yolları bulabilmek için daha çok çaba ve zaman harcayacaklarını söyleyebiliriz. Çünkü eğitimin sonuçlarından kendileri istifade etmişlerdir. Bu durumu özgür şöyle ifade etmektedir; “eğitilmiş ailelerin okul çalışmalarında çocuklarına yaptıkları yardımlar, eğitimleri nispetinde büyük ve faydalı olur.”⁷⁴ Eğitim düzeyi düşük olan ailelerin ise çocuklarına şahsi yardımı ancak eğitimleri düzeyinde olur.

Anne-babanın çocuk üzerindeki etki alanı çok geniştir. Bir bakıma, anne-babalar 0-6 yaş döneminde hem çocuklarına tüm gereksinimlerinin yerine getirilmesinde en

⁷³ Binbaşoğlu, a.g.k, s.47.

⁷⁴ Aslan, G.,İlkokul Öğrencilerinin Başarı ve Başarısızlıklarında Aile Faktörü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 1994, s.14-15

yakınında olan kişiler, hem de ilk öğretmenleridirler. insan kişiliğinin gelişimsel temellerinin 0-6 yaş döneminde atıldığı göz önüne alındığında, eğitsel kimliğin belirlenmesinde anne-baba rolünün önemi daha da iyi anlaşılmış olur. Çocuğun eğitim düzeyi yüksek aile içerisinde edindiği statü, kazandığı değer ve geliştirdiği kimlik; onun giderek toplum içerisinde kazanacağı kimliğin, statünün ve değerlerin belirleyicisi olacaktır.

Bir başka araştırma sonucu ise, iyi öğrenim-eğitim görmüş anne ve babaların, çocuklarının başarı güdüsünü uyandırmakta daha etkili olduklarıdır. “Başarılı öğrenci annelerinin öğrenim süresi ortalaması 8.1 yıl, başarısız öğrenci annelerinin öğrenim süresi ortalaması 6.6 yıldır. Başarılı öğrenci babalarının öğrenim süresi ortalaması 10.3 iken, başarısız öğrenci babalarının öğrenim süresi 8.5 olarak bulunmuştur.”⁷⁵ Bu araştırma sonuçları da gösteriyor ki iyi eğitim öğretim görmüş ailelerin çocuklarının başarı güdülerini uyandırma da daha başarılı olduklarıdır.

2.3. Ailenin Gelir Düzeyinin Öğrencinin Derse olan Tutumuna Etkileri

Eğitim süreci içerisinde eğitimin belki de en temel belirleyicisi gelir düzeyidir. Gelir düzeyi parasal kaynaklar yanında, beşeri kaynakları içermesi bakımından da önemlidir. Gerek eğitim, gerek gelir düzeyi ferdin refahını ve fert başına düşen gelirin artırılması için sosyal, ekonomik amacı yatırımlardan faydalandırılarak hedeflerine varabilme, üretim faktörlerinden ve bilakis iş gücünden faydalandırılması, işgücünün kalitesinin yükseltilmesi, eğitim ile ekonomiyi buluşturan noktadır. “Eğitim ve gelir düzeyi arasında ki ilişki, beşeri faktörle ilgili olduğu kadar istihdam, maliyet, hasılat oranı ve ekonomiyle de ilgilidir.”⁷⁶ Bu noktada ailenin işi direkt gelirele orantılı olduğundan muhakkak eğitimi birinci dereceden etkileyecektir.

Çocuğun okul ihtiyaçları, burslu okuma, özel kolejler, eğitimle ilgili teknolojik imkanlar, eğitim VCD’leri vb. tamamı ailenin gelir düzeyi ile ilgilidir. Gelir düzeyi iyi

⁷⁵ http://www.golhisarmetem.k12.tr/okul_basarisi.htm(30.08.2007)

⁷⁶ Erkal, a.g.k, s.127.

olan aileler çocuklarının okul ve arkadaş ortamında başarılı olması için gerekli olan donanımı en iyi şekilde temin edebilirler. Ders araç gereçleri, çalışma odası, özel ders vb gibi bir çok imkandan çocuklarının yararlanmasını sağlayabilirler.

Burada ailenin eğitime olan ilgisinin ve alakasının artırılmasının yolları üzerinde durulduğundan ailenin gelir düzeyi ile toplumun gelir düzeyi arasındaki bağlantı üzerinde durularak, gelir düzeyi ne kadar güçlü olursa, bireylere o kadar hizmet sunulacağı aşikardır. Bu bakımdan eğitim talebini belirleyen başlıca unsur gelir seviyesidir. “Eğitimin ücretsiz olması halinde bile; gelirin, eğitim talebinin sınırını teşkil ettiği ve gelir seviyesi artmadıkça mecburi eğitimin tek başına eğitim talebini artırmayacağı kesindir.”⁷⁷ Eğitim hayatında devletimiz sadece 8 yıllık süreyi kapsayan ilköğretimi zorunlu ve ücretsiz yapmıştır. Bundan sonraki eğitime devam edebilmek için maddi durumunun ailelerin iyi olması gerekmektedir.

“ Ailelerin gelir düzeyi seviyesi çocuğun okuldaki ve hayattaki başarısında oldukça önemlidir. Yüksek gelirli ailelerin çocukları; okul ve hayatta yüksek başarı, düşük gelirli ailelerin çocuklarının ise okul ve hayattaki düşük başarıları arasında anlamlı ilişkiler vardır.”⁷⁸

Bugün kırsal kesimde ki illerin yoksul semtlerinde okula devam konusunda kayıtsız kalınmasının temel öğelerinden biride ailenin gelir düzeyinin yetersizliğidir. Gelir düzeyi, bilgi, beceri ve eğitilmiş insan kaynakları yanı sıra, o ülkenin yeraltı ve yerüstü zenginliklerini içerir. İnsanoğlu sürekli olarak daha refah daha mutlu yaşam için sürekli arayış içerisinde. Bu arayış ilkel toplumlardan, yerleşik düzene (tarım toplumuna) tarım toplumundan, sanayi toplumuna ve çağımızda da bilgi toplumuna kadar gelmiştir. Bu değişim sürecinde eğitimle ekonomi temel belirleyiciler olmuştur. Eğitim değişmeye gelişmeye hazır bireylere yeni davranışlar kazandırarak ekonominin gelişmesinin dinamik sürecini oluşturur. Eğitilmiş insan ekonomik gelişme sürecinin yürütücüsü durumundadır. “ Bircan, ekonominin gelişmesi sonucunda refah ve gelir

⁷⁷ Serin,a .g.k, s.35.

⁷⁸ Akcan. İ., Ailenin İlköğretimde Öğrenci Başarısına Etkisi, Yüksek Lisans Tezi, 2001, Sakarya, s.3

düzeyinin artması sayesinde sosyal hayatta önemli değişiklikler oluşur.”⁷⁹ Bunun sonucu da aileye yansımakta ailenin gelir düzeyi durumuna göre eğitim alınmaktadır.

Çocuğun içinde büyüdüğü ailenin bulunduğu çevrede çok önemlidir. “Ailenin eğitim seviyesinin çocukların eğitim seviyesi üzerindeki etkisi dolaylı ve ya dolaysız olabilir. Dolaylı etkinin kaynağı ise ailenin yaşadığı sosyo-ekonomik çevre, bir diğer deyişle gelir düzeyi etkinliğidir.”⁸⁰ Çocuğun sağlıklı bir eğitim almasının ön koşullarından biride ailenin gelir düzeyinin iyi olmasıdır.

Çocuğun başarılı olmasının diğer bir ön koşulu ise; aile fertleri içerisinde iyi konuma ve mesleğe sahip yakınlarının olması çocuğun çalışma hevesini arttıracaktır. “Ailenin; eğitim hizmetine olan talebini ve tüketici davranışlarını belirleyen başlıca nedenler; ailenin çeşitli bakımlarından durumu, ailenin çevresindeki diğer fertler, ailenin aldıkları eğitim, genişlik, yoğunluk, meslek durumu, zihinsel kapasite, arzu ve uyarımlar, eğitim şartlarında meydana gelen değişimler, din, gelenekler ve moda da etkilidir.”⁸¹ Zekadan sonra yukarıda sayılan nedenlerinde oluşması başarıyı arttıracaktır.

Günümüzde bilginin pazarlanması söz konusudur. Ekonomi yeraltı yerüstü kaynaklarını birinci sıradan indirerek yerine bilgi birikimini koymuştur. Bu hızlı değişim sürecinde birçok ülke ve toplum gerçek kalkınmanın odak noktasında bilgi ve bilgi üretimi olduğu görüşündedir. “Eğitim bilgi üretimini sağlayan, bilgi üretecek insanları yetiştirilmesi ve bilgiyi yayarak kullanmasını sağlamaktadır.”⁸² Günümüzde en büyük güç bilgi olmuştur.

İnsanlar sahip oldukları bilgi düzeyine göre kazanç elde etmeye başlamışlardır. “Bilgi üretimine geçen toplumlarda, maddi mallar yerine bilgi ön plana çıkmaktadır, bilginin birikimi, bilgidan yararlanma hızlanmaktadır. Ayrıca bilgi ekonomisinin temel

⁷⁹ Yıldız, K., Eğitim Ekonomi İlişkisi ve Eğitimin Ekonomik Faydaları, Bolu, 1997, s.99.

⁸⁰ Serin, a .g.k, s.31.

⁸¹ Serin, a.g.k, s.30.

⁸² Cerit, Y., Ekonomi, Planlama, Eğitim Kavramları Çerçevesinde Bilgi ve Bilgi Üretimi, Bolu, 1997, s.152.

taşını bilgi ve bilgi üretimi oluşturmaktadır.”⁸³ Bilgi, alınıp satılabilir bir maddeye dönüşmüştür. Bilgi denilen güce sahip olmanın en temel koşulu ise, iyi bir eğitim almaktan geçmektedir.

Bilginin sahipleri ise yüksek öğrenimli zihni (entellektüel) çalışma yapan, başkalarına aktardıklarında gelir elde eden kişidir. “Entelektüel mülkiyet, anlamında bilginin bir piyasası, arz ve talebi bir fiyatı vardır.”⁸⁴ Sahip olunan bilgiye göre insanlar değer görmektedirler.

Bilgi toplumuna giden yolun başlangıç noktası eğitimidir. “Eğitim; insanların işgücünü ortaya koyduğu becerilerde insan sermayesini meydana getirir.”⁸⁵ Bilgi sahiplerinin de yüksek öğrenimli kişiler olduğuna göre bireylerin eğitilmesi için de ekonomik olarak maddiyatın olması şarttır. Şunu unutmamak gerekir ki, eğitimin kurumlarının ücretsiz olması herkesin okumasına imkan tanımak demek değildir. Öğrencinin her türlü belirli normlar içerisinde ihtiyacı karşılandığı ve çağın gereksinimleri karşılandığı zaman eğitimin ücretsiz olduğu kabul edilebilir.

Gelir düzeyi ailenin eğitim, sağlık vb. imkanlardan yararlanma şeklini ve düzeyini önemli ölçüde etkiler. Bu durumda öğrencilerinin başarılarını ailelerin gelir durumlarına göre farklılık gösterir. “ gelir seviyesi iyi olan aile çocukları kendilerine gereken araçları ve rahatlığı zahmetsizce temin edebilirler. Hiçbir şey düşünmeden, gönül ferahlığı içinde çalışmak onları daha kolay ve daha çabuk başarıya ulaştırabilir. Bazen de bol para içinde hiçbir sıkıntıya uğramadan yaşamak, çocuklarda başka duyguları besleyerek onlarda çalışma isteğini körlettiği de çok görülen olaylardandır.”⁸⁶

Eğitim gelir düzeyi ilişkisinde, eğitimi belirleyen unsurlar makro ekonomik unsurlar olarak, toplumun gelir seviyesi, nüfusun büyüklüğü, tüketim ve üretimdir. “Makro ekonomik unsurlar olarak tercihler, gelir ve fiyatlar bağımsızdır.”⁸⁷ Eğitim

⁸³ Cerit, a.g.k, s.159.

⁸⁴ Cerit, a.g.k, s.161.

⁸⁵ Loble, D., Ekonomi, (Çev: M. S. Şener), Ankara, 1995, s.3.

⁸⁶ Aslan, a.g.t., s.14

⁸⁷ Serin, a.g.k., s.30.

talebini belirleyen ürünün fiyatı, gelir düzeyi, zevkler ve diğer malların fiyatları, nüfustur.

Bir ülkenin nüfusunun yoğun olması onun kalkınmışlığının göstergesi değildir. ‘‘Mehemin Grow, ülkenin kalkınma veya gelişmesinin en önemli unsuru bir ülke halkının sayısı, zekası ve kudretidir. Derken nüfusun eğitilmesi kalkınmanın temelidir.’’⁸⁸ Önemli olan nüfusun eğitilip ıslah edilmesidir, bu da güçlü bir ekonomi ister.

Ailelerin en büyük istekleri çocuklarının okuyup gelir düzeyi iyi olan mesleklere sahip olmasıdır. Ancak bu isteklerinin gerçekleşmesi için gereken maddi harcamalardan kaçınırlar, eğitime yapılan masrafları kayıp olarak görürler. Ancak gelişmiş ülkelerde ise durum bizdekinin tam tersidir. ‘‘Marshall; eğitime yönelen gayretleri, ulusal bir yatırım olarak nitelemiş ve en değerli sermayenin insan varlığına yatırılan sermaye olduğunu belirtmiştir.’’⁸⁹ Gerçekten insana yatırılan sermayeler fazlasıyla topluma geri dönecektir.

İnsan gücü kaynaklarının eğitim yolu ile geliştirilmesi ve toplumun iktisadi büyümesinin sağlanması gereklidir. Toplumun ileri sanayi ülkelerdeki bireysel geliri elde etmeleri için üretimi artırmak ve bireyleri mesleki gruplara göre eğitim vererek refah düzeyi arttırarak eğitimden yararlanma imkanlarını genişletmek lazımdır.

Ailenin gelir düzeyi seviyesi; ‘‘çocuğun toplumsal çevresi ve göreceği örgün eğitimde de önemli rolü vardır. Nitekim okulun sosyal sınıf yapısı da çocuğun okuldaki davranışları, eğitimsel beklentileri ve akademik başarılarıyla ilişkilidir.’’⁹⁰

Gelir düzeyi iyi olan aileler çocuklarının başarılı olabilmesi için gerekli harcamaları yapmaktan kaçınmayacaklardır çünkü, çocuklarının kendilerinin ve yaşamış oldukları toplumun yarınları olduğunun farkındadırlar. ‘‘Ailenin gelir düzeyi iyi ise

⁸⁸ Serin,a .g.k, s.4.

⁸⁹ Serin,a .g.k, s.14.

⁹⁰ Koçak. Y., Aile ve Eğitim, 1991, Ankara, s.74

öğrencinin evde çalışma odasından tutun, kılık kıyafet, ders araç-gereçleri, okul aile işbirliği daha iyi olacaktır. Çünkü okuldaki başarısızlıkta sosyal kültürel faktörler etkili olmaktadır.”⁹¹ Çocuklarının başarıları için aileler üzerine düşeni fazlasıyla yapacaklardır.

Bazen konuların daha sağlıklı işlenip, anlaşılması için öğretmenler tarafından bir takım malzemeler istenebilir. Ama kimi çocukların bu durumu ailelerine söylemelerine rağmen malzemelerin alınmadığı ve çocuğun okula gelmek istemediği gibi bir takım olaylarla karşılaşırız. Aile büyükleri ya durumlarının müsait olmadığı ya da istenen malzemelerin ne olduğunu anlamadıklarını söylemek için okula erkenden gelip bunu öğretmene iletirler. “Aileler okul araç gereçlerini, bazılarını pahalı bulabilirler. O nedenle bazıları tüketicinin alımı dışında kalır. Eğitime olan talebinin özellikle kırsal kesimde, ailenin gelir düzeyi bir ürüne olan talebin belirlenmesinde önemli rol oynar.”⁹² Gelir düzeyinin iyi olması yukarıda da bahsettiğimiz türden durumların yaşanmamasını sağlayacaktır.

Ailenin gelir düzeyi iyi olmaması; öğrencinin ileri bir okulu okuma şansını azalttığı gibi ilköğretimin birinci kademesinden sonra okula göndermemeye sebep olmaktadır. Tüm bu bilgiler ışığında ileri bilgi toplumu haline gelinebilmesi için ailenin okula giden çocuğu varsa ve yoksulluk sınırı içerisinde yer alıyorsa devlet öğrencinin tüm ihtiyaçlarını karşılamalı, eğitimi için her türlü önlem alınmalıdır. Yoksulluk halkası çocuklara yaşamlarının ilk yıllarından sağlanan eğitsel ve sosyal fırsatlarla kırılabilir.

Öğrencinin başarılı olabilmesi için ailelerin okul ihtiyaçlarını kayıtsız karşılamaları lazımdır. Bunun içinde okul aile birliklerinin faaliyetleri genişletilmeli devletin ve tüzel kişiliklerin yapacakları yardımlar koordinatlı bir şekilde aile ile işbirliği yapılarak öğrencinin ihtiyaçları karşılanmalıdır.

⁹¹ Temel, F., “Aile Eğitiminde Heard Start Yaklaşımı”, Çağdaş Eğitim Dergisi, Sayı.251, Ankara, 1999, s.8.

⁹² Lobley,a g.k, s.14.

Ailenin gelir seviyesinin üst düzeyde olması muhakkak ki çocuğun eğitimini olumlu yönde etkileyecektir. Çocuğun eğitim öğretimi için gerekli olan araç-gereçlerin temini sağlanacaktır. Kendisine ait çalışma odası, derslerine yardımcı olacak birçok yardımcı kaynak, elini altında sürekli kullanabileceği internet bağlantılı bilgisayarı olacaktır. Maddiyata dayalı çocuğun bir eksiği olmayacaktır. Gelir düzeyi iyi olan aileler çocukları okula başlamadan önce dilsel zekaları ile el becerirlinin gelişmesi için kreşe, ana okuluna gönderiyorlar. Böylece çocuklara okula başlarken belirli bir seviyede oluyorlar. Diğer arkadaşlarından birkaç adım önde olabiliyorlar. Kısacası; maddiyata dayalı problemleri olmuyor. Ancak, ailenin gelir düzeyinin yüksek olması çocuğun yüzde yüz başarılı olacağı anlamına gelmez. Daha iyi bir eğitim alması için gerekli koşulların sağlanmasını kolaylaştırır ve de hızlandırır ailenin gelir düzeyinin yüksek olması.

2.4. Toplumun Aile ve Öğrenci Üzerinde Etkisi

Aile toplumla sürekli etkileşim içerisinde. Toplumun temel yargıları aileyi etkilemektedir. Belki de aynı oranda aile topluma fertler sunarak toplumu aynı oranda etki altına almaktadır. Ailede kazanılan temel yargılar çocuğun kişiliğine atılan birer imza olduğu için, çok önemlidir. “Toplum; Türk Sosyoloğu, Ziya Gökalp’e göre toplumun küçük bir modeli olarak aileyi ele almakta, güçlü aile toplumu, devleti oluşturduğunu söylemektedir.”⁹³ Kocaman bir bina inşa edilirken önce küçük tuğlalar yan yana ya da üst üste dizilerek tabi ki arasına da yapıştırıcı koyarak birbiriyle kaynaştırarak o kocaman yapı meydana getirilir. O kocaman yapı toplum, küçük tuğlalar ise aileler, arasındaki yapıştırıcıda kanunlar, örf ve adetlerimizdir. Toplumu oluşturan aileler ne kadar sağlam olursa, devletimiz de o denli güçlü ve uzun ömürlü olacaktır.

Toplumda ortak değerler, normlar vardır. “Aileyi, toplumun değer yargılarına ulaştırabilmenin yolu, veya ailenin değer yargılarının geliştirmenin yolu ise eğitimden

⁹³ Erkal, a.g.k, s.100.

geçmektedir. Toplumun modernleşme sürecinde yine eğitim vardır.”⁹⁴ Modern toplumların en büyük yatırımı eğitimidir.

Değerleri olan toplumlar, yanlışlardan arındırılmış değer yargılarını sonraki nesillere aktaracaklardır. “Toplumlar eğitim yoluyla, bilgi, kültür nakli yapmaktadırlar.”⁹⁵ Bu bakımdan toplumun eğitime bakış açısı ister istemez aileyi etkilemektedir. Toplumunda kanaat haline gelen görüşler aileyi, aile ise çocuğu etkileyerek öğrencinin okuldaki başarısına veya başarısızlığına zemin hazırlayabilir.

Toplumumuzun değer yargılarına bakıldığında gittikçe bozulan, eğitim müfredatımızın istediği çizgiden uzaklaşan bir toplum normları oluşturduğu görülmektedir. “Değer yargıların son yıllarda nasıl bozulduğu, toplumsal hayatımızın her alanında etkisini gösteriyor. Haksız kazanç sağlama, yalan söyleme, rüşvet alma, iki yüzlülük, toplum ve sorunlardan gerekli tepkiyi almıyor.”⁹⁶ Toplumda ailelerden oluştuğuna göre direkt olarak aileleri de etkilemektedir.

Toplumumuzda son yıllarda oluşmaya başlayan kısa sürede köşe dönme denilen zengin olma hayali de başlayınca, “Türk Eğitim Sen’in yaptığı araştırmada Türkiye’de üniversite ve liseyi bitirenlerin sayısının 1965 yılına oranla dört kat artmasına rağmen kitap okuyanların oranı 1965’te % 27, 1980’de % 5,7, 1990 % 2,5, 1997’de % 3,5 olduğunu belirtiyor.”⁹⁷ Bunun nedenlerinden biri okuyanın ekonomik olarak eğitimiyle ters orantılı olarak ücretlendirilmesidir.

Eğitime verilen değer, ayrılan kaynak, yapılan üniversiteler; okutulan öğrenciler o toplumun gelişmişliğiyle orantılı olarak gelişebilir. “Toplumumuzda önce değerler değişir, sonra insana bakış açısı değişecektir. Hedefler değişecek, davranışlar, ilişkiler, umutlar sıkıntılar değişecek. Mutsuzluğun nedeni değişecek. İnsanlar kısa zamanda

⁹⁴ Erkal, a.g.k, s.117.

⁹⁵ Erkal, a.g.k, s.124.

⁹⁶ Çakır, A., “Duyguların Eğitimi, Değer Takdir Duyguları”, Çağdaş Eğitim Dergisi, Sayı.251, Ankara, 1999, s.12.

⁹⁷ Tekişik, H., H., “Niçin Okuyamayan Toplum Olduk”, Çağdaş Eğitim Dergisi, Sayı 251, Ankara, 1999, s.1-3.

zengin olmanın kendileri için kaçınılmaz olduğunu düşünecek.”⁹⁸ Toplumda değişen değer yargıları aileleri dolayısıyla da çocuklarını da etkilemektedir.

Toplumumuzun bugünkü haline bakacak olursak hayattan memnun olanlar ve memnun olmayanların sayılarının denk geldiği hatta memnun olmayanların çoğunlukta olduğu yapılan ölçme ile ortaya çıkmıştır. “Memnun olanlar % 20, memnun olmayanlar % 21 oranında olduğu tespit edilmiştir.”⁹⁹ Her geçen gün karasız ve mutsuz olanların sayısı artmaktadır. Bunlardan oluşacak toplumların yarınları fazla aydınlık değildir.

Hayat şartları yaşama olan bakışların değişmesine neden olmuştur. “Ülkenin durumu, 2001 yılına göre; 10 yıl öncesi kötü diyenler % 31, bugün kötü diyenler % 60, 10 yıl sonrası kötü olacak diyenlerin oranı ise % 51’dir.”¹⁰⁰ İnsanların birbirine ve yarınlarına olan güveni azalmaktadır.

Toplumsal değişim sürecinde; beşeri kaynağın geliştirilmesi, bir toplumda yer alan herkesin bilgi, maharet ve kapasitesinin arttırılmasına bağlıdır. Toplumdaki değer yargıları, istenilen yönde geliştirebilme için mutlaka bireysel ve aile düzeyinde eğitimin birinci öncelikli konuma getirilmelidir. Toplumumuzun uygarlık düzeyine ulaşabilmesi için insan kaynaklarının kaynağı olan ailede eğitime önem verilmelidir. Sağlıklı aile sağlıklı toplumun da temel taşıdır.

Ailede eğitime ne kadar önem verilirse öğrencinin bireysel farklılıkları ile birlikte en üst düzeye ulaşacağı muhakkaktır. Toplumda da eğitime ne kadar önem verilirse o kadar ailelerde eğitime katkı vereceği malumdur. Toplumsal yapılaşma sağlanmalıdır. Bu süreç içerisinde bilgi toplumun özellikleri dikkate alınarak sağlanmalıdır. Bu değişim gereksinimleri evrensel ve ulusal boyutlarda tutarlı olmalıdır. Toplumla-eğitim, ekonomi ve teknoloji arasında dengeler sağlanmalıdır.

⁹⁸ Cumhuriyet, “Değişen Yargılar”, 28 Eylül 1985.

⁹⁹ Esmer Y., Tesev Devrim, Statüko, Sosyal Siyasal Ekonomik Değerler, İstanbul, 1999, s.16.

¹⁰⁰ Esmer, a.g.k, s.20.

Ülkelerin kalıcı güçlerini de artık mevcut sanayi üretimleri değil, eğilim farkları belirleyecektir. ‘‘Drucker bilgi toplumu, öğretmenin sürekli olduğu ve insanların ikinci meslek edindiği toplum anlamına gelmektedir. Drucker bilgi toplumu, bütün mensuplarının okur yazar olmasını sadece okuma yazma ve aritmetik becerileriyle değil, temel bilgisayar becerileriyle mücehhez ve siyasal, sosyal, tarihsel sistemlerle tanışık olmasını da şart koşmaktadır. Unesco 1996 raporunda, eğitim herkese, bilgi topluma, seçme, yönetme, kullanma ve üretme olanağı sağlanmalıdır. Drucker bilgi toplumu bağlamında eğitimi, öğretimi, bunlara acilen ihtiyacı olan yetişkinlerin ayağına götürülmelidir. Bu durumda bilginin hızlı değiştiği günümüzde hizmet içi eğitimin önemi artmaktadır.’’¹⁰¹ Belki de bu görüşe göre çocuk alanında gelişen bilgilere göre okul aile dernekleri kapsamında aileler sürekli eğitilmelidir.

Bilgi toplumu, insan aklının tüm potansiyelinin bilimsel metot yoluyla kullanarak, ilmi ve teknik bilgi sermayesini devamlı artırarak, bu birikimi de refah seviyelerini sürekli yükseltme amacıyla kullanan toplumlardır. Bu bilgi birikimi, aile eğitiminde kullanılarak öğrencinin başarısı için kullanılabilir.

Toplumu oluşturan en temel unsur, ailedir. Ailelerde ne kadar güçlü olursa toplumun ömrü de o kadar uzun olur. Toplumun uzun ömürlü olması için ailenin ömrünün uzatılması gerekir. Bu da geneli esas alan iyi bir eğitimle gerçekleşir. Sağlam eğitim alan aileler de ileriye daha iyi göreceğinden çocuklarına da gerekli ilgiyi göstereceklerdir. Çocuklarının kendilerinin yarınları olduğunun bilincinde olan aileler de ona göre çocuklarına gereken desteği verecektir.

¹⁰¹ Cerit a.g.k, s.156-157.

BÖLÜM II

AİLENİN EĞİTİM VE GELİR DÜZEYİ İLE ÖĞRENCİLERİN DERSE OLAN TUTUM VE BAŞARISI ARASINDAKİ İLİŞKİLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

1.ARAŞTIRMANIN AMACI, ÖNEMİ, PROBLEM VE HİPOTEZLER

1.1. Araştırmanın Amacı

Araştırma ile ailelerinin gelir ve eğitim düzeylerinin öğrencilerin başarılarına etkisi belirlenmesi amaçlanmaktadır. Bu ana amaç kapsamında ailelerin gelir ve eğitim düzeyleri ile öğrencilerin başarı davranışları, başarı özellikleri ve yılsonu başarı puanları arasındaki ilişkisi incelenmiştir.

1.2. Araştırmanın Önemi

Araştırma ile elde edilen bulguların ve ulaşılan sonuçların;

a. Ailenin öğrencilerin başarısını etkilerine ilişkin ilköğretim okulu öğretmenleri ve konu hakkında karar verici konumundaki kişilere bütüncül, sistematik ve tarafsız bilgiler sağlayacağı,

b. Bundan sonra konu ile ilgili yapılacak çalışmalara bir temel teşkil edeceği değerlendirilmektedir.

1.3. Problem

Ailenin eğitim ve gelir düzeyi ile öğrencinin derse olan tutumu ve başarısı arasında bir ilişki var mıdır?

1.4. Hipotezler

Bu araştırmada aşağıdaki hipotezler sınanmıştır.

1. Ailenin eđitim ve gelir dűzeyinin yűksek olması űđrencinin derse olan tutumunu ve bařarisını olumlu etkiler.

2. Ailenin eđitim ve gelir dűzeyinin yűksek olması ile űđrencinin derse olan tutumu ve bařarısı arasında hiđbir iliřki yoktur.

2. ARAşTIRMANIN METODU

Bu arařtırmada; űđrencilerin bařarı davranıřı, bařarı űzelliđi ve yılsonu bařarı puanlarının ailelerinin gelir ve eđitim dűzeyi deđiřkenlerine gűre farklılařma durumu derecelendirmeli űlçek kullanılarak test edilmiřtir. Birinci bűlűmde űđrencilerin bařarı davranıřlarını űlçmek için, her zaman (5 puan), genellikle (4 puan), bazen (3 puan), nadiren (2 puan) ve hiđbir zaman (1 puan) seçenekleri olarak puanlama yapılmıřtır. İkinci bűlűmde ise, űđrencilerin bařarı űzelliklerini (dikkatli, azimli, kararlı, iddialı, çalıřkan, űzgűveni yűksek, sorumluluk sahibi ve disiplinli) űlçmek için; tűműyle dođru (5 puan), bűyűk űlçűde dođru (4 puan), ne dođru ne yanlıř (3 puan), bűyűk űlçűde yanlıř (2 puan) ve tűműyle yanlıř (1 puan) seçenekleri olarak puanlama yapılmıřtır. Ankete katılan tűm űđrencilerin 2006 / 2007 eđitim űđretim yılında okumuř oldukları derslere ait notların ađırlıklı ortalama puanları (AOP) alınmıřtır. AOP ise, tűm derslere ait notların ders sayıları ile çarpımının toplamlarının haftalık ders sayısı olan otuza bűlűnmesi ile elde edilen nota denir. $AOP = (DN * DS) / HDS$ elde edilir.

Ailenin eđitim ve gelir dűzeyinin űđrencinin derse olan tutumuna ve bařarisına olan etkisini belirlemek için hazırlamıř olduđum anket sorularını 5. sınıf űđretmenleriyle bire bir yapmıř olduđum gűrűřmelerde kendilerine açıkladım. Elde edilen sonuçları derecelendirmeli űlçekte ortalama puanları hesaplayarak ailenin

eğitimli olması ve gelir düzeyinin yüksek olmasının öğrencilerin derslere olan tutum ve başarı davranışlarını ne şekilde etkilediğini belirlemeye çalıştım.

2.1. Araştırmanın Varsayımları

Bu araştırmanın planlanıp yürütülmesinde aşağıda verilen varsayımlardan hareket edilmiştir.

a. Bu çalışmada ele alınan değişkenler ve ilişkiler dışında kontrol altına alınamayan değişkenlerin etkisi söz konusudur. Ancak ele alınan değişkenler arasındaki ilişkilerin, araştırılmak istenilen olguyu yansıttığı varsayılmıştır.

b. Bu çalışmada kullanılan görüşme planının ölçülmek istenilen özellikleri doğru olarak ölçecek nitelikte olduğu varsayılmıştır.

c. Bu çalışmaya katılan öğretmenler, anket sorularına içtenlikle cevap vermişlerdir.

2.2. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırmanın bulguları aşağıda verilen sayıtlılar çerçevesinde yorumlanmıştır.

a. Bu çalışma; İstanbul ili Bahçelievler ilçesinde bulunan 10 tane farklı resmi ilköğretim okulundan toplam 406 öğrenci ile sınırlıdır.

b. Araştırmada ele alınan yargısal değişkenler, görüşme sorularının güvenilirlik ve geçerlik boyutlarıyla sınırlıdır.

c. Sosyal bilimler alanında yapılan çalışmaların tamamen deneyselliğe bağlı olmasından kaynaklanan sınırlılık, bu çalışma için de geçerlidir.

2.3. Evren ve Örneklem

İstanbul ili Bahçelievler ilçesinde bulunan resmi ilköğretim okullarında okuyan 5. sınıf öğrencileri araştırmamızın evrenini oluşturmaktadır. Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre İstanbul ili Bahçelievler ilçesinde resmi ilköğretim okullarında öğrenim gören 5. sınıf öğrencilerinin sayısı 4065'dir.

Bununla birlikte araştırmadan elde edilen sonuçların güvenilirliği arttırmak amacıyla anket 10 farklı ilköğretim okulundan tesadüfi olarak belirlenen 406 tane 5. sınıf öğrencisini kapsamaktadır.

2.4. Veriler ve Toplanması

Araştırma verileri araştırmacı tarafından hazırlanan anket formu kullanılarak, yine araştırmacı tarafından oluşturulan uygulama planı çerçevesinde soru formlarının öğrencilerin sınıf öğretmenleri tarafından doldurulması şeklinde toplanmıştır.

Ankette; öğrencilerin başarı davranışı, başarı özellikleri, yılsonu başarı puanları (AOP) ile ailelerin gelir ve eğitim düzeylerine ilişkin bilgiler toplanmıştır.

2.5. Verilerin Çözümü ve Yorumlanması

Araştırmada öğretmenler tarafından doldurulan anket verileri, derecelendirme ölçeğinde katılımcı sayısı, katılımcı yüzdesi ve katılma derecesinin ortalaması bulunarak hesaplanmıştır. Buna göre birinci bölüm derecelendirme ölçeğinde;

- Her zaman (5 puan)
- Genellikle (4 puan)
- Bazen (3 puan)
- Nadiren (2 puan)
- Hiçbir zaman (1 puan)

şeklinde puan verilmiştir. Gelir ve eğitim seviyesi yüksek olan ailelerin öğrencilerinin başarı davranışları ortalaması 3 ile 5 arasında, gelir ve eğitim seviyesi düşük olan ailelerin öğrencilerinin başarı davranışları 3'ten 1'e doğru azalma gösterirse hipotezimizi sayısal verilerle ispatlamış oluruz. İkinci bölüm derecelendirme ölçeğinde;

Tümüyle doğru (5 puan)

Büyük ölçüde doğru (4 puan)

Ne doğru ne yanlış (3 puan)

Büyük ölçüde yanlış (2 puan)

Tümüyle yanlış (1 puan)

şeklinde puanlama yapılmıştır. Gelir düzeyi ve eğitim seviyesi yüksek olan ailelerin öğrencilerinin başarı özelliklerinin 3 ile 5 arasında, gelir ve eğitim seviyesi düşük olan ailelerin öğrencilerinin başarı özellikleri ortalamasının 3'ten 1'e doğru azalma göstermesi hipotezimizin doğruluğunu destekler.

Tablo 1. Araştırma Alanının Cinsiyet Dağılımı

ÖĞRENCİNİN CİNSİYETİ	KIZ ÖĞRENCİ SAYISI	190	%46,79
	ERKEK ÖĞRENCİ SAYISI	216	%53,21
	TOPLAM ÖĞRENCİ SAYISI	406	

Araştırma alanımızda % 46,79 oranında kız ve % 53,21 oranında da erkek öğrenci olduğu görülmektedir. Araştırma alanımızda kız ve erkek öğrenci sayılarını birbirine yakın olduğunu söyleyebiliriz.

3. BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın bu bölümünde ailelerinin gelir ve eğitim düzeylerinin öğrencilerin başarı davranışları, başarı özellikleri ve yılsonu başarı notlarına etkilerine ilişkin bulgular verilmiştir.

3.1. Ailelerin Gelir Düzeyinin Öğrencilerin Derse Olan Tutumuna ve Başarılarına Etkileri Arasındaki İlişki

Ailelerin gelir düzeylerinin öğrencilerin başarılarına etkilerinin belirlenmesinde; ailenin aylık toplam geliri ile öğrencinin başarı davranışları, başarı özellikleri ve yıl sonu başarı notu arasındaki ilişki sorgulanmıştır.

3.1.1. Ailenin Gelir Düzeyinin Öğrenci Başarı Davranışlarına Etkisi

Ailenin gelir düzeyinin öğrencilerin başarı davranışlarına etkilerinin belirlenmesinde aşağıdaki hipotezler araştırma hipotezi olarak oluşturulmuştur.

$H_1 =$ Ailenin gelir düzeyi arttıkça öğrencinin gösterdiği başarı davranışları da artar.

$H_0 =$ Öğrencinin gösterdiği başarı davranışları ailesinin gelir düzeyine bağlı olarak farklılık göstermez.

Tablo 2. Ailenin Gelir Düzeyinin Öğrenci Başarı Davranışlarına Etkilerine İlişkin Bulgular

ÖĞRENCİNİN BAŞARI DAVRANIŞLARI	AİLENİN GELİR DÜZEYİ	KATILIM SAYISI	HER ZAMAN(5)		GENELLİKLE(4)		BAZEN(3)		NADİREN(2)		HİÇBİR ZAMAN(1)		KATILIMA DERECESİ
			N	K. S	%	K.S	%	K.S	%	K.S	%	K.S	
1.Derslere hazırlıklı gelir.	500 YTL'den az	20	3	15,0	2	10,0	1	5,0	5	25,0	9	45,0	2,3
	501-1000 YTL	155	17	11,0	55	35,5	36	23,2	25	16,1	22	14,2	3,1
	1001-2000 YTL	126	31	24,6	41	32,5	26	20,6	22	17,5	6	4,8	3,5
	2001-3000 YTL	55	12	21,8	16	29,1	16	29,1	6	10,9	5	9,1	3,4
	3000 YTL üzeri	50	4	8,0	23	46,0	11	22,0	8	16,0	4	8,0	3,3
	T o p l a m	406	67	16,5	137	33,7	90	22,2	66	16,3	46	11,3	3,3
2.Ödevlerini zamanında teslim eder.	500 YTL'den az	20	3	15,0	2	10,0	4	20,0	2	10,0	9	45,0	2,4
	501-1000 YTL	155	24	15,5	57	36,8	30	19,4	17	11,0	25	16,1	3,2
	1001-2000 YTL	126	36	28,6	42	33,3	22	17,5	21	16,7	5	4,0	3,7
	2001-3000 YTL	55	12	21,8	21	38,2	12	21,8	8	14,5	2	3,6	3,6
	3000 YTL üzeri	50	4	8,0	29	58,0	11	22,0	6	12,0		0,0	3,6
	T o p l a m	406	79	19,5	151	37,2	79	19,5	54	13,3	41	10,1	3,4
3.Ödevlerini eksiksiz teslim eder.	500 YTL'den az	20	3	15,0	2	10,0	2	10,0	3	15,0	10	50,0	2,3
	501-1000 YTL	155	22	14,2	54	34,8	34	21,9	20	12,9	25	16,1	3,2
	1001-2000 YTL	126	34	27,0	42	33,3	21	16,7	18	14,3	11	8,7	3,6
	2001-3000 YTL	55	12	21,8	20	36,4	16	29,1	3	5,5	4	7,3	3,6
	3000 YTL üzeri	50	5	10,0	25	50,0	15	30,0	4	8,0		0,0	3,6
	T o p l a m	406	76	18,7	143	35,2	88	21,7	48	11,8	50	12,3	3,4
4.Derslere aktif olarak katılır.	500 YTL'den az	20	3	15,0	1	5,0	2	10,0	4	20,0	10	50,0	2,2
	501-1000 YTL	155	18	11,6	49	31,6	40	25,8	25	16,1	23	14,8	3,1
	1001-2000 YTL	126	31	24,6	29	23,0	39	31,0	19	15,1	8	6,3	3,4
	2001-3000 YTL	55	16	29,1	13	23,6	15	27,3	8	14,5	3	5,5	3,6
	3000 YTL üzeri	50	4	8,0	13	26,0	17	34,0	9	18,0	2	4,0	2,9
	T o p l a m	406	72	17,7	105	25,9	113	27,8	65	16,0	46	11,3	3,2
5.Sorulara mantıklı cevaplar verir.	500 YTL'den az	20	2	10,0	2	10,0	2	10,0	5	25,0	9	45,0	2,2
	501-1000 YTL	155	16	10,3	49	31,6	43	27,7	26	16,8	21	13,5	3,1
	1001-2000 YTL	126	28	22,2	40	31,7	34	27,0	18	14,3	6	4,8	3,5
	2001-3000 YTL	55	12	21,8	21	38,2	9	16,4	10	18,2	3	5,5	3,5
	3000 YTL üzeri	50	4	8,0	16	32,0	19	38,0	8	16,0	2	4,0	3,2
	T o p l a m	406	62	15,3	128	31,5	107	26,4	67	16,5	41	10,1	3,2
6.Olaylara farklı bakış açıları getirir.	500 YTL'den az	20		0,0	3	15,0	3	15,0	4	20,0	10	50,0	2
	501-1000 YTL	155	13	8,4	30	19,4	49	31,6	28	18,1	35	22,6	2,7
	1001-2000 YTL	126	22	17,5	30	23,8	37	29,4	26	20,6	11	8,7	3,2
	2001-3000 YTL	55	11	20,0	13	23,6	14	25,5	13	23,6	2	3,6	3,2
	3000 YTL üzeri	50	4	8,0	10	20,0	22	44,0	6	12,0	8	16,0	2,9
	T o p l a m	406	50	12,3	86	21,2	125	30,8	77	19,0	66	16,3	2,9
7.Farklı konular arasında ilişki kurar.	500 YTL'den az	20		0,0	3	15,0	3	15,0	5	25,0	9	45,0	2
	501-1000 YTL	155	11	7,1	34	21,9	47	30,3	27	17,4	36	23,2	2,7
	1001-2000 YTL	126	20	15,9	29	23,0	35	27,8	29	23,0	13	10,3	3,1
	2001-3000 YTL	55	9	16,4	15	27,3	15	27,3	12	21,8	3	5,5	3,2
	3000 YTL üzeri	50	4	8,0	9	18,0	20	40,0	12	24,0	5	10,0	2,9
	T o p l a m	406	44	10,8	90	22,2	120	29,6	85	20,9	66	16,3	2,9
8.Grup	500 YTL'den az	20	2	10,0	4	20,0	2	10,0	3	15,0	9	45,0	2,4

çalışmalarına katılır.	501-1000 YTL	155	30	19,4	55	35,5	33	21,3	18	11,6	19	12,3	3,4
	1001-2000 YTL	126	36	28,6	39	31,0	28	22,2	21	16,7	2	1,6	3,7
	2001-3000 YTL	55	14	25,5	25	45,5	9	16,4	7	12,7		0,0	3,8
	3000 YTL üzeri	50	3	6,0	34	68,0	10	20,0	3	6,0		0,0	3,7
	T o p l a m	406	85	20,9	157	38,7	82	20,2	52	12,8	30	7,4	3,5
9.Planlı ve sistemli çalışır.	500 YTL'den az	20	2	10,0	3	15,0	2	10,0	3	15,0	10	50,0	2,2
	501-1000 YTL	155	19	12,3	40	25,8	47	30,3	21	13,5	28	18,1	3
	1001-2000 YTL	126	30	23,8	34	27,0	35	27,8	14	11,1	13	10,3	3,4
	2001-3000 YTL	55	12	21,8	16	29,1	16	29,1	7	12,7	3	5,5	3,4
	3000 YTL üzeri	50	7	14,0	16	32,0	14	28,0	11	22,0	2	4,0	3,3
	T o p l a m	406	70	17,2	109	26,8	114	28,1	56	13,8	56	13,8	3,2
10.Kurallara uyar.	500 YTL'den az	20	2	10,0	8	40,0	3	15,0	2	10,0	5	25,0	3
	501-1000 YTL	155	44	28,4	51	32,9	27	17,4	18	11,6	15	9,7	3,6
	1001-2000 YTL	126	43	34,1	52	41,3	16	12,7	12	9,5	3	2,4	4
	2001-3000 YTL	55	18	32,7	26	47,3	6	10,9	5	9,1		0,0	4
	3000 YTL üzeri	50	17	34,0	24	48,0	8	16,0	1	2,0		0,0	4,1
	T o p l a m	406	124	30,5	161	39,7	60	14,8	38	9,4	23	5,7	3,8
11.Dersi dikkatle dinler.	500 YTL'den az	20	2	10,0	3	15,0	4	20,0	4	20,0	7	35,0	2,5
	501-1000 YTL	155	30	19,4	54	34,8	40	25,8	15	9,7	16	10,3	3,4
	1001-2000 YTL	126	35	27,8	35	27,8	30	23,8	21	16,7	5	4,0	3,6
	2001-3000 YTL	55	14	25,5	22	40,0	12	21,8	6	10,9	1	1,8	3,8
	3000 YTL üzeri	50	7	14,0	21	42,0	10	20,0	10	20,0	2	4,0	3,4
	T o p l a m	406	88	21,7	135	33,3	96	23,6	56	13,8	31	7,6	3,5
12.Saygılı ve ölçülü davranır.	500 YTL'den az	20	3	15,0	7	35,0	4	20,0	1	5,0	5	25,0	3,1
	501-1000 YTL	155	48	31,0	52	33,5	27	17,4	16	10,3	12	7,7	3,7
	1001-2000 YTL	126	52	41,3	51	40,5	16	12,7	6	4,8	1	0,8	4,2
	2001-3000 YTL	55	24	43,6	21	38,2	5	9,1	4	7,3	1	1,8	4,1
	3000 YTL üzeri	50	17	34,0	25	50,0	8	16,0	1	2,0		0,0	4,2
	T o p l a m	406	144	35,5	156	38,4	60	14,8	28	6,9	19	4,7	3,9
13.Öğrendiğini unutmaz.	500 YTL'den az	20	1	5,0	3	15,0	2	10,0	5	25,0	9	45,0	2,1
	501-1000 YTL	155	20	12,9	45	29,0	41	26,5	28	18,1	21	13,5	3,1
	1001-2000 YTL	126	27	21,4	41	32,5	29	23,0	22	17,5	7	5,6	3,5
	2001-3000 YTL	55	12	21,8	22	40,0	14	25,5	6	10,9	1	1,8	3,7
	3000 YTL üzeri	50	5	10,0	15	30,0	19	38,0	10	20,0	1	2,0	3,3
	T o p l a m	406	65	16,0	126	31,0	105	25,9	71	17,5	39	9,6	3,3
14.Çabuk öğrenir.	500 YTL'den az	20	1	5,0	3	15,0	2	10,0	5	25,0	9	45,0	2,1
	501-1000 YTL	155	19	12,3	44	28,4	38	24,5	32	20,6	22	14,2	3
	1001-2000 YTL	126	26	20,6	47	37,3	27	21,4	20	15,9	6	4,8	3,5
	2001-3000 YTL	55	13	23,6	19	34,5	14	25,5	6	10,9	3	5,5	3,6
	3000 YTL üzeri	50	7	14,0	17	34,0	17	34,0	7	14,0	2	4,0	3,4
	T o p l a m	406	66	16,3	130	32,0	98	24,1	70	17,2	42	10,3	3,3
15.Ezberlemek yerine anlamaya çalışır.	500 YTL'den az	20	2	10,0	2	10,0	3	15,0	4	20,0	9	45,0	2,2
	501-1000 YTL	155	12	7,7	45	29,0	45	29,0	26	16,8	27	17,4	2,9
	1001-2000 YTL	126	26	20,6	31	24,6	35	27,8	30	23,8	4	3,2	3,4
	2001-3000 YTL	55	12	21,8	18	32,7	12	21,8	12	21,8	1	1,8	3,5
	3000 YTL üzeri	50	4	8,0	13	26,0	21	42,0	12	24,0		0,0	3,2
	T o p l a m	406	56	13,8	109	26,8	116	28,6	84	20,7	41	10,1	3,1
16.Sınavlardan tam not alır.	500 YTL'den az	20	1	5,0	3	15,0	2	10,0	5	25,0	9	45,0	2,1
	501-1000 YTL	155	17	11,0	38	24,5	43	27,7	29	18,7	28	18,1	2,9
	1001-2000 YTL	126	25	19,8	36	28,6	29	23,0	15	11,9	21	16,7	3,2
	2001-3000 YTL	55	14	25,5	13	23,6	12	21,8	13	23,6	3	5,5	3,4
	3000 YTL üzeri	50	5	10,0	14	28,0	19	38,0	11	22,0	1	2,0	3,2
	T o p l a m	406	62	15,3	104	25,6	105	25,9	73	18,0	62	15,3	3,1

Bu bulgudan hareketle H_0 hipotezi reddedilmiş ve öğrencilerin gösterdiği başarı davranışlarının ailelerin gelir düzeyi ile birlikte arttığı sonucuna varılmıştır.

Tablo 2'deki verilerden söz konusu artışın eğilimi incelendiğinde ise gelir düzeyi 500 YTL'den az olan ailelerin çocukları ile 501-1000 YTL'lik gelir düzeyine sahip ailelerin çocuklarının öğrenme davranışları arasında büyük bir fark olduğu, müteakiben gelir düzeyi yükseldikçe öğrenme davranışlarının azalan bir oranda artış gösterdiği, hatta 3000 YTL'lik dilime gelindiğinde öğrenme düzeyinde de bir miktar düşüş yaşandığı gözlenmektedir. Bu da gösteriyor ki ailenin ekonomik düzeyinin çok düşük olması kadar çok yüksek olması da öğrencinin başarısını olumsuz yönde etkiliyor.

İsmail AKCAN'ın yapmış olduğu yüksek lisans tezi (Söğütlü örneği) araştırma sonuçlarına göre orta gelirli ailelere ait öğrencilerin daha başarılı oldukları tespit edilmiştir.

Bizim araştırma sonuçlarına bakıldığında ise tüm maddelerde ağırlıklı olarak alt gelir düzeyine (500 YTL'den az) sahip olan ailelerin öğrencileri ile üst gelir gurubu olan (3000 YTL üzeri) ailelerin öğrencileri arasında öğrenci başarı davranışlarında belirgin bir fark söz konusudur. Öğrencilerin göstermiş oldukları başarı davranışları ailelerin sahip oldukları gelir düzeyi ile doğru orantılıdır.

3.1.2. Ailenin Gelir Düzeyinin Öğrencinin Başarı Özelliklerine Etkisi

Ailenin gelir düzeyinin öğrencilerin başarı özelliklerine etkilerinin belirlenmesinde aşağıdaki hipotezler araştırma hipotezi olarak oluşturulmuştur.

$H_1 = \text{Ailenin gelir düzeyi arttıkça öğrencinin başarı özellikleri de güçlenir.}$

$H_0 = \text{Öğrencinin başarı özellikleri ailesinin gelir düzeyine bağlı olarak farklılık göstermez.}$

Tablo 3. Ailenin Gelir Düzeyinin Öğrenci Başarısı Özelliklerine Etkilerine İlişkin Bulgular

ÖĞRENCİNİN KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ	AİLENİN GELİR DÜZEYİ	KATILIM SAYISI	TÜMÜYLE DOĞRU(5)		BÜYÜK ÖLÇÜDE DOĞRU(4)		NE DOĞRU NE YANLIŞ(3)		BÜYÜK ÖLÇÜDE YANLIŞ(2)		TÜMÜYLE YANLIŞ(1)		KATILIMA DERECESİ
			N	K.S	%	K.S	%	K.S	%	K.S	%	K.S	
1.DİKKATLİDİR.	500 YTL'den az	20	2	10,0	3	15,0	3	15,0	5	25,0	7	35,0	2,4
	501-1000 YTL	155	22	14,2	56	36,1	44	28,4	24	15,5	9	5,8	3,4
	1001-2000 YTL	126	22	17,5	52	41,3	31	24,6	16	12,7	5	4,0	3,6
	2001-3000 YTL	55	13	23,6	19	34,5	14	25,5	8	14,5	2	3,6	3,7
	3000 YTL üzeri	50	9	18,0	14	28,0	13	26,0	14	28,0		0,0	3,4
	Toplam	406	68	16,7	144	35,5	105	25,9	67	16,5	23	5,7	3,4
2.AZİMLİDİR.	500 YTL'den az	20	2	10,0	2	10,0	4	20,0	5	25,0	7	35,0	2,4
	501-1000 YTL	155	20	12,9	51	32,9	46	29,7	27	17,4	11	7,1	3,3
	1001-2000 YTL	126	23	18,3	46	36,5	33	26,2	18	14,3	6	4,8	3,5
	2001-3000 YTL	55	14	25,5	16	29,1	14	25,5	9	16,4	2	3,6	3,6
	3000 YTL üzeri	50	8	16,0	11	22,0	19	38,0	11	22,0	1	2,0	3,3
	Toplam	406	67	16,5	126	31,0	116	28,6	70	17,2	27	6,7	3,3
3.KARARLIDIR.	500 YTL'den az	20	2	10,0	3	15,0	3	15,0	5	25,0	7	35,0	2,4
	501-1000 YTL	155	19	12,3	50	32,3	51	32,9	24	15,5	11	7,1	3,3
	1001-2000 YTL	126	23	18,3	46	36,5	33	26,2	19	15,1	5	4,0	3,5
	2001-3000 YTL	55	13	23,6	18	32,7	14	25,5	9	16,4	1	1,8	3,6
	3000 YTL üzeri	50	6	12,0	15	30,0	19	38,0	10	20,0		0,0	3,3
	Toplam	406	63	15,5	132	32,5	120	29,6	67	16,5	24	5,9	3,4
4.İDDİALIDIR.	500 YTL'den az	20	1	5,0	3	15,0	5	25,0	4	20,0	7	35,0	2,4
	501-1000 YTL	155	18	11,6	46	29,7	52	33,5	27	17,4	12	7,7	3,2
	1001-2000 YTL	126	22	17,5	36	28,6	41	32,5	16	12,7	11	8,7	3,3
	2001-3000 YTL	55	13	23,6	17	30,9	13	23,6	10	18,2	2	3,6	3,5
	3000 YTL üzeri	50	10	20,0	12	24,0	19	38,0	7	14,0	2	4,0	3,4
	Toplam	406	64	15,8	114	28,1	130	32,0	64	15,8	34	8,4	3,3
5.ÇALIŞKANDIR.	500 YTL'den az	20	1	5,0	4	20,0	3	15,0	5	25,0	7	35,0	2,4
	501-1000 YTL	155	19	12,3	49	31,6	54	34,8	18	11,6	13	8,4	3,2
	1001-2000 YTL	126	28	22,2	44	34,9	32	25,4	15	11,9	7	5,6	3,6
	2001-3000 YTL	55	15	27,3	15	27,3	13	23,6	12	21,8		0,0	3,6

	3000 YTL üzeri	50	8	16,0	16	32,0	13	26,0	12	24,0	1	2,0	3,4
	Toplam	406	71	17,5	128	31,5	115	28,3	62	15,3	28	6,9	3,4
6.ÖZGÜVENİ YÜKSEKTİR.	500 YTL'den az	20	2	10,0	1	5,0	4	20,0	6	30,0	7	35,0	2,3
	501-1000 YTL	155	16	10,3	47	30,3	50	32,3	31	20,0	11	7,1	3,2
	1001-2000 YTL	126	22	17,5	42	33,3	33	26,2	24	19,0	5	4,0	3,4
	2001-3000 YTL	55	15	27,3	16	29,1	13	23,6	10	18,2	1	1,8	3,6
	3000 YTL üzeri	50	9	18,0	11	22,0	15	30,0	14	28,0	2	4,0	3,3
	Toplam	406	64	15,8	117	28,8	115	28,3	85	20,9	26	6,4	3,3
7.SORUMLULUK SAHİBİDİR.	500 YTL'den az	20	2	10,0	3	15,0	3	15,0	5	25,0	7	35,0	2,4
	501-1000 YTL	155	20	12,9	53	34,2	48	31,0	23	14,8	11	7,1	3,3
	1001-2000 YTL	126	29	23,0	47	37,3	27	21,4	20	15,9	3	2,4	3,6
	2001-3000 YTL	55	14	25,5	15	27,3	16	29,1	10	18,2		0,0	3,6
	3000 YTL üzeri	50	6	12,0	23	46,0	16	32,0	7	14,0		0,0	3,7
	Toplam	406	71	17,5	141	34,7	110	27,1	65	16,0	21	5,2	3,4
8.DİSİPLİNLİDİR.	500 YTL'den az	20	2	10,0	3	15,0	3	15,0	5	25,0	7	35,0	2,4
	501-1000 YTL	155	17	11,0	53	34,2	51	32,9	22	14,2	12	7,7	3,3
	1001-2000 YTL	126	26	20,6	46	36,5	28	22,2	16	12,7	10	7,9	3,5
	2001-3000 YTL	55	13	23,6	16	29,1	15	27,3	11	20,0		0,0	3,6
	3000 YTL üzeri	50	9	18,0	19	38,0	15	30,0	7	14,0		0,0	3,6
	Toplam	406	67	16,5	137	33,7	112	27,6	61	15,0	29	7,1	3,4

Bu bulgudan hareketle H_0 hipotezi reddedilmiş ve öğrencilerin gösterdiği başarı özelliklerinin ailelerin gelir düzeyi ile birlikte güçlendiği sonucuna varılmıştır.

Tablo 3'teki verilerden söz konusu artışın eğilimi incelendiğinde ise gelir düzeyi 500 YTL'den az olan ailelerin çocukları ile 501-1000 YTL'lik gelir düzeyine sahip ailelerin çocuklarının öğrenme özellikleri arasında büyük bir fark olduğu, müteakiben gelir düzeyi yükseldikçe öğrenme özelliklerinin azalan bir oranda güçlendiği, hatta 3000 YTL'lik dilime gelindiğinde öğrenme düzeyinde de bir miktar zayıflama yaşandığı gözlenmektedir. Genel olarak alt gelir düzeyine sahip ailelerin, üst gelir düzeyine sahip ailelerin öğrencilerinin sahip olduğu başarı özellikleri arasında gelirleriyle orantılı olarak farklılık göstermektedir. Çalışmada ortaya çıkan bu sonuçlar, teorik kısımda ailenin gelir düzeyinin öğrencinin derse olan tutumuna ve başarısına etkisi konusunda incelendiği gibi gelir ile öğrencinin göstermiş olduğu başarı özellikleri arasındaki ilişkiler konusunda ileri sürülen görüşlerle paralellik göstermektedir.

3.1.3. Ailenin Gelir Düzeyinin Öğrencinin Yılsonu Başarı Notuna Etkisi

Ailenin gelir düzeyinin öğrencilerin başarı notuna etkilerinin belirlenmesinde aşağıdaki hipotezler araştırma hipotezi olarak oluşturulmuştur.

$H_1 =$ Ailenin gelir düzeyi arttıkça öğrencinin başarı notu da artar.

$H_0 =$ Öğrencinin başarı notu ailesinin gelir düzeyine bağlı olarak farklılık göstermez.

Tablo 4. Ailenin Gelir Düzeyinin Öğrencinin Yılsonu Başarı Notuna Etkilerine İlişkin Bulgular

AİLENİN GELİR DÜZEYİ	N	ÖĞRENCİNİN YIL SONU BAŞARI NOTU ORTALAMASI					GENEL ORTALAMA
	KATILIM SAYISI (N)	0-44 PUAN (1) BAŞARISIZ	45-54 PUAN (2) GEÇER	55-69 PUAN (3) ORTA	70-84 PUAN (4) İYİ	85-100 PUAN (5) PEKİYİ	
500 YTL'den az	20		6	8	3	3	3,2
501-1000 YTL	155		15	37	52	51	3,9
1001-2000 YTL	126		2	15	38	71	4,4
2001-3000 YTL	55			2	18	35	4,6
3000 YTL üzeri	50				16	34	4,7
Toplam	406		23	62	127	194	4,2

Bu bulgudan hareketle H_0 hipotezi reddedilmiş ve öğrencilerin başarı notlarının ailelerin gelir düzeyi ile birlikte arttığı sonucuna varılmıştır.

Tablo 4’deki verilerden söz konusu artışın eğilimi incelendiğinde ise gelir düzeyi 500 YTL’den az olan ailelerin çocuklarının yıl sonu başarı not ortalamalarının diğer gelir düzeylerine göre başarı notlarının düşük olduğu tespit edilmiştir. Ailelerin gelir düzeylerinin artmasıyla doğru orantılı şekilde öğrencilerinde yıl sonu başarı notu ortalamaları da artış göstermektedir. 3000 YTL gelir düzeyinde ise, başarı notunun azalan bir oranda artış gösterdiği anlaşılmaktadır.

Tablo 4 daha kapsamlı olarak incelendiğinde; 500 YTL’den az geliri olan yirmi ailenin öğrencilerinin yılsonu başarı notlarının ortalamasının AOP 3,2 (orta), 501-1000 YTL gelir gurubuna dahil yüz elli beş ailenin öğrencilerinin AOP 3,9 (iyi), 1001-2000 YTL gelir gurubuna dahil yüz yirmi altı ailenin öğrencilerinin AOP 4,4 (iyi), 2001-3000 YTL gelir gurubuna dahil elli beş ailenin öğrencilerinin AOP 4,6 (pekiyi) ve 3000 YTL üzeri gelir gurubuna dahil olan elli ailenin öğrencilerinin AOP 4,7 (pekiyi) olduğu görülmektedir. Araştırmamız sayısal verileri de gösteriyor ki ailelerin gelir düzeyleri yükseldikçe öğrencilerinin de yılsonu başarı notları da aynı orantı da artış gösteriyor.

Çalışmada ortaya çıkan bu sonuçlar, teorik kısımda ailenin gelir düzeyinin öğrencinin derse olan tutumuna ve başarısına etkisi konusunda incelendiği gibi gelir seviyesi ile yılsonu başarı puanları (AOP) arasındaki ilişkiler konusunda ileri sürülen görüşlerle paralellik göstermektedir.

3.2. Ailelerin Eğitim Düzeyinin Öğrencilerin Derse Olan Tutumlarına ve Başarılarına Etkileri

Ailelerin eğitim düzeylerinin öğrencilerin başarısına etkilerinin belirlenmesinde; anne ve babanın eğitim düzeyi ile öğrencinin başarı davranışları, başarı özellikleri ve yıl sonu başarı notu arasındaki ilişki sorgulanmıştır.

3.2.1. Annenin Eğitim Düzeyinin Öğrenci Başarı Davranışlarına Etkisi

Annenin eğitim düzeyinin öğrencilerin başarı davranışlarına etkilerinin belirlenmesinde aşağıdaki hipotezler araştırma hipotezi olarak oluşturulmuştur.

$H_1 =$ Annenin eğitim düzeyi arttıkça öğrencinin gösterdiği başarı davranışları da artar.

$H_0 =$ Öğrencinin başarı davranışları annenin eğitim düzeyine bağlı olarak farklılık göstermez.

Tablo 5. Annenin Eğitim Düzeyinin Öğrencilerin Başarı Davranışlarına Etkilerine İlişkin Bulgular

ÖĞRENCİNİN BAŞARI DAVRANIŞLARI	ANNENİN EĞİTİM DÜZEYİ	KATILIM SAYISI	HER ZAMAN(S)		GENELLİKLE(4)		BAZEN(3)		NADİREN(2)		HİÇBİR ZAMAN(1)		KATILMA DERECE(Sİ)	
			N	K.S	%	K.S	%	K.S	%	K.S	%	K.S		%
1.Derslere hazırlıklı gelir.	OKUR/YAZAR DEĞİL	45	3	6,7	6	13,3	5	11,1	12	26,7	19	42,2	2,2	
	İLKOKUL	178	28	15,7	52	29,2	45	25,3	32	18,0	21	11,8	3,2	
	ORTAOKUL	61	5	8,2	22	36,1	19	31,1	10	16,4	5	8,2	3,2	
	LİSE	91	20	22,0	40	44,0	17	18,7	9	9,9	5	5,5	3,7	
	LİSANS	31	10	32,3	15	48,4	4	12,9	2	6,5		0,0	4,1	
	LİSANSÜSTÜ													
	TOPLAM	406	66	16,3	135	33	90	22,2	65	16	50	12	3,3	
2.Ödevlerini zamanında teslim eder.	OKUR/YAZAR DEĞİL	45	3	6,7	8	17,8	7	15,6	7	15,6	20	44,4	2,3	
	İLKOKUL	178	31	17,4	64	36,0	33	18,5	29	16,3	21	11,8	3,3	

	ORTAOKUL	61	8	13,1	22	36,1	14	23,0	14	23,0	3	4,9	3,3
	LİSE	91	22	24,2	40	44,0	20	22,0	9	9,9		0,0	3,8
	LİSANS	31	10	32,3	16	51,6	4	12,9	1	3,2		0,0	4,1
	LİSANSÜSTÜ												
	TOPLAM	406	74	18,2	150	37	78	19,2	60	15	44	11	3,4
3.Ödevlerini eksiksiz teslim eder.	OKUR/YAZAR DEĞİL	45	2	4,4	9	20,0	4	8,9	8	17,8	21	46,7	2,1
	İLKOKUL	178	32	18,0	61	34,3	38	21,3	21	11,8	26	14,6	3,3
	ORTAOKUL	61	6	9,8	20	32,8	17	27,9	14	23,0	4	6,6	3,2
	LİSE	91	23	25,3	37	40,7	20	22,0	11	12,1		0,0	3,8
	LİSANS	31	10	32,3	15	48,4	4	12,9	1	3,2	1	3,2	4
	LİSANSÜSTÜ												
	TOPLAM	406	73	18	142	35	83	20,4	55	14	52	13	3,3
4.Derslere aktif olarak katılır.	OKUR/YAZAR DEĞİL	45	3	6,7	6	13,3	5	11,1	12	26,7	19	42,2	2,2
	İLKOKUL	178	29	16,3	44	24,7	48	27,0	35	19,7	22	12,4	3,1
	ORTAOKUL	61	5	8,2	20	32,8	20	32,8	11	18,0	5	8,2	3,1
	LİSE	91	19	20,9	39	42,9	23	25,3	9	9,9	1	1,1	3,7
	LİSANS	31	15	48,4	7	22,6	5	16,1	4	12,9		0,0	4,1
	LİSANSÜSTÜ												
	TOPLAM	406	71	17,5	116	29	101	24,9	71	17	47	12	3,2
5.Sorulara mantıklı cevaplar verir.	OKUR/YAZAR DEĞİL	45	2	4,4	6	13,3	7	15,6	12	26,7	18	40,0	2,2
	İLKOKUL	178	26	14,6	41	23,0	50	28,1	37	20,8	24	13,5	3
	ORTAOKUL	61	7	11,5	17	27,9	20	32,8	13	21,3	4	6,6	3,2
	LİSE	91	17	18,7	47	51,6	19	20,9	6	6,6	2	2,2	3,8
	LİSANS	31	12	38,7	14	45,2	4	12,9	1	3,2		0,0	4,2
	LİSANSÜSTÜ												
	TOPLAM	406	64	15,8	125	31	100	24,6	69	17	48	12	3,2
6.Olaylara farklı bakış açıları getirir.	OKUR/YAZAR DEĞİL	45		0,0	9	20,0	8	17,8	13	28,9	15	33,3	2,2
	İLKOKUL	178	20	11,2	31	17,4	57	32,0	40	22,5	30	16,9	2,8
	ORTAOKUL	61	6	9,8	12	19,7	22	36,1	14	23,0	7	11,5	2,9
	LİSE	91	14	15,4	30	33,0	33	36,3	13	14,3	1	1,1	3,5
	LİSANS	31	11	35,5	9	29,0	8	25,8	3	9,7		0,0	3,9
	LİSANSÜSTÜ												
	TOPLAM	406	51	12,6	91	22	128	31,5	83	20	53	13	3
7.Farklı konular arasında ilişki kurar.	OKUR/YAZAR DEĞİL	45		0,0	5	11,1	7	15,6	11	24,4	22	48,9	1,9
	İLKOKUL	178	18	10,1	36	20,2	50	28,1	42	23,6	32	18,0	2,8
	ORTAOKUL	61	6	9,8	12	19,7	22	36,1	12	19,7	9	14,8	2,9
	LİSE	91	13	14,3	28	30,8	32	35,2	16	17,6	2	2,2	3,4
	LİSANS	31	12	38,7	6	19,4	11	35,5	1	3,2	1	3,2	3,9
	LİSANSÜSTÜ												
	TOPLAM	406	49	12,1	87	21	122	30	82	20	66	16	2,9
8.Grup	OKUR/YAZAR DEĞİL	45	5	11,1	7	15,6	4	8,9	12	26,7	17	37,8	2,4

çalışmalarına katılır.	İLKOKUL	178	28	15,7	59	33,1	39	21,9	31	17,4	21	11,8	3,2
	ORTAOKUL	61	7	11,5	27	44,3	13	21,3	11	18,0	3	4,9	3,4
	LİSE	91	26	28,6	40	44,0	20	22,0	4	4,4	1	1,1	3,9
	LİSANS	31	12	38,7	15	48,4	4	12,9		0,0		0,0	4,3
	LİSANSÜSTÜ												
	TOPLAM	406	78	19,2	148	36	80	19,7	58	14	42	10	3,4
9.Planlı ve sistemli çalışır.	OKUR/YAZAR DEĞİL	45	2	4,4	4	8,9	10	22,2	8	17,8	21	46,7	2,1
	İLKOKUL	178	31	17,4	40	22,5	49	27,5	32	18,0	26	14,6	3,1
	ORTAOKUL	61	10	16,4	19	31,1	16	26,2	12	19,7	4	6,6	3,3
	LİSE	91	19	20,9	38	41,8	23	25,3	7	7,7	4	4,4	3,7
	LİSANS	31	15	48,4	10	32,3	4	12,9	2	6,5		0,0	4,2
	LİSANSÜSTÜ												
TOPLAM	406	77	19	111	27	102	25,1	61	15	55	14	3,2	
10.Kurallara uyar.	OKUR/YAZAR DEĞİL	45	6	13,3	12	26,7	6	13,3	7	15,6	14	31,1	2,8
	İLKOKUL	178	54	30,3	54	30,3	29	16,3	26	14,6	15	8,4	3,6
	ORTAOKUL	61	15	24,6	25	41,0	17	27,9	4	6,6		0,0	3,8
	LİSE	91	33	36,3	45	49,5	9	9,9	2	2,2	2	2,2	4,2
	LİSANS	31	16	51,6	13	41,9	1	3,2	1	3,2		0,0	4,4
	LİSANSÜSTÜ												
TOPLAM	406	124	30,5	149	37	62	15,3	40	9,9	31	7,6	3,7	
11.Dersi dikkatle dinler.	OKUR/YAZAR DEĞİL	45	2	4,4	9	20,0	8	17,8	9	20,0	17	37,8	2,3
	İLKOKUL	178	40	22,5	55	30,9	43	24,2	31	17,4	9	5,1	3,5
	ORTAOKUL	61	12	19,7	20	32,8	19	31,1	7	11,5	3	4,9	3,5
	LİSE	91	29	31,9	36	39,6	16	17,6	10	11,0		0,0	3,9
	LİSANS	31	11	35,5	15	48,4	4	12,9	1	3,2		0,0	4,2
	LİSANSÜSTÜ												
TOPLAM	406	94	23,2	135	33	90	22,2	58	14	29	7,1	3,5	
12.Saygılı ve ölçülü davranır.	OKUR/YAZAR DEĞİL	45	4	8,9	12	26,7	7	15,6	8	17,8	14	31,1	2,6
	İLKOKUL	178	57	32,0	56	31,5	35	19,7	22	12,4	8	4,5	3,7
	ORTAOKUL	61	13	21,3	28	45,9	16	26,2	4	6,6		0,0	3,8
	LİSE	91	43	47,3	33	36,3	12	13,2	3	3,3		0,0	4,3
	LİSANS	31	18	58,1	12	38,7	1	3,2		0,0		0,0	4,5
	LİSANSÜSTÜ												
TOPLAM	406	135	33,3	141	35	71	17,5	37	9,1	22	5,4	3,8	
13.Öğrendiğini unutmaz.	OKUR/YAZAR DEĞİL	45	2	4,4	8	17,8	4	8,9	12	26,7	19	42,2	2,2
	İLKOKUL	178	29	16,3	48	27,0	47	26,4	36	20,2	18	10,1	3,2
	ORTAOKUL	61	9	14,8	20	32,8	15	24,6	14	23,0	3	4,9	3,3
	LİSE	91	22	24,2	41	45,1	21	23,1	6	6,6	1	1,1	3,8
	LİSANS	31	13	41,9	13	41,9	5	16,1		0,0		0,0	4,3
	LİSANSÜSTÜ												
TOPLAM	406	75	18,5	130	32	92	22,7	68	17	41	10	3,3	
14.Çabuk öğrenir.	OKUR/YAZAR DEĞİL	45		0,0	9	20,0	4	8,9	12	26,7	20	44,4	2
	İLKOKUL	178	27	15,2	39	21,9	46	25,8	43	24,2	23	12,9	3
	ORTAOKUL	61	7	11,5	23	37,7	15	24,6	12	19,7	4	6,6	3,3
	LİSE	91	20	22,0	42	46,2	23	25,3	5	5,5	1	1,1	3,8
	LİSANS	31	12	38,7	15	48,4	4	12,9		0,0		0,0	4,3
	LİSANSÜSTÜ												

	TOPLAM	406	66	16,3	128	32	92	22,7	72	18	48	12	3,2	
15.Ezberlemek yerine anlamaya çalışır.	OKUR/YAZAR DEĞİL	45		0,0	8	17,8	6	13,3	11	24,4	20	44,4	2	
	İLKOKUL	178	21	11,8	37	20,8	55	30,9	46	25,8	19	10,7	3	
	ORTAOKUL	61	4	6,6	17	27,9	25	41,0	10	16,4	5	8,2	3,1	
	LİSE	91	20	22,0	38	41,8	19	20,9	13	14,3	1	1,1	3,7	
	LİSANS	31	9	29,0	12	38,7	9	29,0	1	3,2		0,0	3,9	
	LİSANSÜSTÜ													
	TOPLAM	406	54	13,3	112	28	114	28,1	81	20	45	11	3,1	
16.Sınavlardan tam not alır.	OKUR/YAZAR DEĞİL	45	2	4,4	8	17,8	4	8,9	11	24,4	20	44,4	2,1	
	İLKOKUL	178	25	14,0	38	21,3	50	28,1	35	19,7	30	16,9	3	
	ORTAOKUL	61	7	11,5	13	21,3	23	37,7	11	18,0	7	11,5	3	
	LİSE	91	16	17,6	34	37,4	23	25,3	13	14,3	5	5,5	3,5	
	LİSANS	31	11	35,5	14	45,2	4	12,9	1	3,2	1	3,2	4,1	
	LİSANSÜSTÜ													
	TOPLAM	406	61	15	107	26	104	25,6	71	17	63	16	3,1	

Bu bulgudan hareketle H_0 hipotezi reddedilmiş ve öğrencilerin gösterdiği başarı davranışlarının annenin eğitim düzeyi ile birlikte arttığı sonucuna varılmıştır.

Tablo 5'deki verilerden söz konusu artışın eğilimi incelendiğinde de annenin eğitim düzeyi ile öğrencilerin başarı davranışları arasında pozitif doğrusal bir ilişki olduğu gözlenmektedir. Öğrencinin başarı davranışları göstermesinde annenin eğitim seviyesinin ne kadar etkili olduğu yapılan bu analizlerden de anlaşılmaktadır. Annenin eğitim düzeyinin yüksek olması öğrencinin derslere hazırlıklı gelmesi, verilen ödevleri yapması, planlı çalışması ve sınavlardan yüksek puan almasını kolaylaştırdığı anlaşılmaktadır.

Araştırmamızın birinci bölümünde bakınız konu 2.2. sayfa 41'deki verileri desteklemektedir. Annenin sahip olduğu eğitim seviyesine bağlı olarak öğrencilerinin de göstermiş olduğu başarı davranışları da farklılık göstermektedir. Eğitim seviyesi yüksek anneler öğrencilerini başarılı olmaları konusunda daha iyi motive etmektedirler. Araştırmamız verileri de gösteriyor ki annenin eğitim seviyesi yükseldikçe öğrencilerinin göstermiş olduğu başarı davranışları da yükselmiştir.

Çalışmada ortaya çıkan bu sonuçlar, teorik kısımda ailenin eğitim düzeyinin öğrencinin derse olan tutumu ve başarısına etkisi konusunda incelendiği gibi eğitim

seviyesi ile öğrencinin göstermiş olduğu başarı davranışları arasındaki ilişkiler konusunda ileri sürülen görüşlerle paralellik göstermektedir.

3.2.2. Annenin Eğitim Düzeyinin Öğrencinin Başarı Özelliklerine Etkisi

Annenin eğitim düzeyinin öğrencilerin başarı özelliklerine etkilerinin belirlenmesinde aşağıdaki hipotezler araştırma hipotezi olarak oluşturulmuştur.

$H_1 =$ Annenin eğitim düzeyi arttıkça öğrencinin başarı özellikleri güçlenir.

$H_0 =$ Öğrencinin başarı özellikleri annenin eğitim düzeyine bağlı olarak farklılık göstermez.

Tablo 6. Annenin Eğitim Düzeyinin Öğrencilerin Başarı Özelliklerine Etkilerine İlişkin Bulgular

ÖĞRENCİNİN KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ	ANNENİN EĞİTİM DÜZEYİ	KATILIM SAYISI	TÜMÜYLE DOĞRU(5)		BÜYÜK ÖLÇÜDE DOĞRU(4)		NE DOĞRU NE YANLIŞ(3)		BÜYÜK ÖLÇÜDE YANLIŞ(2)		TÜMÜYLE YANLIŞ(1)		KATILIMA DERECESESİ
			N	K.S	%	K.S	%	K.S	%	K.S	%	K.S	
1.DİKKATLİDİR.	OKUR/YAZAR DEĞİL	45	1	2,2	10	22,2	6	13,3	13	28,9	15	33,3	2,3
	İLKOKUL	178	29	16,3	51	28,7	47	26,4	39	21,9	12	6,7	3,3
	ORTAOKUL	61	6	9,8	23	37,7	20	32,8	10	16,4	1	1,6	3,3
	LİSE	91	19	20,9	40	44,0	20	22,0	11	12,1	1	1,1	3,7
	LİSANS	31	14	45,2	10	32,3	5	16,1	2	6,5		0,0	4,2
	YÜKSEK LİSANS												
	TOPLAM	406	69	17,0	134	33,0	98	24,1	75	18,5	29	7,1	3,3
2.AZİMLİDİR.	OKUR/YAZAR DEĞİL	45	1	2,2	9	20,0	12	26,7	11	24,4	12	26,7	2,5

	İLKOKUL	178	26	14,6	47	26,4	53	29,8	39	21,9	13	7,3	3,2
	ORTAOKUL	61	6	9,8	23	37,7	22	36,1	8	13,1	2	3,3	3,4
	LİSE	91	21	23,1	34	37,4	25	27,5	10	11,0	1	1,1	3,7
	LİSANS	31	12	38,7	11	35,5	6	19,4	2	6,5		0,0	4,1
	YÜKSEK LİSANS												
	TOPLAM	406	66	16,3	124	30,5	118	29,1	70	17,2	28	6,9	3,3
3.KARARLIDIR.	OKUR/YAZAR DEĞİL	45		0,0	9	20,0	13	28,9	11	24,4	12	26,7	2,4
	İLKOKUL	178	25	14,0	50	28,1	51	28,7	40	22,5	12	6,7	3,2
	ORTAOKUL	61	6	9,8	21	34,4	23	37,7	9	14,8	2	3,3	3,3
	LİSE	91	24	26,4	33	36,3	25	27,5	8	8,8	1	1,1	3,8
	LİSANS	31	11	35,5	12	38,7	7	22,6	1	3,2		0,0	4,1
	YÜKSEK LİSANS												
	TOPLAM	406	66	16,3	125	30,8	119	29,3	69	17,0	27	6,7	3,3
4.İDDİALIDIR.	OKUR/YAZAR DEĞİL	45		0,0	8	17,8	15	33,3	10	22,2	12	26,7	2,4
	İLKOKUL	178	23	12,9	37	20,8	64	36,0	37	20,8	17	9,6	3,1
	ORTAOKUL	61	6	9,8	22	36,1	23	37,7	8	13,1	2	3,3	3,4
	LİSE	91	22	24,2	37	40,7	24	26,4	7	7,7	1	1,1	3,8
	LİSANS	31	12	38,7	11	35,5	7	22,6		0,0	1	3,2	4,1
	YÜKSEK LİSANS												
	TOPLAM	406	63	15,5	115	28,3	133	32,8	62	15,3	33	8,1	3,3
5.ÇALIŞKANDIR.	OKUR/YAZAR DEĞİL	45	1	2,2	10	22,2	12	26,7	10	22,2	12	26,7	2,5
	İLKOKUL	178	27	15,2	42	23,6	56	31,5	37	20,8	16	9,0	3,2
	ORTAOKUL	61	7	11,5	21	34,4	22	36,1	9	14,8	2	3,3	3,4
	LİSE	91	22	24,2	35	38,5	25	27,5	6	6,6	3	3,3	3,7
	LİSANS	31	13	41,9	10	32,3	6	19,4	2	6,5		0,0	4,1
	YÜKSEK LİSANS												
	TOPLAM	406	70	17,2	118	29,1	121	29,8	64	15,8	33	8,1	3,3
6.ÖZGÜVENİ YÜKSEKTİR.	OKUR/YAZAR DEĞİL	45		0,0	9	20,0	13	28,9	12	26,7	11	24,4	2,4
	İLKOKUL	178	22	12,4	50	28,1	48	27,0	45	25,3	13	7,3	3,1
	ORTAOKUL	61	6	9,8	22	36,1	21	34,4	10	16,4	2	3,3	3,3
	LİSE	91	23	25,3	33	36,3	21	23,1	12	13,2	2	2,2	3,7
	LİSANS	31	12	38,7	10	32,3	6	19,4	2	6,5	1	3,2	4,0
	YÜKSEK LİSANS												
	TOPLAM	406	63	15,5	124	30,5	109	26,8	81	20,0	29	7,1	3,3
7.SORUMLULUK SAHİBİDİR.	OKUR/YAZAR DEĞİL	45	1	2,2	10	22,2	11	24,4	11	24,4	12	26,7	2,5
	İLKOKUL	178	29	16,3	48	27,0	54	30,3	33	18,5	14	7,9	3,3
	ORTAOKUL	61	6	9,8	22	36,1	20	32,8	12	19,7	1	1,6	3,3
	LİSE	91	21	23,1	41	45,1	18	19,8	11	12,1		0,0	3,8
	LİSANS	31	14	45,2	11	35,5	5	16,1	1	3,2		0,0	4,2
	YÜKSEK LİSANS												
	TOPLAM	406	71	17,5	132	32,5	108	26,6	68	16,7	27	6,7	3,4

8.DİSİPLİNLİDİR.	OKUR/YAZAR DEĞİL	45	2	4,4	9	20,0	12	26,7	10	22,2	12	26,7	2,5
	İLKOKUL	178	27	15,2	54	30,3	54	30,3	30	16,9	13	7,3	3,3
	ORTAOKUL	61	6	9,8	20	32,8	23	37,7	11	18,0	1	1,6	3,3
	LİSE	91	20	22,0	40	44,0	20	22,0	9	9,9	2	2,2	3,7
	LİSANS	31	13	41,9	10	32,3	6	19,4	2	6,5		0,0	4,1
	YÜKSEK LİSANS												
	TOPLAM	406	68	16,7	133	32,8	115	28,3	62	15,3	28	6,9	3,4

Bu bulgudan hareketle H_0 hipotezi reddedilmiş ve öğrencilerin başarı özelliklerinin annenin eğitim düzeyi ile birlikte güçlendiği sonucuna varılmıştır.

Tablo 6'daki verilerden söz konusu artışın eğilimi incelendiğinde de annenin eğitim düzeyi ile öğrencilerin başarı özellikleri arasında pozitif doğrusal bir ilişki olduğu gözlenmektedir. Eğitim düzeyi yüksek olan annelerin öğrencilerinin; daha çok dikkatli, azimli, kararlı, disiplinli ve çalışkan oldukları anlaşılmaktadır.

Çalışmada ortaya çıkan bu sonuçlar, teorik kısımda ailenin eğitim düzeyinin öğrencinin derse olan tutumu ve başarısına etkisi konusunda incelendiği gibi eğitim seviyesi ile öğrencinin göstermiş olduğu başarı özellikleri arasındaki ilişkiler konusunda ileri sürülen görüşlerle paralellik göstermektedir.

3.2.3. Annenin Eğitim Düzeyinin Öğrencinin Yılsonu Başarı Notuna Etkisi

Annenin eğitim düzeyinin öğrencilerin yılsonu başarı notuna etkilerinin belirlenmesinde aşağıdaki hipotezler araştırma hipotezi olarak oluşturulmuştur.

$H_1 =$ Annenin eğitim düzeyi arttıkça öğrencinin başarı notu yükselir.

$H_0 =$ Öğrencinin başarı notu annenin eğitim düzeyine bağlı olarak farklılık göstermez.

Tablo 7. Annenin Eğitim Düzeyinin Öğrencilerin Yılsonu Başarı Notuna Etkilerine İlişkin Bulgular

ANNENİN EĞİTİM DÜZEYİ	N	ÖĞRENCİNİN YIL SONU BAŞARI NOTU ORTALAMASI					GENEL ORTALAMA
	KATILIM SAYISI (N)	0-44 PUAN (1) BAŞARISIZ	45-54 PUAN (2) GEÇER	55-69 PUAN (3) ORTA	70-84 PUAN (4) İYİ	85-100 PUAN (5) PEKİYİ	
OKUR/YAZAR DEĞİL	45		13	19	7	6	3,1
İLKOKUL	178		8	37	67	66	4,1
ORTAOKUL	61		1	8	27	25	4,2
LİSE	91				20	71	4,8
LİSANS	31				4	27	4,9
LİSANSÜSTÜ							
TOPLAM	406		22	64	125	195	4,2

Bu bulgudan hareketle H_0 hipotezi reddedilmiş ve öğrencilerin başarı notunun annenin eğitim düzeyi ile birlikte arttığı sonucuna varılmıştır.

Tablo 7’deki verilerden söz konusu artışın eğilimi incelendiğinde de annenin eğitim düzeyi ile öğrencilerin yılsonu notları arasında pozitif doğrusal bir ilişki olduğu gözlenmektedir. Eğitim düzeyi yüksek olan annelerin; öğrencilerinin, yıl sonu başarı ortalamalarının da yüksek olduğu görülmektedir. Okur yazar olmayan annelerin öğrencilerinin yılsonu başarı notu ortalaması AOP 3,1 (orta), ilkokul mezunu annelerin öğrencilerinin AOP 4,1 (iyi), ortaokul mezunu annelerin öğrencilerinin AOP 4,2 (iyi), lise mezunu annelerin öğrencilerinin AOP 4,8 (pekiyi), lisans mezunu annelerin öğrencilerinin AOP 4,9 (pekiyi) olduğu görülmektedir. Annelerin eğitim seviyesi yükseldikçe öğrencilerinin de yılsonu başarı ortalamalarının yükseldiği anlaşılmaktadır.

Çalışmada ortaya çıkan bu sonuçlar, teorik kısımda ailenin eğitim düzeyinin öğrencinin derse olan tutumu ve başarısına etkisi konusunda incelendiği gibi eğitim seviyesi ile öğrencinin almış olduğu yılsonu başarı puanı (AOP) arasındaki ilişkiler konusunda ileri sürülen görüşlerle paralellik göstermektedir.

3.2.4. Babanın Eğitim Düzeyinin Öğrencilerin Başarı Davranışlarına Etkisi

Babanın eğitim düzeyinin öğrencilerin başarı davranışlarına etkilerinin belirlenmesinde aşağıdaki hipotezler araştırma hipotezi olarak oluşturulmuştur.

$H_1 =$ Babanın eğitim düzeyi arttıkça öğrencinin gösterdiği başarı davranışları da artar.

$H_0 =$ Öğrencinin başarı davranışları babanın eğitim düzeyine bağlı olarak farklılık göstermez.

Tablo 8. Babanın Eğitim Düzeyinin Öğrencilerin Başarı Davranışlarına Etkilerine İlişkin Bulgular

ÖĞRENCİNİN BAŞARI DAVRANIŞLARI	BABANIN EĞİTİM DÜZEYİ	KATILIM SAYISI			HER ZAMAN(5)		GENELLİKLE(4)		BAZEN(3)		NADİREN(2)		HIÇBİR ZAMAN(1)		KATILMA DERESESİ
		N	K.S	%	K.S	%	K.S	%	K.S	%	K.S	%	K.S	%	
1.Derslere hazırlıklı gelir.	OKUR/YAZAR DEĞİL	17	2	11,8		0,0	5	29,4	3	17,6	7	41,2	2,2		
	İLKOKUL	161	22	13,7	42	26,1	32	19,9	36	22,4	29	18,0	3,0		
	ORTAOKUL	65	13	20,0	10	15,4	25	38,5	10	15,4	7	10,8	3,2		
	LİSE	115	24	20,9	57	49,6	20	17,4	11	9,6	3	2,6	3,8		
	LİSANS	46	6	13,0	25	54,3	11	23,9	3	6,5	1	2,2	3,7		

	LİSANSÜSTÜ	2		0,0	2	100,0		0,0		0,0		0,0	4,0
	TOPLAM	406	67	16,5	136	33,5	93	22,9	63	15,5	47	11,6	3,3
2.Ödevlerini zamanında teslim eder.	OKUR/YAZAR DEĞİL	17	2	11,8	1	5,9	4	23,5	2	11,8	8	47,1	2,2
	İLKOKUL	161	30	18,6	49	30,4	28	17,4	27	16,8	27	16,8	3,2
	ORTAOKUL	65	13	20,0	16	24,6	20	30,8	11	16,9	5	7,7	3,3
	LİSE	115	28	24,3	62	53,9	20	17,4	5	4,3		0,0	4,0
	LİSANS	46	6	13,0	26	56,5	8	17,4	6	13,0		0,0	3,7
	LİSANSÜSTÜ	2		0,0	1	50,0	1	50,0		0,0		0,0	3,5
	TOPLAM	406	79	19,5	155	38,18	81	20	51	12,6	40	9,85	3,4
3.Ödevlerini eksiksiz teslim eder.	OKUR/YAZAR DEĞİL	17	2	11,8	1	5,9	3	17,6	2	11,8	9	52,9	2,1
	İLKOKUL	161	28	17,4	44	27,3	33	20,5	23	14,3	33	20,5	3,1
	ORTAOKUL	65	12	18,5	14	21,5	23	35,4	10	15,4	6	9,2	3,2
	LİSE	115	28	24,3	60	52,2	19	16,5	7	6,1	1	0,9	3,9
	LİSANS	46	7	15,2	23	50,0	11	23,9	4	8,7	1	2,2	3,7
	LİSANSÜSTÜ	2		0,0	1	50,0	1	50,0		0,0		0,0	3,5
	TOPLAM	406	77	19	143	35,22	90	22,2	46	11,3	50	12,3	3,4
4.Derslere aktif olarak katılır.	OKUR/YAZAR DEĞİL	17	2	11,8	1	5,9	3	17,6	4	23,5	7	41,2	2,2
	İLKOKUL	161	26	16,1	34	21,1	43	26,7	31	19,3	27	16,8	3,0
	ORTAOKUL	65	12	18,5	13	20,0	21	32,3	14	21,5	5	7,7	3,2
	LİSE	115	23	20,0	48	41,7	30	26,1	12	10,4	2	1,7	3,7
	LİSANS	46	12	26,1	13	28,3	13	28,3	6	13,0	2	4,3	3,6
	LİSANSÜSTÜ	2		0,0	1	50,0	1	50,0		0,0		0,0	3,5
	TOPLAM	406	75	18,5	110	27,09	111	27,3	67	16,5	43	10,6	3,3
5.Sorulara mantıklı cevaplar verir.	OKUR/YAZAR DEĞİL	17	1	5,9	2	11,8	3	17,6	4	23,5	7	41,2	2,2
	İLKOKUL	161	23	14,3	38	23,6	39	24,2	35	21,7	26	16,1	3,0
	ORTAOKUL	65	12	18,5	14	21,5	25	38,5	10	15,4	4	6,2	3,3
	LİSE	115	21	18,3	46	40,0	34	29,6	11	9,6	3	2,6	3,6
	LİSANS	46	8	17,4	24	52,2	8	17,4	6	13,0		0,0	3,7
	LİSANSÜSTÜ	2		0,0	1	50,0	1	50,0		0,0		0,0	3,5
	TOPLAM	406	65	16	125	30,79	110	27,1	66	16,3	40	9,85	3,3
6.Olaylara farklı bakış açıları getirir.	OKUR/YAZAR DEĞİL	17	1	5,9	1	5,9	3	17,6	3	17,6	9	52,9	1,9
	İLKOKUL	161	18	11,2	33	20,5	35	21,7	38	23,6	37	23,0	2,7
	ORTAOKUL	65	7	10,8	13	20,0	23	35,4	11	16,9	11	16,9	2,9
	LİSE	115	18	15,7	30	26,1	49	42,6	14	12,2	4	3,5	3,4
	LİSANS	46	7	15,2	15	32,6	16	34,8	6	13,0	2	4,3	3,4
	LİSANSÜSTÜ	2		0,0		0,0	1	50,0	1	50,0		0,0	2,5
	TOPLAM	406	51	12,6	92	22,66	127	31,3	73	18	63	15,5	3
7.Farklı konular arasında ilişki kurar.	OKUR/YAZAR DEĞİL	17	1	5,9	1	5,9	3	17,6	3	17,6	9	52,9	1,9
	İLKOKUL	161	19	11,8	28	17,4	40	24,8	40	24,8	34	21,1	2,7
	ORTAOKUL	65	5	7,7	17	26,2	16	24,6	15	23,1	12	18,5	2,8
	LİSE	115	14	12,2	41	35,7	38	33,0	18	15,7	4	3,5	3,4

	LİSANS	46	7	15,2	13	28,3	20	43,5	4	8,7	2	4,3	3,4
	LİSANSÜSTÜ	2		0,0		0,0	2	100,0		0,0		0,0	3,0
	TOPLAM	406	46	11,3	100	24,63	119	29,3	80	19,7	61	15	3
8.Grup çalışmalarına katılır.	OKUR/YAZAR DEĞİL	17	2	11,8	2	11,8	3	17,6	3	17,6	7	41,2	2,4
	İLKOKUL	161	32	19,9	41	25,5	35	21,7	32	19,9	20	12,4	3,2
	ORTAOKUL	65	13	20,0	27	41,5	13	20,0	10	15,4	2	3,1	3,6
	LİSE	115	21	18,3	62	53,9	25	21,7	6	5,2	1	0,9	3,8
	LİSANS	46	8	17,4	23	50,0	11	23,9	3	6,5	1	2,2	3,7
	LİSANSÜSTÜ	2		0,0	2	100,0		0,0		0,0		0,0	4,0
	TOPLAM	406	76	18,7	157	38,67	87	21,4	54	13,3	31	7,64	3,5
9.Planlı ve sistemli çalışır.	OKUR/YAZAR DEĞİL	17	1	5,9	1	5,9	4	23,5	2	11,8	9	52,9	2,0
	İLKOKUL	161	27	16,8	35	21,7	37	23,0	29	18,0	33	20,5	3,0
	ORTAOKUL	65	11	16,9	13	20,0	18	27,7	15	23,1	8	12,3	3,1
	LİSE	115	22	19,1	49	42,6	34	29,6	9	7,8	1	0,9	3,7
	LİSANS	46	11	23,9	20	43,5	10	21,7	2	4,3	3	6,5	3,7
	LİSANSÜSTÜ	2		0,0	1	50,0	1	50,0		0,0		0,0	3,5
	TOPLAM	406	72	17,7	119	29,31	104	25,6	57	14	54	13,3	3,2
10.Kurallara uyar.	OKUR/YAZAR DEĞİL	17	2	11,8	2	11,8	5	29,4	2	11,8	6	35,3	2,5
	İLKOKUL	161	45	28,0	49	30,4	27	16,8	23	14,3	17	10,6	3,5
	ORTAOKUL	65	16	24,6	27	41,5	14	21,5	7	10,8	1	1,5	3,8
	LİSE	115	43	37,4	50	43,5	18	15,7	4	3,5		0,0	4,1
	LİSANS	46	15	32,6	24	52,2	3	6,5	3	6,5	1	2,2	4,1
	LİSANSÜSTÜ	2	1	50,0	1	50,0		0,0		0,0		0,0	4,5
	TOPLAM	406	122	30	153	37,68	67	16,5	39	9,61	25	6,16	3,8
11.Dersi dikkatle dinler.	OKUR/YAZAR DEĞİL	17	1	5,9	2	11,8	4	23,5	2	11,8	8	47,1	2,2
	İLKOKUL	161	32	19,9	51	31,7	28	17,4	32	19,9	18	11,2	3,3
	ORTAOKUL	65	11	16,9	17	26,2	24	36,9	10	15,4	3	4,6	3,4
	LİSE	115	35	30,4	48	41,7	26	22,6	5	4,3	1	0,9	4,0
	LİSANS	46	11	23,9	25	54,3	6	13,0	4	8,7		0,0	3,9
	LİSANSÜSTÜ	2		0,0	2	100,0		0,0		0,0		0,0	4,0
	TOPLAM	406	90	22,2	145	35,71	88	21,7	53	13,1	30	7,39	3,5
12.Saygılı ve ölçülü davranır.	OKUR/YAZAR DEĞİL	17	2	11,8	2	11,8	4	23,5	3	17,6	6	35,3	2,5
	İLKOKUL	161	43	26,7	55	34,2	29	18,0	21	13,0	13	8,1	3,6
	ORTAOKUL	65	21	32,3	27	41,5	10	15,4	4	6,2	3	4,6	3,9
	LİSE	115	52	45,2	43	37,4	16	13,9	4	3,5		0,0	4,2
	LİSANS	46	20	43,5	20	43,5	2	4,3	4	8,7		0,0	4,2
	LİSANSÜSTÜ	2	1	50,0	1	50,0		0,0		0,0		0,0	4,5
	TOPLAM	406	139	34,2	148	36,45	61	15	36	8,87	22	5,42	3,9
13.Öğrendiğini unutmaz.	OKUR/YAZAR DEĞİL	17	1	5,9	2	11,8	3	17,6	4	23,5	7	41,2	2,2
	İLKOKUL	161	22	13,7	42	26,1	36	22,4	37	23,0	24	14,9	3,0
	ORTAOKUL	65	13	20,0	17	26,2	18	27,7	12	18,5	5	7,7	3,3
	LİSE	115	26	22,6	48	41,7	30	26,1	10	8,7	1	0,9	3,8
	LİSANS	46	10	21,7	21	45,7	11	23,9	4	8,7		0,0	3,8
	LİSANSÜSTÜ	2		0,0		0,0	2	100,0		0,0		0,0	3,0
	TOPLAM	406	72	17,7	130	32,02	100	24,6	67	16,5	37	9,11	3,3
14.Çabuk	OKUR/YAZAR DEĞİL	17	1	5,9	2	11,8	3	17,6	4	23,5	7	41,2	2,2

öğrenir.	İLKOKUL	161	21	13,0	37	23,0	36	22,4	40	24,8	27	16,8	2,9
	ORTAOKUL	65	14	21,5	10	15,4	23	35,4	13	20,0	5	7,7	3,2
	LİSE	115	23	20,0	54	47,0	28	24,3	9	7,8	1	0,9	3,8
	LİSANS	46	8	17,4	25	54,3	7	15,2	6	13,0		0,0	3,8
	LİSANSÜSTÜ	2		0,0	1	50,0		0,0	1	50,0		0,0	3,0
	TOPLAM	406	67	16,5	129	31,77	97	23,9	73	18	40	9,85	3,3
15.Ezberlemek yerine anlamaya çalışır.	OKUR/YAZAR DEĞİL	17	1	5,9	2	11,8	3	17,6	3	17,6	8	47,1	2,1
	İLKOKUL	161	23	14,3	32	19,9	37	23,0	43	26,7	26	16,1	2,9
	ORTAOKUL	65	10	15,4	12	18,5	29	44,6	11	16,9	3	4,6	3,2
	LİSE	115	20	17,4	43	37,4	34	29,6	17	14,8	1	0,9	3,6
	LİSANS	46	6	13,0	18	39,1	15	32,6	6	13,0	1	2,2	3,5
	LİSANSÜSTÜ	2		0,0	1	50,0	1	50,0		0,0		0,0	3,5
TOPLAM	406	60	14,8	108	26,6	119	29,3	80	19,7	39	9,61	3,2	
16.Sınavlardan tam not alır.	OKUR/YAZAR DEĞİL	17	1	5,9	2	11,8	3	17,6	3	17,6	8	47,1	2,1
	İLKOKUL	161	23	14,3	30	18,6	39	24,2	34	21,1	35	21,7	2,8
	ORTAOKUL	65	12	18,5	10	15,4	17	26,2	14	21,5	12	18,5	2,9
	LİSE	115	22	19,1	43	37,4	31	27,0	16	13,9	3	2,6	3,6
	LİSANS	46	6	13,0	25	54,3	7	15,2	4	8,7	4	8,7	3,5
	LİSANSÜSTÜ	2		0,0		0,0	1	50,0	1	50,0		0,0	2,5
TOPLAM	406	64	15,8	110	27,09	98	24,1	72	17,7	62	15,3	3,1	

Bu bulgudan hareketle H_0 hipotezi reddedilmiş ve öğrencilerin gösterdiği başarı davranışlarının babanın eğitim düzeyi ile birlikte arttığı sonucuna varılmıştır.

Tablo 8'deki verilerden söz konusu artışın eğilimi incelendiğinde de babanın eğitim düzeyi ile öğrencilerin başarı davranışları arasında pozitif doğrusal bir ilişki olduğu, sadece lisansüstü seviyede eğitime sahip babaların çocuklarının başarı davranışlarında bir miktar düşüş yaşandığı gözlenmektedir. Ancak anne ile babanın eğitim seviyelerinin aynı olmasına rağmen, babanın öğrencilerin başarı davranışlarına etkisi annenin ki kadar değildir.

Çalışmada ortaya çıkan bu sonuçlar, teorik kısımda ailenin eğitim düzeyinin öğrencinin derse olan tutumu ve başarısına etkisi konusunda incelendiği gibi eğitim seviyesi ile öğrencinin göstermiş olduğu başarı davranışları arasındaki ilişkiler konusunda ileri sürülen görüşlerle paralellik göstermektedir.

3.2.5. Babanın Eğitim Düzeyinin Öğrencilerin Başarı Özelliklerine Etkisi

Babanın eğitim düzeyinin öğrencilerin başarı özelliklerine etkilerinin belirlenmesinde aşağıdaki hipotezler araştırma hipotezi olarak oluşturulmuştur.

$H_1 =$ Babanın eğitim düzeyi arttıkça öğrencinin başarı özellikleri güçlenir.

$H_0 =$ Öğrencinin başarı özellikleri babanın eğitim düzeyine bağlı olarak farklılık göstermez.

Aşağıdaki tablo 9'daki verilerden söz konusu artışın eğilimi incelendiğinde de babanın eğitim düzeyi ile öğrencilerin başarı özellikleri arasında pozitif doğrusal bir ilişki olduğu, sadece lisansüstü seviyede eğitime sahip babaların çocuklarının başarı özelliklerinde bir miktar düşüş yaşandığı gözlenmektedir. Babanın eğitim düzeyinin öğrencilerin başarı özellikleri üzerinde ki etkisi annenin ki kadar etkili değildir.

Gülay ASLAN'ın yapmış olduğu yüksek lisans tezi araştırma sonucunda da babanın sahip olduğu eğitim seviyesine bağlı olarak yapmış olduğu mesleğin öğrencilerini başarılı olmaları hususunda önemli etkiye sahip olduğunu göstermektedir.

Tablo 9. Babanın Eğitim Düzeyinin Öğrencilerin Başarı Özelliklerine Etkilerine İlişkin Bulgular

ÖĞRENCİNİN KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ	BABANIN EĞİTİM DÜZEYİ	KATILIM SAYISI			TÜMÜYLE DOĞRU(5)		BÜYÜK ÖLÇÜDE DOĞRU(4)		NE DOĞRU NE YANLIŞ(3)		BÜYÜK ÖLÇÜDE YANLIŞ(2)		TÜMÜYLE YANLIŞ(1)		KATILMA DERESESİ
		N	K.S	%	K.S	%	K.S	%	K.S	%	K.S	%	K.S	%	
1.DİKKATLİDİR.	OKUR/YAZAR DEĞİL	17	1	5,9	2	11,8	6	35,3	4	23,5	4	23,5	2,5		
	İLKOKUL	161	26	16,1	45	28,0	42	26,1	30	18,6	18	11,2	3,2		
	ORTAOKUL	65	11	16,9	14	21,5	20	30,8	18	27,7	2	3,1	3,2		
	LİSE	115	21	18,3	59	51,3	24	20,9	10	8,7	1	0,9	3,8		
	LİSANS	46	10	21,7	22	47,8	10	21,7	4	8,7		0,0	3,8		
	LİSANSÜSTÜ	2		0,0	2	100,0		0,0		0,0		0,0	4		

	TOPLAM	406	69	17,0	144	35,5	102	25,1	66	16,3	25	6,2	3,4
2.AZİMLİDİR.	OKUR/YAZAR DEĞİL	17	1	5,9	1	5,9	6	35,3	5	29,4	4	23,5	2,4
	İLKOKUL	161	25	15,5	43	26,7	43	26,7	33	20,5	17	10,6	3,2
	ORTAOKUL	65	11	16,9	12	18,5	23	35,4	16	24,6	3	4,6	3,2
	LİSE	115	22	19,1	54	47,0	28	24,3	10	8,7	1	0,9	3,7
	LİSANS	46	11	23,9	19	41,3	11	23,9	4	8,7	1	2,2	3,8
	LİSANSÜSTÜ	2		0,0	1	50,0	1	50,0		0,0		0,0	3,5
	TOPLAM	406	70	17,2	130	32,0	112	27,6	68	16,7	26	6,4	3,4
3.KARARLIDIR.	OKUR/YAZAR DEĞİL	17	1	5,9	1	5,9	6	35,3	5	29,4	4	23,5	2,4
	İLKOKUL	161	23	14,3	43	26,7	45	28,0	33	20,5	17	10,6	3,1
	ORTAOKUL	65	11	16,9	14	21,5	21	32,3	16	24,6	3	4,6	3,2
	LİSE	115	24	20,9	49	42,6	32	27,8	9	7,8	1	0,9	3,7
	LİSANS	46	8	17,4	23	50,0	11	23,9	4	8,7		0,0	3,8
	LİSANSÜSTÜ	2		0,0	1	50,0	1	50,0		0,0		0,0	3,5
	TOPLAM	406	67	16,5	131	32,3	116	28,6	67	16,5	25	6,2	3,4
4.İDDİALIDIR.	OKUR/YAZAR DEĞİL	17	1	5,9	2	11,8	6	35,3	4	23,5	4	23,5	2,5
	İLKOKUL	161	24	14,9	37	23,0	49	30,4	29	18,0	22	13,7	3,1
	ORTAOKUL	65	9	13,8	12	18,5	22	33,8	16	24,6	6	9,2	3
	LİSE	115	25	21,7	42	36,5	37	32,2	10	8,7	1	0,9	3,7
	LİSANS	46	11	23,9	17	37,0	14	30,4	3	6,5	1	2,2	3,7
	LİSANSÜSTÜ	2		0,0	1	50,0	1	50,0		0,0		0,0	3,5
	TOPLAM	406	70	17,2	111	27,3	129	31,8	62	15,3	34	8,4	3,3
5.ÇALIŞKANDIR.	OKUR/YAZAR DEĞİL	17	1	5,9	2	11,8	6	35,3	3	17,6	5	29,4	2,5
	İLKOKUL	161	24	14,9	42	26,1	46	28,6	28	17,4	21	13,0	3,1
	ORTAOKUL	65	11	16,9	15	23,1	20	30,8	17	26,2	2	3,1	3,2
	LİSE	115	29	25,2	46	40,0	30	26,1	9	7,8	1	0,9	3,8
	LİSANS	46	11	23,9	20	43,5	10	21,7	5	10,9		0,0	3,8
	LİSANSÜSTÜ	2		0,0	1	50,0	1	50,0		0,0		0,0	3,5
	TOPLAM	406	76	18,7	126	31,0	113	27,8	62	15,3	29	7,1	3,4
6.ÖZGÜVENİ YÜKSEKTİR.	OKUR/YAZAR DEĞİL	17	1	5,9	1	5,9	6	35,3	5	29,4	4	23,5	2,4
	İLKOKUL	161	17	10,6	43	26,7	44	27,3	39	24,2	18	11,2	3
	ORTAOKUL	65	10	15,4	15	23,1	22	33,8	17	26,2	1	1,5	3,2
	LİSE	115	25	21,7	48	41,7	26	22,6	15	13,0	1	0,9	3,7
	LİSANS	46	12	26,1	15	32,6	15	32,6	3	6,5	1	2,2	3,7
	LİSANSÜSTÜ	2		0,0	1	50,0	1	50,0		0,0		0,0	3,5
	TOPLAM	406	65	16,0	123	30,3	114	28,1	79	19,5	25	6,2	3,3
7.SORUMLULUK SAHİBİDİR.	OKUR/YAZAR DEĞİL	17	2	11,8	1	5,9	6	35,3	3	17,6	5	29,4	2,5
	İLKOKUL	161	23	14,3	49	30,4	45	28,0	29	18,0	15	9,3	3,2
	ORTAOKUL	65	8	12,3	15	23,1	23	35,4	18	27,7	1	1,5	3,2
	LİSE	115	26	22,6	56	48,7	24	20,9	9	7,8		0,0	3,9
	LİSANS	46	11	23,9	20	43,5	11	23,9	4	8,7		0,0	3,8

	LİSANSÜSTÜ	2		0,0	1	50,0	1	50,0		0,0		0,0	3,5
	TOPLAM	406	70	17,2	142	35,0	110	27,1	63	15,5	21	5,2	3,4
8.DİSİPLİNLİDİR.	OKUR/YAZAR DEĞİL	17	2	11,8	1	5,9	5	29,4	4	23,5	5	29,4	2,5
	İLKOKUL	161	23	14,3	49	30,4	44	27,3	25	15,5	20	12,4	3,2
	ORTAOKUL	65	8	12,3	14	21,5	22	33,8	21	32,3		0,0	3,1
	LİSE	115	26	22,6	50	43,5	28	24,3	9	7,8	2	1,7	3,8
	LİSANS	46	10	21,7	21	45,7	11	23,9	3	6,5	1	2,2	3,8
	LİSANSÜSTÜ	2	1	50,0		0,0	1	50,0		0,0		0,0	4
	TOPLAM	406	70	17,2	135	33,3	111	27,3	62	15,3	28	6,9	3,4

Bu bulgudan hareketle H_0 hipotezi reddedilmiş ve öğrencilerin başarı özelliklerinin babanın eğitim düzeyi ile birlikte güçlendiği sonucuna varılmıştır.

Çalışmada ortaya çıkan bu sonuçlar, teorik kısımda ailenin eğitim düzeyinin öğrencinin derse olan tutumu ve başarısına etkisi konusunda incelendiği gibi eğitim seviyesi ile öğrencinin göstermiş olduğu başarı özellikleri arasındaki ilişkiler konusunda ileri sürülen görüşlerle paralellik göstermektedir.

3.2.6. Babanın Eğitim Düzeyinin Öğrencilerin Yılsonu Başarı Notuna Etkisi

Babanın eğitim düzeyinin öğrencilerin yılsonu başarı notuna etkilerinin belirlenmesinde aşağıdaki hipotezler araştırma hipotezi olarak oluşturulmuştur.

$H_1 =$ Babanın eğitim düzeyi arttıkça öğrencinin başarı notu yükselir.

$H_0 =$ Öğrencinin başarı notu babanın eğitim düzeyine bağlı olarak farklılık göstermez.

Tablo 10. Babanın Eğitim Düzeyinin Öğrencilerin Yılsonu Başarı Notuna Etkilerine İlişkin Bulgular

BABANIN EĞİTİM DÜZEYİ	N	ÖĞRENCİNİN YIL SONU BAŞARI NOTU ORTALAMASI					GENEL ORTALAMA
	KATILIM SAYISI (N)	0-44 PUAN (1) BAŞARISIZ	45-54 PUAN (2) GEÇER	55-69 PUAN (3) ORTA	70-84 PUAN (4) İYİ	85-100 PUAN (5) PEKİYİ	
OKUR/YAZAR DEĞİL	17		6	9	1	1	2,8
İLKOKUL	161		18	39	45	59	3,9
ORTAOKUL	65		2	6	34	23	4,2
LİSE	115			9	30	76	4,6
LİSANS	46			1	13	32	4,7
LİSANSÜSTÜ	2				1	1	4,5
TOPLAM	406		26	64	124	192	4,2

Bu bulgudan hareketle H_0 hipotezi reddedilmiş ve öğrencilerin başarı notunun babanın eğitim düzeyi ile birlikte arttığı sonucuna varılmıştır.

Tablo 10'daki verilerden söz konusu artışın eğilimi incelendiğinde de babanın eğitim düzeyi ile öğrencilerin yılsonu başarı notları arasında pozitif doğrusal bir ilişki olduğu gözlenmektedir. Aileler; anne baba ve çocuklardan oluşmaktadır, öğrencilerin yetiştirilmesinde her ikisi de fedakarlıklar yaparlar ancak anneler, babalara göre öğrencilerine davranış kazandırma da daha etkilidir. Tablo 7 ile tablo 10 karşılaştıracak olursak; annenin ve babanın eğitilmiş olması öğrencilerinin derse olan tutumunu ve başarı notları olumlu yönde etkilemektedir, ancak annenin babaya göre öğrencilerin başarı davranışları, başarı özellikleri ve yılsonu başarı notları üzerinde daha da etkili olduğu anlaşılmaktadır. Okur yazar olmayan babaların çocuklarını yıl sonu başarı ortalaması 2,8 iken okur yazar olmayan annelerin çocuklarının yılsonu başarı ortalamaları ise 3,1'dir arada belirgin bir fark vardır. Diğer eğitim seviyelerinde de bu durum söz konusudur. İlkokul mezunu babaların öğrencilerinin yılsonu başarı

ortalaması AOP 3,9 iken ilkokul mezunu annelerin öğrencilerinin AOP ise 4,1'dir, ortaokul mezunu anne ve babaların AOP ise 4,2 olduğu eşit olduğu görülmektedir. Lise mezunu babaların öğrencilerinin yılsonu başarı puanı AOP 4,6 iken aynı eğitim seviyesine sahip olan annelerin öğrencilerinin AOP 4,8'dir. Lisans mezunu babaların öğrencilerinin AOP 4,7 iken lisans mezunu annelerin öğrencilerinin ise AOP 4,9 olduğu görülmektedir. Lisansüstü eğitime sahip babaların öğrencilerine ait yılsonu başarı puanı AOP 4,5'dir diğer eğitim seviyelerine göre lisansüstü eğitime sahip babaların öğrencilerinin AOP'nda küçükte olsa bir düşüş söz konusudur. Ancak; okur yazar değil, ilkokul ve ortaokul mezuniyetlerine göre lisansüstü eğitime sahip babaların öğrencilerine ait yılsonu başarı puanı daha yüksektir.

Araştırmamız neticesinde; öğrencilerinin göstermiş olduğu başarı davranışları, başarı özellikleri ve yılsonu başarı puanlarının ailelerinin sahip olduğu eğitim ve gelir seviyesine doğru orantılı olduğu görülmektedir. Ancak eğitim seviyesi yüksek olan anneler öğrencilerini babalara göre daha fazla motive edebilmektedirler. Böylece öğrencileri daha fazla başarılı olmaktadır.

SONUÇ

Bu araştırma ailenin eğitim ve gelir düzeyinin öğrencinin derse olan tutumuna ve başarısına olan etkisini tespit etmek amacıyla yapılmıştır.

Araştırmamız literatür ve alan araştırması şeklinde olup literatür kısmında kaynak taraması yapılmış ve mevcut kaynaklar taranarak konu ile ilgili iktibaslar yapılmıştır. Alan araştırmamızdaki kavramlar teorik kısımda tanımlanmış ve sınırlılıklar belirlenmiştir.

Alan araştırması bölümünde anket uygulaması yapılmış elde edilen veriler derecelendirmeli ölçek yöntemi kullanılarak bağımsız değişkenlerimiz olan ailenin eğitimi ve geliri, bağımlı değişkenlerimiz olan öğrenci başarı davranışları, başarı özellikleri ve yılsonu başarı puanlarına göre çaprazlama yapılarak elde edilen sayısal veriler tarafımızdan yorumlanmıştır. Aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir.

Yapılan anket araştırması sonucunda ailenin sahip olmuş olduğu gelir düzeyine göre öğrencinin göstermiş olduğu başarı davranışları, başarı özellikleri ve yılsonu başarı puanları (AOP) arasında pozitif doğrusal bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. (Bkz. Tab. 2, 3 ve 4)

Ailenin sahip olduğu eğitim düzeyini anne ve baba için ayrı ele alarak yapmış olduğumuz araştırma sonucuna göre her ikisi içinde eğitim seviyelerindeki artışa bağlı olarak öğrencilerinin göstermiş olduğu başarı davranışları, başarı özellikleri ve yılsonu başarı puanları arasında pozitif bir ilişki olduğudur. (Bkz. Tab. 5,6,7,8,9,10)

Elde ettiğimiz sonuçlara göre annenin eğitimi olması öğrencinin başarılı olmasında daha etkilidir. Çünkü, öğrenci ile anne babadan daha fazla ilgilenmektedir. Eğitim seviyesi yüksek bir annenin öğrenciye iyi bir örnek olduğu ve öğrenciyi başarılı olması hususunda daha iyi motive ettiği görülmüştür. (Bkz. Tab. 7 ve 10)

Başarı kişinin zihinsel yetenekleriyle olduğu kadar bu yeteneklerin geliştirilmesine uygun ortam ve koşullarla yakından ilgilidir. Öğrencinin okulda başarılı veya başarısız oluşu öncelikle içinde bulunduğu aile ortamına bağlıdır. Yaşanılan evin tipi, kendine ait oda, kardeş sayısı, ek çalışma olanakları, okul öncesi bir eğitim kurumunda eğitim imkanı, boş zamanlarını değerlendirme, gazete, kitap gibi uyaranlarla karşılaşma, devam edilen okulun sahip olduğu olanaklar ailenin gelir düzeyi ile ilişkilidir.

İnsanoğlunun tarih sahnesine çıktığından bu yana en büyük işlevinin, maddî ve manevî ihtiyaçlarını karşılamak, daha rahat, mutlu, çağdaş bir yaşam düzeyine ulaşmak biçiminde verdiği uğraş olarak karşımıza çıkıyor.

Çağdaşlaşmanın, modernleşmenin, kalkınmış ve mutlu bir toplum olmanın yolu da şüphesiz ki eğitimden geçmektedir. Zaman ve mekan açısından sınırlanması mümkün olmadığı gibi toplumun en geniş ve çok yönlü faaliyet alanlarından birisi olarak karşımıza çıkan eğitim, bilim ve teknolojinin hakim olduğu çağımızda insanın mükemmelleştirilmesi, kültürlenmesi, gelişmesi, doğaya ve çevreye karşı etken duruma gelmesinde etkili unsurlar olarak kabul etmektedir.

Eğitim açısından çağımız özellikleri değişik boyutlarıyla incelendiğinde bazı faktörlerin eğitimi etkilediği görülmektedir. Bu faktörler, aşırı nüfus artışı, bilginin miktarı ve ayrıntı yönünden artması, eğitim ve gelir düzeyi arasındaki ilişkiler değerinin artması, bireyin bilimsel ve teknolojik gelişmelere, değişen topluma uyum sağlamasının eğitim sorumluluğuna verilmesi, eğitime olan sosyal talebin artması olarak karşımıza çıkmaktadır.

Diğer taraftan, geleneksel eğitim sistemleri, bu faktörlerle karşılanamayan eğitim talepleri, kalabalık sınıflar, tesis, araç-gereç ve öğretmen yetersizliği, sosyal adalet ve fırsat eşitliği yönünden dengesiz dağılım, bireysel farklılıkların dikkate alınmaması,

mevcut kaynakların etkin ve verimli olarak değerlendirilememesi gibi hususları yapısında bulundurmaktadır.

Eğitim-öğretim faaliyetlerinin en önemli amacı bir ülkenin geleceği olan çocukları iyi insan ve iyi vatandaşlar olarak yetiştirmektir. Çocukların eğitiminde okul, aile, çevre, öğretmen ve eğitim sistemi gibi faktörler etkili olmaktadır. Bu çalışma özellikle son yıllarda önemi daha da artan ve eğitimde çok önemli rolü olan ailenin eğitim ve gelir düzeyinin öğrencinin derse ve dolayısıyla okula olan tutumu üzerindeki etkilerini amacıyla yapılmıştır. Çalışmada bu konuda yapılmış yerli ve yabancı araştırmalar incelenerek mevcut durum ve bu konunun önemi belirtilmiştir. Yapılan çalışma neticesinde görölmüştür ki ailenin eğitim ve gelir düzeyinin düşük olması öğrencilerin başarılarını olumsuz yönde etkilemektedir. Yine aynı şekilde görölmüştür ki ailenin gelir düzeyi iyi ise öğrencinin evde çalışma odasından tutun, kılık kıyafet, ders araç gereçleri, okul aile işbirliği daha iyi olacaktır. Çünkü okuldaki başarısızlıkta sosyal kültürel faktörler etkili olmaktadır. Ailenin eğitim ve gelir düzeyinin iyi düzeyde olması çocuğun derse olan tutumunu ve başarısını olumlu yönde etkileyecektir. Yapılan anket çalışmalarının değerlendirmeleri de bunu göstermektedir.

Ailelerin gelir düzeylerinin öğrencilerin başarılarına etkilerinin belirlenmesinde; ailenin aylık toplam geliri ile öğrencinin başarı davranışları, başarı özellikleri ve başarı notu arasındaki ilişki sorgulanmıştır. Sonuç olarak ailenin gelir düzeyinin yüksek olması öğrencinin başarı davranışlarını, başarı özelliklerini ve başarı notunu olumlu yönde etkilemektedir.

Ailelerin eğitim düzeylerinin öğrencilerin başarısına etkilerinin belirlenmesinde; anne ve babanın eğitim düzeyi ile öğrencinin başarı davranışları, başarı özellikleri ve yılsonu başarı notu arasındaki ilişki sorgulanmıştır. Anne ve babanın eğitim düzeyinin yükselmesine paralel olarak öğrencinin de derslerine karşı başarı davranışları, başarı özellikleri ve yılsonu başarı not ortalamasında da artma olduğu tespit edilmiştir.

Sonuç olarak, öğrencinin göstereceği başarı davranışları, başarı özellikleri ve yılsonu başarı puanları yani öğrencinin başarılı olması ailenin eğitim ve gelir düzeyi ile doğrudan veya dolaylı olarak bağıntılı olduğu söylenebilir.

KAYNAKÇA

- Açıkalın, Y., Çağdaş Eğitimde Öğretmenin Rolü, İstanbul, 1991.
- Akcan, İ., Ailenin İlköğretimde Öğrenci Başarısına Etkisi, Sakarya, 2001.
- Aslan, G., İlkokul Öğrencilerinin Başarı ve Başarısızlıklarında Aile Faktörü, Ankara, 1994.
- Arkın, R.,G., Aile, Öğretmen Ansiklopedisi ve Pedagoji Sözlüğü, Cilt I, İstanbul, 1999.
- Balcı, A., Etkili Okul, Ankara, 1993.
- Baltaş, A., Üstün Başarı, İstanbul, 1997.
- Başaran, İ., E., Eğitime Giriş, Ankara: 1989.
- Bilgiseven, A. K., İktisat Sosyolojisi Açısından Eğitim Yolu ile Kalkınmanın Esasları, İstanbul, 1982.
- Binbaşıoğlu, C., Ailede ve Okulda Eğitim Sorunları, Ankara, 2000.
- Binbaşıoğlu, C., Eğitim Psikolojisi, Ankara, 1978.
- Can, G., Akademik Başarısızlık ve Önlenmesi, Eskişehir, 1992.
- Carter, W., G., Dictionary of Education, N.Y. 1973.
- Çelenk, S., İlköğretim-Online2, Ankara, 2003.
- Cerit, Y., Ekonomi, Planlama, Eğitim Kavramları Çerçevesinde Bilgi ve Bilgi Üretimi, Bolu, 1997.
- Cumhuriyet, “Değişen Yargılar”, 28 Eylül 1985.
- Çakır, A., “Duyguların Eğitimi, Değer Takdir Duyguları”, Çağdaş Eğitim Dergisi, Sayı.251, Ankara, 1999.
- Demiral, Ö., Çocuğun Eğitimi, İstanbul, 1995.
- Dewey, J., Demokrasi ve Eğitim (Çev. M. S.Otoran), İstanbul, 1996.
- Dikecigil, B. - Çiğdem, A., Aile Yazıları 1, İstanbul, 2000.
- Dikmen, S., Sınıf Öğretmen Rehberi, Ankara, 1990.
- Elmacıoğlu, T., Başarıda Aile Faktörü, İstanbul, 1998.
- Ekşi. A., Çocuk, Genç, Ana-Babalar, İstanbul, 1990.
- Erdem, İ., Birey ve Eğitim, İstanbul, 1994.
- Erkal, M., E., Sosyoloji (Toplumbilim), İstanbul, 1999.
- Erkal, M.E., İktisadi Kalkınmanın Kültür Temelleri, Ankara, 1990.
- Esmer Y., Tesev Devrim, Statüko, Sosyal Siyasal Ekonomik Değerler, İstanbul, 1999.

- Gökçe, B., “Aile ve Aile Tipleri Üzerine Bir İnceleme” Hacettepe Sosyal ve Beşeri Dergisi, Cilt: 8, Sayı: 1,2 (Mart-Ekim 1976).
- Hedgos, P., Kişiliğimizi Tanımının Yolları, (Çev.B. Büyükkal), İstanbul, 1997.
- Holt, J., Çocuklar Neden Başarısız Olur?, (Çev. G. Koca), İstanbul, 1998.
- Kasatura, İ., Okul Başarısından Hayat Başarısına, İstanbul, 1991.
- Kepçeoğlu, M., Eğitimde Psikolojik Hizmetlerin Rolü ve Önemi, Ankara, 1986.
- Kepçeoğlu, M., Psikolojik Danışma ve Rehberlik, Ankara, 1992.
- Koç, N., Liselerde Öğrencilerin Akademik Başarılarının Değerlendirilmesi Uygulamalarının Geçerliliğine İlişkin Bir araştırma, Y.L.T, Ankara, 1981.
- Koçak, Y., Aile ve Eğitim, Ankara, 1991.
- Lobley, D., Ekonomi, (Çev: M. S. Şener), Ankara, 1995.
- Nar, E., Anne, Baba ve Öğretmenim Beni Anlayın, İstanbul, 2005.
- Oktay, A., Okul Olgunluğu, İstanbul, 1983.
- Özden, Y., Öğrenme ve Öğretme, Ankara, 1998.
- Özoğlu, S., Ç., Eğitim ve Rehberlik, Ankara, 1977.
- Uluğ, F., Okulda Başarı, İstanbul, 1997.
- Üçcan, F., Türkiye’de Çocuğun Durumu, Ankara, 1989.
- Sabuncuoğlu, Z., “İşletmelerde Personel Eğitimi” seminerinde sunulan bildiri, TÜSSİDE, Gebze, 1988.
- Sheldon, M., Landsman, T., An Investigation of Nondirective Group Therapy with Students in Academic Difficulty, (Çev. G. Yazgan), Ankara, 1964.
- Serin, N., Eğitim Ekonomisi, Ankara, 1972.
- Sönmez, V., Sosyal Bilgiler Öğretimi ve Öğretmen Klavuzu, Ankara, 1997.
- Şemin, R., Okul Başarısızlığı, İstanbul, 1975.
- Tan, H., Psikolojik Danışma ve Rehberlik, İstanbul, 1989.
- Tatlıcan, Ü., Orta Öğretimde Başarı Sosyo-Ekonomik Durum İlişkisi, Y.L.T., İzmir, 1990.
- Tekışık, H., H., “Niçin Okuyamayan Toplum Olduk”, Çağdaş Eğitim Dergisi, Sayı 251, Ankara, 1999.
- Temel, F., “Aile Eğitiminde Heard Start Yaklaşımı”, Çağdaş Eğitim Dergisi, Sayı.251, Ankara, 1999.

Türinay, N., Aile Haftası Münasabetsiyle Düzenlenen Toplantıda Açılış Konuşması, İstanbul, Ağustos 1990.

Vural, B., Okul Başarısında Ailenin Rolü ve Önemi, İstanbul, 2004.

Yavuzer, H., Ana-Baba ve Çocuk, İstanbul, 1996.

Yıldırım, A., Kişisel Gelişim Eğitimi, İstanbul, 2004.

Yıldız, K., Eğitim Ekonomi İlişkisi ve Eğitimin Ekonomik Faydaları, Bolu, 1997.

Yıldız, N., Çocukların Okul Başarısında Aile ve Çevresel Faktörlerin Rolü : Orta İkinci Sınıf Öğrencileri ile İlgili Bir Araştırma, Y.L.T., İstanbul, 1999.

Yıldız, R., Eğitim, Okul ve Yönetim , İstanbul, 1991.

Yörükoğlu, A., Çocuk Ruh Sağlığı, 19. Baskı, İstanbul, 1994.

Yörükoğlu, A., ‘‘Eğitimde Başarı’’, Yaşadıkça Eğitim Dergisi, sy. 33, (Mayıs/Haziran 1994.)

http://www.golhisarmetem.k12.tr/okul_basarisi.htm (28.08.2007)

<http://pdrhizmetleri.sitemynet.com/a12.html> (21.05.2007)

<http://www.tayyareci.com/cocuklar/anne-%20baba-cocuk.htm> (29.05.2007)

<http://www.2de1.net/anne.ve.cocuk/992-anne-baba-cocuk.iliskisi.html> (09.06.2007)

http://www.koniks.com/topicc.asp?TOPIC_ID=690 (16.12.2007)

<http://blog.milliyet.com.tr/Blog.aspx?BlogNo=62781> (16.12.2007)

<http://www.ilkogretim-online.org.tr> (10.12.2007)

ÖZGEÇMİŞ

24 Mayıs 1978 tarihi, Elazığ doğumluyum. İlk, Orta, Lise ve üniversite eğitimimi aynı ilde tamamladım. 2002 yılında İstanbul iline tayin oldum. Sırasıyla Güngören Gündoğdu, Bahçelievler 75.Yıl Cumhuriyet İlköğretim Okullarında sınıf öğretmeni olarak görev yaptım. Eylül 2006 itibariyle Bahçelievler Vali Recep Yazıcıoğlu İlköğretim Okulunda müdür yardımcısı olarak görev yapmaktayım. Askerliğimi Ordu İl Merkez Jandarma Komutanlığında tamamladım. 2005 yılında, Beykent Üniversitesi, İşletme Anabilim Dalı, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalında yüksek lisans eğitimine başladım.

Kitap okumayı, voleybol oynamayı, ailemle zaman geçirmeyi, eğitimle ilgili sorunlara çözüm yolları bulmayı çok seviyorum.

Yabancı dilim İngilizce olup, evli ve bir çocuk babasıyım.

Özcan TÜRKOĞLU

EKLER

- EK 1** :Anket Formu
EK 2 :Anket Formu Ölçeği
EK 3 :Anket Onay Yazısı

ANKET FORMU

D1. Öğrencinin Adı Soyadı:

D2. Öğrencinin Sınıfı:

D3. Öğrencinin Cinsiyeti: Kız Erkek

D4. Öğrencinin Ailesinin Gelir Düzeyi: 500 YTL'den az 501 YTL – 750 YTL
 751 YTL – 1000 YTL 1001 YTL – 1250 YTL
 1251 YTL – 1500 YTL 1501 YTL – 1750 YTL
 1751 YTL – 2000 YTL 2001 YTL – 2250 YTL
 2251 YTL – 2500 YTL 2501 YTL – 2750 YTL
 2751 YTL – 3000 YTL 3001 YTL – 3250 YTL
 3251 YTL – 3500 YTL 3501 YTL ve üzeri

D5. Öğrencinin Annesinin Eğitim Düzeyi:

Cahil İlkokul Ortaokul Lise Üniversite Lisans Üstü

D6. Öğrencinin Babasının Eğitim Düzeyi:

Cahil İlkokul Ortaokul Lise Üniversite Lisans Üstü

Aşağıdaki soruları adı belirtilen öğrencinin davranışlarını gözönüne alarak cevaplandırınız.

	Her Zaman	Genellikle	Bazen	Nadiren	Hiçbir Zaman
1. Derslere hazırlıklı gelir.	☐	☐	☐	☐	☐
2. Ödevlerini zamanında teslim eder.	☐	☐	☐	☐	☐
3. Ödevlerini eksiksiz teslim eder.	☐	☐	☐	☐	☐
4. Derslere aktif olarak katılır.	☐	☐	☐	☐	☐
5. Sorulara mantıklı cevaplar verir.	☐	☐	☐	☐	☐
6. Olaylara farklı bakış açıları getirir.	☐	☐	☐	☐	☐
7. Farklı konular arasında ilişki kurar.	☐	☐	☐	☐	☐
8. Grup çalışmalarına katılır.	☐	☐	☐	☐	☐
9. Planlı ve sistemli çalışır.	☐	☐	☐	☐	☐
10. Kurallara uyar.	☐	☐	☐	☐	☐
11. Dersi dikkatle dinler.	☐	☐	☐	☐	☐
12. Saygılı ve ölçülü davranır.	☐	☐	☐	☐	☐
13. Öğrendiğini unutmaz.	☐	☐	☐	☐	☐
14. Çabuk öğrenir.	☐	☐	☐	☐	☐
15. Ezberlemek yerine anlamaya çalışır.	☐	☐	☐	☐	☐
16. Sınavlardan tam not alır.	☐	☐	☐	☐	☐

Aşağıdaki soruları adı belirtilen öğrencinin kişilik özelliklerini gözönüne alarak cevaplandırınız.

	Tümüyle Doğru	Büyük Ölçüde Doğru	Ne Doğru Ne Yanlış	Büyük Ölçüde Yanlış	Tümüyle Yanlış
1. Dikkatlidir	[]	[]	[]	[]	[]
2. Azimlidir	[]	[]	[]	[]	[]
3. Kararlıdır	[]	[]	[]	[]	[]
4. İddialıdır	[]	[]	[]	[]	[]
5. Çalışkandır	[]	[]	[]	[]	[]
6. Özgüveni yüksektir	[]	[]	[]	[]	[]
7. Sorumluluk sahibidir.	[]	[]	[]	[]	[]
8. Disiplinlidir	[]	[]	[]	[]	[]

ANKET FORMU

D 1. Öğrencinin Adı Soyadı:

D 2. Öğrencinin Sınıfı: **Sınıf doğrudan girilsin.**

D 3. Öğrencinin Cinsiyeti: [1] Kız [2] Erkek

D 4. Öğrencinin Ailesinin Gelir Düzeyi: [1] 500 YTL'den az [2] 501 YTL – 750 YTL
[3] 751 YTL – 1000 YTL [4] 1001 YTL – 1250 YTL
[5] 1251 YTL – 1500 YTL [6] 1501 YTL – 1750 YTL
[7] 1751 YTL – 2000 YTL [8] 2001 YTL – 2250 YTL
[9] 2251 YTL – 2500 YTL [10] 2501 YTL – 2750 YTL
[11] 2751 YTL – 3000 YTL [12] 3001 YTL – 3250 YTL
[13] 3251 YTL – 3500 YTL [14] 3501 YTL ve üzeri

D 5. Öğrencinin Annesinin Eğitim Düzeyi:

[1] Okuryazar Değil [2] İlkokul [3] Ortaokul [4] Lise [5] Üniversite [6] Lisans Üstü

D 6. Öğrencinin Babasının Eğitim Düzeyi:

[1] Okuryazar Değil [2] İlkokul [3] Ortaokul [4] Lise [5] Üniversite [6] Lisans Üstü

Aşağıdaki soruları adı belirtilen öğrencinin davranışlarını göz önüne alarak cevaplandırınız.

	Her Zaman	Genellikle	Bazen	Nadiren	Hiçbir Zaman
1. Derslere hazırlıklı gelir.	[5]	[4]	[3]	[2]	[1]
2. Ödevlerini zamanında teslim eder.	[5]	[4]	[3]	[2]	[1]
3. Ödevlerini eksiksiz teslim eder.	[5]	[4]	[3]	[2]	[1]
4. Derslere aktif olarak katılır.	[5]	[4]	[3]	[2]	[1]
5. Sorulara mantıklı cevaplar verir.	[5]	[4]	[3]	[2]	[1]
6. Olaylara farklı bakış açıları getirir.	[5]	[4]	[3]	[2]	[1]
7. Farklı konular arasında ilişki kurar.	[5]	[4]	[3]	[2]	[1]
8. Grup çalışmalarına katılır.	[5]	[4]	[3]	[2]	[1]
9. Planlı ve sistemli çalışır.	[5]	[4]	[3]	[2]	[1]
10. Kurallara uyar.	[5]	[4]	[3]	[2]	[1]
11. Dersi dikkatle dinler.	[5]	[4]	[3]	[2]	[1]
12. Saygılı ve ölçülü davranır.	[5]	[4]	[3]	[2]	[1]
13. Öğrendiğini unutmaz.	[5]	[4]	[3]	[2]	[1]
14. Çabuk öğrenir.	[5]	[4]	[3]	[2]	[1]
15. Ezberlemek yerine anlamaya çalışır.	[5]	[4]	[3]	[2]	[1]
16. Sınavlardan tam not alır.	[5]	[4]	[3]	[2]	[1]

Aşağıdaki soruları adı belirtilen öğrencinin kişilik özelliklerini göz önüne alarak cevaplandırınız.

	Tümüyle Doğru	Büyük Ölçüde Doğru	Ne Doğru Ne Yanlış	Büyük Ölçüde Yanlış	Tümüyle Yanlış
17. Dikkatlidir.	[5]	[4]	[3]	[2]	[1]
18. Azimlidir.	[5]	[4]	[3]	[2]	[1]
19. Kararlıdır.	[5]	[4]	[3]	[2]	[1]
20. İddialıdır.	[5]	[4]	[3]	[2]	[1]
21. Çalışkandır.	[5]	[4]	[3]	[2]	[1]
22. Özgüveni yüksektir.	[5]	[4]	[3]	[2]	[1]
23. Sorumluluk sahibidir.	[5]	[4]	[3]	[2]	[1]
24. Disiplinlidir.	[5]	[4]	[3]	[2]	[1]

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : B.08.4.MEM.4.34.00.18.580/ 404
Konu : Anket(Özcan TÜRKOĞLU)

19 /02/2007

VALİLİK MAKAMINA

- İlgi: a) Milli Eğitim Bakanlığı Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığının 18.08.2003 gün 2430 sayılı emri.
b) Beykent Üniversitesi Rektörlüğünün 08.01.2007 tarih ve 55 sayılı yazısı.

Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Yönetimi Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi ve Denetimi yüksek lisans öğrencisi Özcan TÜRKOĞLU'nun "*Ailenin Eğitim ve Gelir Düzeyinin Öğrencinin Derse Olan Tutumuna ve Başarısına Etkisi*" konusunda anket çalışması yapma isteği hakkındaki ilgi(b) yazı ve ekleri Müdürlüğümüzce incelenmiştir.

Adı geçen yukarıda belirtilen konuda, (2006/2007 öğretim yılı) eğitim-öğretimi aksatmamak koşulu ile İlçe Milli Eğitim Müdürlükleri ve okul müdürlerinin gözetim ve sorumluluğunda, anket yapılan kişilere ait kimlik bilgilerinin yazılmaması kaydıyla, ekli onaylı EK-5,5/1,5/2'de bulunan toplam 24 (yirmidört) sorudan ibaret anket çalışmasını İlimiz Bahçelievler ilçesindeki Bakanlığımıza bağlı okul/kurum öğrencilerine uygulaması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

M.ATA ÖZER
Milli Eğitim Müdürü

EKLER :

Ek-1. İlgi (b) yazı ve ekleri

OLUR
16/02/2007

Hikmet DİNÇ
Vali a.
Vali Yardımcısı

NOT :Venilecek cevapta tarih, kayıt numarası, dosya numarası yazılması rica olunur.
Adres :İstanbul Milli Eğitim Müdürlüğü A.Blok Ankara cad. No:2 Cağaloğlu 526 13 82
E-Mail: kultur34@meb.gov.tr Web: <http://Istanbul.meb.gov.tr/bolumler/kultur>

4440632